

MİMAR SİNAN
GÜZEL SANATLAR
ÜNİVERSİTESİ

SOSYOLOJİ KONFERANSI 2024

KONFERANS ÖZET KİTAPÇIĞI

5-7 ARALIK
2024

BOMONTİ,
İSTANBUL

MSGSÜ SOSYOLOJİ KONFERANSI 2024 BİLDİRİ ÖZET KİTAPÇIĞI

5 - 7 Aralık 2024
MSGSÜ Fen Edebiyat Fakültesi,
Bomonti Yerleşkesi

TASARIM VE YAYINA HAZIRLAYANLAR

Ekin Aydın
Gizem Aykanat Ceviz
İzel Karaca

*Konferans öncesi ISBN numarası alınmamış taslak
özet kitapçığıdır.

İÇİNDEKİLER

Düzenleme Kurulu.....	I
Bilim Kurulu.....	II
Program Akışı.....	IV
Oturumlar.....	V
Bildiri Özetleri.....	1
Katılımcılar.....	121
Organizasyon Ekibi.....	127

TASLAKTIR

DÜZENLEME KURULU

Ceren Lordoğlu (Öğr. Gör. Dr. MSGSÜ)

Deniz Kılıç (Yüksek Lisans MSGSÜ)

Ebru Aykut (Doç. Dr. MSGSÜ)

Egemen Yılgür (Prof. Dr. Yeditepe Üniversitesi)

Ekin Aydın (Doktora MSGSÜ)

Feryal Saygılıgil (Prof. Dr. Arel Üniversitesi)

Gani Aladağ (Doktora MSGSÜ)

Gizem Aykanat Ceviz (Doktora MSGSÜ)

Hatice Özer (Dr. Öğr. Üyesi MSGSÜ)

Hilal Ekşi (Doktora MSGSÜ)

İzel Karaca (Yüksek Lisans MSGSÜ)

Mehmet Akay (Arş. Gör. MSGSÜ)

Mehmet Şahinler (Arş. Gör. MSGSÜ)

Merve Kızılboğa (Yüksek Lisans MSGSÜ)

Nihan Bozok (Doç. Dr. Beykent Üniversitesi)

Özlem Güçlü (Doç. Dr. MSGSÜ)

Öznur Aydın (Doktora Galatasaray Üniversitesi)

Saim Buğra Kurban (Arş. Gör. MSGSÜ)

Sibel Yardımcı (Prof. Dr. MSGSÜ)

Tülin Ural (Doç. Dr. MSGSÜ)

Yıldırım Şentürk (Prof. Dr. MSGSÜ)

BİLİM KURULU

- Ali Sipahi (Dr. Öğr. Üyesi Özyeğin Üniversitesi)
Alim Arlı (Doç. Dr. Marmara Üniversitesi)
Alpkan Birelma (Dr. Öğr. Üyesi Özyeğin Üniversitesi)
Ateş Uslu (Prof. Dr. İstanbul Üniversitesi)
Barış Başaran (Dr. Öğr. Üyesi MSGSÜ)
Başak Can (Doç. Dr. Koç Üniversitesi)
Başak Şiray (Dr. Öğr. Üyesi Türk Alman Üniversitesi)
Begüm Özden Fırat (Prof. Dr. MSGSÜ)
Besim Can Zırh (Dr. Öğr. Üyesi ODTÜ)
Biray Kolluoğlu (Prof. Dr. Boğaziçi Üniversitesi)
Burak Onaran (Prof. Dr. MSGSÜ)
Burcu Şentürk Yıldız (Doç. Dr. Ege Üniversitesi)
Büke Koyuncu (Dr. Öğr. Üyesi MSGSÜ)
Cem Özatalay (Doç. Dr. Galatasaray Üniversitesi)
Çağatay Topal (Doç. Dr. ODTÜ)
Çağlayan Kovanlıkaya (Prof. Dr. MSGSÜ)
Demet Lüküslü (Prof. Dr. Yeditepe Üniversitesi)
Deniz Yüksekler (Prof. Dr. İzmir Ekonomi Üniversitesi)
Didem Danış (Doç. Dr. Galatasaray Üniversitesi)
Ebru Soytemel (Doç. Dr. Aston Üniversitesi)
Egemen Yılıgür (Prof. Dr. Yeditepe Üniversitesi)
Erkan Saka (Prof. Dr. İstanbul Bilgi Üniversitesi)
Esra Akcan (Prof. Dr. Cornell University)
Eylül Alınacı (Dr. Öğr. Üyesi Türk Alman Üniversitesi)
Faik Gür (Doç. Dr. Özyeğin Üniversitesi)
Fatih Artvinli (Doç. Dr. Acıbadem Üniversitesi)
Fatma Umut Beşpınar (Prof. Dr. ODTÜ)

BİLİM KURULU

Feryal Saygılıgil (Prof. Dr. Arel Üniversitesi)

Fırat Genç (Dr. Öğr. Üyesi İstanbul Bilgi Üniversitesi)

Gamze Toksoy (Doç. Dr. MSGSÜ)

Gökçen Ertuğrul (Dr. Öğr. Üyesi Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi)

Gözde Orhan (Dr. Öğr. Üyesi Altınbaş Üniversitesi)

Gülçin Erdi (Prof. Dr. Fransa Bilimsel Araştırmalar Merkezi)

Güldem Büyüksaraç (Doç. Dr. İstanbul Üniversitesi)

Hasan Güler (Doç. Dr. Üyesi Uşak Üniversitesi)

İdil Engindeniz (Dr. Öğr. Üyesi Galatasaray Üniversitesi)

İlkyay Özküralpli (Doç. Dr. Arel Üniversitesi)

Kemal Dil (Prof. Dr. Çankırı Karatekin Üniversitesi)

Kurtuluş Cengiz (Doç. Dr. Ege Üniversitesi)

Leyla Bektaş Ata (Doç. Dr. Bağımsız Araştırmacı)

Lülüfer Körükmez (Dr. Öğr. Üyesi Ege Üniversitesi)

Mehmet Bozok (Doç. Dr. Maltepe Üniversitesi)

Melda Yaman (Doç. Dr. İstanbul Üniversitesi)

Nihan Bozok (Doç. Dr. İstanbul Beykent Üniversitesi)

Osman Özaslan (Dr. Öğr. Üyesi Başkent Üniversitesi)

Özge B. Calafato (Dr. Öğr. Üyesi University of Amsterdam)

Özlem Avcı (Doç. Dr. Uşak Üniversitesi)

Polat S. Alpman (Doç. Dr. Yalova Üniversitesi)

Saniye Dedeoğlu (Prof. Dr. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi)

Sinan Erensü (Dr. Öğr. Üyesi Boğaziçi Üniversitesi)

Seçil Yılmaz (Dr. Öğr. Üyesi University of Pennsylvania)

Şerife Geniş (Prof. Dr. Aydın Adnan Menderes Üniversitesi)

Tülin Ural (Doç. Dr. MSGSÜ)

Vefa Saygın Öğütle (Prof. Dr. Bülent Ecevit Üniversitesi)

Yağmur Nuhurat (Doç. Dr. İstanbul Bilgi Üniversitesi)

SOSYOLOJİ KONFERANSI 2024 PROGRAM

1.Gün: 5 Aralık Perşembe

	Konferans Salonu	Sosyoloji Bölümü 316	Sosyoloji Bölümü 304	Sosyoloji Bölümü 308	
9.30-10.00	Açılış				
10.00-12.00	1.Oturum Kadın Emegi	2. Oturum Kültür ve Toplumsal Sahne	3. Oturum Mekân, Sanat ve Toplumsal Dönüşüm	4. Oturum İnsan Hayvan İlişkileri	
12.00-13.00	Öğle Yemeği Arası				
13.00-15.00	5. Oturum Mekân ve Toplumsal Dinamikler	6. Oturum Türkiye'de İnanç, Kimlik ve Toplumsal Dinamikler	7. Oturum Feminist Dayanışma ve Örgütlenme	8. Oturum Bellek, Hatırlama ve Direniş	
15.00-15.30	Çay Kahve Arası				
ATÖLYELER					
	Fizik Bölümü 5. Kat Maxwell Dersliği	Sosyoloji Bölümü 316	Sosyoloji Bölümü 308	Konferans Salonu	Sosyoloji Bölümü 304
15.30-17.30	1. Atölye Maxqda Eğitimi: Nitel Veri Analizi Yazılımı	2. Atölye Etnografik Bir Yöntem Olarak -Alanı/-Olanı Yürüme	3. Atölye Türkiye Toplumunda Güncel Dini Değişim ve Yönelimler	4. Atölye Deprem ve Dayanışma Halleri	5. Atölye Duyusal Etnografi

2.Gün: 6 Aralık Cuma

	Konferans Salonu	Sosyoloji Bölümü 316	Sosyoloji Bölümü 304	Sosyoloji Bölümü 308
10.00-12.00	9. Oturum Siyasi Hareketler ve Düşünce	10. Oturum Politik Ekoloji	11. Oturum Altyapı ve İnsan İlişkileri	12. Oturum Medya Çalışmaları
12.00-13.00	Öğle Yemeği Arası			
13.00-15.00	13. Oturum Kadın Bedeninin Denetimi /Biyopolitika	14. Oturum Ekoloji, Kır ve Siyaset	15. Oturum Edebiyat ve Mekân	16. Oturum Toplumsal Mücadelelerin Değişen Koşulları
15.00-15.30	Çay Kahve Arası			
15.30-17.30	17. Oturum Normallik ve Sakatlık	18. Oturum Toplumsal ve Ekolojik Mücadeleler	19. Oturum 1) Edebiyatta Kadınlar 2) Şiir ve Eleştirisi	20. Oturum Kültürel Dönüşüm ve Din

3.Gün: 7 Aralık Cumartesi

	Konferans Salonu	Sosyoloji Bölümü 316	Sosyoloji Bölümü 304	Sosyoloji Bölümü 308
10.00-12.00	21. Oturum Moderniteyi Yeniden Düşünmek: Birey, Toplum ve İlişkiselik	22. Oturum Dijital Çalışma ve Yeni Ekonomik Dinamikler	23. Oturum Sanat, Etik ve Politika	24. Oturum Popülizm
12.00-13.00	Öğle Yemeği Arası			
13.00-15.00	25. Oturum Türkiye'de Kadın Olmak: Anneler, Yazarlar, Yönetmenler	26. Oturum Emek, Politika ve Kimlik	27. Oturum Kimlik, Ötekilik ve Modernleşme	28. Oturum Göç ve Gençlik: Sosyal Dinamikler ve Eşitsizlikler
15.00-15.30	Çay Kahve Arası			
15.30-17.30	29. Oturum Erkeklik İnşası ve Toplumsal Yapılar	30. Oturum Çalışmanın Anlamı ve Emeğin Güçlenmesi	31. Oturum Toplumsal Hafızanın İzinde Geçmiş	32. Oturum Gençlik ve Güvencesizlik

1. Gün: 5 Aralık Perşembe

9.30 - 10.00

Açılış

(Bomonti Konferans Salonu)

Prof. Dr. Hanife Koncu
(MSGSÜ Fen Edebiyat Fakültesi
Dekani)

Prof. Dr. Çağlayan Kovanlıkaya
(MSGSÜ Sosyoloji, Bölüm
Başkanı)

10.00 - 12.00

1.OTURUM: KADIN EMEĞİ

(Bomonti Konferans Salonu)

Moderatör: Çağlayan Kovanlıkaya

"Hamsiyeler" in Gözünden Karadeniz'de Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Emeğinin Görünümleri **Ayşula Kurt**

Van'da Girişimci Kadınların Çalışma Deneyimleri ve Benlik Algıları **Yeşim Tatar Say**

Ankara Pavyonlarında Toplumsal Cinsiyet ve Cinselliğin Kuruluşu: Konsomatris Kadınların Cinsel Emeği ile Ankara Pavyonlarının Yeniden Üretimi **Tuğçe Kaban**

2.OTURUM: KÜLTÜR VE TOPLUMSAL SAHNE

(Sosyoloji Bölümü 316)

Moderatör: Hatice Özer

Türkiye'de Clown'dan Stand-Up'a Komedi Kadın Temsiliyeti **Huri Gonca Gümüşayak**

İşitsel Olanın İzini Sürmek: İstanbul'daki Modifiye Araç Topluluğunun Sessel Analizi **Çisel Karacebe**

Ötekileştirilmiş Bir Alt-Kültürden "Havalı" Ana Akım Kültüre: Otaku Kültürünün İnşası ve Küresel Otaku **Orhun Kaan Kahraman**

Türkçe Rap Ülkesinin 3. Cumhuriyetinde Sınırlar Silikleşiyor **Baran Konak**

3.OTURUM: MEKÂN, SANAT VE TOPLUMSAL DÖNÜŞÜM

(Sosyoloji Bölümü 304)

Moderatör: Ceren Lordoğlu

Sanat Ekseninde Soylulaştırma: Dolapdere'nin Sosyal ve Mekânsal Dönüşümünde Sanatın Etkisi **İlsu Oynar**

Toplumsal Hafızanın Yeniden İnşası Bağlamında İstanbul Bienal Mekânları **Merve Çalış Kayahan**

Mekân, Sınıf, Cinsiyet: Zonguldak'tan Balkon Günlükleri **Funda Sönmez Öğütle & Atilla Barutçu**

Sokaklardan Parklara, Parklardan Olimpiyatlara Kaykay: Bir Altkültürün Kurumsallaşması **Büşra Nur Huka**

4.OTURUM: İNSAN HAYVAN İLİŞKİLERİ

(Sosyoloji Bölümü 308)

Moderatör: Özlem Güçlü

Arap: Mülteci ve Köpek Karşısı Söylemde Türlerarası Yakınlaşma **Rumeysa Çavuş Peksöz**

Korku Siyasetinin Sokak Köpeği Üzerinden Tezahürü: Biyokorku Aracı olarak "Başiboş Köpek Sorunu" **Daniela Kızıldağ**

İnsanlar Arasında At Olmak: At Binicilik Kulübünde İnsan ve At İlişkisi Üzerine Türlerarası Etnografik Bir Araştırma **Erhan Korkmaz**

12.00 - 13.00

Öğle Yemeği Arası

1. Gün: 5 Aralık Perşembe

13.00 - 15.00

5.OTURUM: MEKÂN VE TOPLUMSAL DİNAMİKLER

(Bomonti Konferans Salonu)

Moderatör: Yıldırım Şentürk

Komşuluğun Ötesinde: Fransa'daki Katılımcı Konutların "Bakım/Özen Kenti" İnşasındaki Rolünün Sosyo-Mekânsal Boyutları **Gizem Aksümer**

İstanbul'daki Türkü Bar Dünyası ve Atmosferi Üzerine Etnografik Bir Araştırma **Süheyb Kurt**

Toplumsal Etkileşimler Bağlamında Sokak Müzisyenliği: İzmit Yürüyüş Yolundaki Sokak Müzisyenlerinin Deneyimleri Üzerine Bir İnceleme **Nida Çelik**

Kır-Kent İlişkilerinin Sınırlarını Yeniden Düşünmek: Türkiye'de Genç Profesyonellerin Mekânsal Arayışları **Saim Buğra Kurban**

6.OTURUM: TÜRKİYE'DE İNANÇ, KİMLİK VE TOPLUMSAL DİNAMİKLER

(Sosyoloji Bölümü 316)

Moderatör: Önder Küçükural

"Tanrısallaştırılmış" Devlet: Türkiye'de Lâdinilik ve Din Eğitimi İlişkisi **Elif Yönden**

Kapitalist ve Kolonyal Yerelliklerde Cinsiyet ve Aile Meseleleri: Diyarbakır ve Kayseri Bağlamında **Nil Mutluer**

Muhafazakâr Ailelerin Çocuk Vizyonu: Konya İli Hüyük İlçesi Örneği **Elif Soysal**

Alevilik'in Lâdinileştirilmesi: Norm Dışı Kesişimler ve Ayrımcılık **Dicle Paşa**

7.OTURUM: FEMİNİST DAYANIŞMA VE ÖRGÜTLENME

(Sosyoloji Bölümü 304)

Moderatör: Gizem Aykanat Ceviz

Feminist Dayanışma ve Toplumsal Örgütlenme: Esenyurt Kadın Evi Üzerine Bir İnceleme **Nazan Yasan**

Patriyarkanın Duygulanımsal Yeniden Üretimi ve Feminist Politikada Özgürleştirici Potansiyeller **Damla Uyar**

Bereket Ekonomisi: Cami Derneklerinde Toplumsal Cinsiyetli Birikim ve Mekânsal Düzenlemeler **Nur Kıpçak**

8.OTURUM: BELLEK, HATIRLAMA VE DİRENİŞ

(Sosyoloji Bölümü 308)

Moderatör: Ekin Aydın

Tezer Özlü'nün Öz Yaşam Öyküsünde Türkiye: Bellek, Tarih, Politika **Yıldız Taghizade**

Mekânın Hafızası: Melankoli Nesnesi Olarak Fanzinler **Hüseyin Serbes**

Dersim Mizahı: Travma, İktidar ve Gündelik Hayatın Mizahla İfade Edilişi **Özlem Atik**

Tematik Film Festivallerinde Seyir Deneyimi: Pembe Hayat Kuir Film Festivali'nde İsyanın Sesi **Bilge İpek**

15.00 - 15.30

Çay-Kahve Arası

ATÖLYELER

15.30 - 17.30

1. ATÖLYE

Maxqda Eğitimi: Nitel Veri Analizi Yazılımı

(Fizik Bölümü 5. Kat Maxwell Dersliği)

Atölye Yürütücüsü:

Burak Varol

2. ATÖLYE

Etnografik Bir Yöntem Olarak Toplumsal

-Alanı/-Olanı Yürümeğ

(Sosyoloji Bölümü 316)

Atölye Yürütücüsü:

İlhan Zeynep Karakılıç

Figen Uzar Özdemir

Elif Hacısalihoğlu

Besim Can Zırh

3. ATÖLYE

Türkiye Toplumunda Güncel Dini Değişim

ve Yönelimler

(Sosyoloji Bölümü 308)

Atölye Yürütücüsü:

Barış Başaran

Büke Koyuncu

4. ATÖLYE

Deprem ve Dayanışma Halleri

(Bomonti Konferans Salonu)

Atölye Yürütücüsü:

Seda Hayal Tatlı

İlyas Seyrek

İrem Sıla

5. ATÖLYE

Duyusal Etnografi

(Sosyoloji Bölümü 304)

Atölye Yürütücüsü:

Tuba Emiroğlu

Murat Küçük

Dilek Üstünalan

2.Gün: 6 Aralık Cuma

10.00 - 12.00

9.OTURUM: SİYASİ HAREKETLER VE DÜŞÜNCE

(Bomonti Konferans Salonu)

Moderatör: Burak Onaran

Türkiye Solu ve Din: 1960-1980 Döneminin Süreli
Yayınları Üzerinden Bir Analiz **Seçil Bozkurt**

Mülkiyenin Düşünsel Atmosferi Üzerine Bazı Gözlemler
Kurtuluş Kayalı

Türkiye'deki İslamcı Hareketlerde Tarih yazımı ve Hafıza
Üretimi Farklılığı **Fikriye Yücesoy**

Sivil Atatürkçülük Gerçekten Sivil Mi? **Özgür Umut Baz**

10.OTURUM: POLİTİK EKOLOJİ

(Sosyoloji Bölümü 316)

Moderatör: Mehmet Bozok

Rüzgar Enerjisinin Politik Ekolojisi: Kamulaştırma
Modelindeki Güç İlişkileri ve Kırılganlıkların Analizi
Fazilet Dalfidan

Mekânın Üretimi ve Afetler: Şili, Japonya, Haiti ve
Türkiye Örnekleri Üzerinden Deprem Deneyimlerinin
Uluslararası Karşılaştırması **K. Murat Güney**

Yıkmak ve Yaratmak Arasında: Yeniköy Örneği
Ceylin Arslan

İşçi Sınıfı Çevreciliği: Türkiye için Bir İmkân mı? Ütopya
mı? **Yağmur Dönmez**

11.OTURUM: ALTYAPI VE İNSAN İLİŞKİLERİ

(Sosyoloji Bölümü 304)

Moderatör: Besim Can Zırh

Kentsel Kamusal Yer, Mekânsal Dönüşüm ve Gündelik
Atmosfer: Atakum Sahili Örneği **Büşra Kılıç**

"Şehirle Date'e Çıkmak": Yürüyerek Gözlem Tekniği
Kullanılan Bir Sosyoloji Dersinin Değerlendirmesi
Figen Uzar Özdemir

Otonom Deniz Aracı Üzerinde İnsan Taşımanın
Toplumsal Etkileri **Nilüfer Narlı & Mehtap Öncü**

Bir Müdahale Olarak Altyapı: Adana'da Sulama Kanalları
Üzerinden İnsan-Su İlişkilerine Bakmak **Didem Ozan**

12.OTURUM: MEDYA ÇALIŞMALARI

(Sosyoloji Bölümü 308)

Moderatör: Hilal Ekşi

Covid-19 İnfodemisi Agnotolojisi **Müge Yılmaz**

Sosyolojide Sosyal Ağ Analizi: E-Linç ve Toplumsal
Dinamiklerin Keşfi Üzerine Bir İnceleme **Burak Gökbal**

Ortaokul Öğrencilerinin İnternet Kullanımı ve
Ebeveynlerinin Dijital Ebeveynlik Farkındalıklarının
İncelenmesi **Doğan Çelik**

Türkiye'de Yaşlılık Olgusu Bağlamında Yaşlılara Yönelik
Tutumların İncelenmesi: Ekşi Sözlük'te Yaşlılara Saygı
Duyuma Tartışmaları **Fatma Çetinkaya Türkmen**

12.00 - 13.00

Öğle Yemeği Arası

2.Gün: 6 Aralık Cuma

13.00 - 15.00

13.OTURUM: KADIN BEDENİNİN DENETİMİ/BİYOPOLİTİKA

(Bomonti Konferans Salonu)

Moderatör: Nihan Bozok

“Annelik Sınavı”: Medikalleşme, Ticarileşme ve
Pronatalizm Üçgeninde Doğum Deneyimleri
Selen Göbelez

Kadın Bedeninin Aşırı Medikalizasyonu: Genital Kozmetik
Cerrahi Nitel Bir Çalışma **Gamze Çevrimkaya**

Modern Tıp ve Eril Egemenliğin Denetiminde Gözetlenen
Bedenler: Taşıyıcı Anneler **Özlem Türkoğlan**

Kadınlar Neden En İyisini İstemesin?: Türkiye’de Kadın
Genital Estetik Ameliyatlarına Doktorların Yaklaşımı
Ebrar Begüm Üstün

14.OTURUM: EKOLOJİ, KIR VE SİYASET

(Sosyoloji Bölümü 316)

Moderatör: Gamze Toksoy

Mantar Meselesi: Kümbet Yaylası’nda Kırsal
Soylulaştırma **Caner Altıntaş & Ayşe Yetiş Bayraktar**

İstanbul’un Gıda Egemenliği Hareketinde Ekonomik
Zaman, Ekolojik Zaman ve Dolayım Emeği
Çağdaş C. Kara

Toprak, Emek ve Çay **İrem Kopuz**

Hopa’da Çay Bahçesinde Bir Etnografi: Tarım Yoluyla
Çitleme Mümkün mü? **Ayça Yüksel**

15.OTURUM: EDEBİYAT VE MEKÂN

(Sosyoloji Bölümü 304)

Moderatör: Sevcan Tiftik

Adalet Ağaoğlu Kurmacasında Mekân, Öznellik ve
Duygulanım **Derya Yıldız**

1950 Kuşağı’ndan Evlere İsyan: 1950 Kuşağı
Öykücülüğünde Başkaldırının Mekânı **Nilay Kestevur**

Bir Edebiyat Metninin Gösteri Mekânı Olarak Masumiyet
Müzesi **Zeynep Aytekin**

16.OTURUM: TOPLUMSAL MÜCADELELERİN DEĞİŞEN KOŞULLARI

(Sosyoloji Bölümü 308)

Moderatör: Vefa Saygın Öğütle

Türkiye’de Toplumsal Hareketler, Politika Kazanımları ve
Siyasi Aracılık Teorisi **Didem Türkoğlan**

Türkiye’de Grevlerin Siyasi Belirleyenleri ve Rekabetçi
Otoriterlik (2015-2022) **M. Fuat Kına**

2020’ler Türkiye’sinde Sendikalaşan Kadın İşçilerin
Direniş Deneyimleri **Fatma Betül Kocaaslan**

Öğrenci Siyasetinin Dönüşen Dinamikleri: KYK
Eylemlerinde Ahlaki ile Siyasi Olanın İhtilafı Etkileşimi
Özlem İlyas Şavk

15.00 - 15.30

Çay-Kahve Arası

2.Gün: 6 Aralık Cuma

15.30 - 17.30

17.OTURUM: NORMALLİK VE SAKATLIK

(Bomonti Konferans Salonu)

Moderatör: Aylın Dikmen

Sakatlığın Toplumsal İzdüşümleri: Yüzün Anlattıkları
Nur Özer

Bir Toplumsal Cinsiyet Sorunu Olarak Kısırlık: Tedavi Gören Bir Grup Erkeğin Görüş ve Deneyimleri
Tuba Usseli & İnci User

Damgalamanın Klinikleştirilmesi: Ruh Sağlığı Alanında Dışlama ve İçerme Biçimleri Üzerine Eleştirel Bir İnceleme
Balkır Uysal

Görünmez Engelliliğin Adalet Sisteminde Görünmezleşmesi: Görünmez Engellilere Yönelik Nitelikli Cinsel Saldırı Davaları **Bahar Yavuz, Melis Aydın, Betül Sazoğlu, Deniz Yazgan Şenay, Devrim Nesin, Hazan Özturan & Ece Bora**

19.OTURUM: EDEBİYATTA KADINLAR

(Sosyoloji Bölümü 304)

Moderatör: Tülin Ural

Taşrada "Kadın Silüetleri": Aydın/Kentli Kadın ve Taşralı Kadın Temsilleri Karşıtlığı Üzerinden Türk Romanında Self-Oryantalist Söylemlerin İzini Sürmek
Ayşe Betül Ekici

Sarı Duvar Kağıdının Ardında **Gülşah Kurt**

19.OTURUM (2): ŞİİR VE ELEŞTİRİ

(Sosyoloji Bölümü 304)

Moderatör: Tülin Ural

Dönemin Simgeleri/ Simgelerin Özel'i **Muhammet Çelik**

Mehmet H. Doğan'ın Şiir Eleştirisinde Modernist Şiirin Marksist Savunusu **Hümeyra Çalışkan**

18.OTURUM: TOPLUMSAL VE EKOLOJİK MÜCADELELER

(Sosyoloji Bölümü 316)

Moderatör: Aslı Odman

Ekolojik Yıkıma Karşı Toplumsal Mücadelenin İzlerini Sürmek; Marmara Gölü Örneği **Melike Avcu**

Hukuk Biterse: Artvin Cerattepe'deki Hukuk ve Siyaset İlişkisinin Yerel Görünümleri Üzerine Sosyo-Kültürel Bir İnceleme **Ahmet Erkan Koca**

Kazdağları'nın Altı da Üstü de "Değerlidir": Orman Savunusunun Farklı Biçimleri **Sare Öztürk**

20.OTURUM: KÜLTÜREL DÖNÜŞÜM VE DİN

(Sosyoloji Bölümü 308)

Moderatör: Büke Koyuncu

Sınırı Sınırdan Uzaklaştırmak: Peri Çayı'nın Sınırı **Melike Şeker**

Geleneğin Yeniden İnşası: Ankara'da Dini Şifacılık **Figen Balamir**

Sekülerleşmenin Ruhani Yüzü: Osmanlı-Türkiye Bağlamında Ruhçuluk Hareketi ve Seküler Kimlik İnşası **Hatice Sena Arıcıoğlu**

3.Gün: 7 Aralık Cumartesi

10.00 - 12.00

21.OTURUM: MODERNİTEYİ YENİDEN DÜŞÜNMEK: BİREY, TOPLUM VE İLİŞKİSELLİK

(Bomonti Konferans Salonu)

Moderatör: Neşe Voyvoda

Metamodernizm Kavramının İlişkisel Sosyolojideki Yeri
Merve Çetin

Yaşama Sanatından Deneyimin Yoksullaşmasına Modern
Bireyin Düşüşü **Nalan Dağıstan**

İdeal Bireyin Peşinde: Kişisel Gelişim Kitaplarındaki
Birey Tasavvuru Üzerine Bir Değerlendirme
Selin Bozkurt & Muhammet Ertoy

22.OTURUM: DİJİTAL ÇALIŞMA VE YENİ EKONOMİK DİNAMİKLER

(Sosyoloji Bölümü 316)

Moderatör: Saim Buğra Kurban

Güvencesizlik Çağında Dijital Çalışma: Türkiye'de Web
Tabanlı Platform Çalışanları Örneği **Emir Aydoğan**

Platform Ekonomisinde 'Yeni' Olan Nedir? Hizmet
Emeğinin Dönüşümü ve Platformlarda İlişkisel Emek
(Relational Work) **Ladin Bayurgil**

Diyetisyenlik Mesleğinin Dönüşümünde Dijitalleşmenin
Rolü **Hilal Kaşık**

Emek ve Yaşam Arasında Bir Göç: "Muğla Akçapınar'da
Freelance Çalışma" **Merve Yüksel**

23.OTURUM: SANAT, ETİK VE POLİTİKA

(Sosyoloji Bölümü 304)

Moderatör: Sibel Yardımcı

Yeni Materyalizm ve Maddenin Hafızası: İstanbul Kent
Müzesi Örneği **Serpil Karakaya Doğan**

Türkiye Güncel Sanatında İnsan-Merkezcilik: Yas, Kayıt
ve Hafıza Kavramlarıyla Düşünmek **Dijan Özkurt**

Türkiye Güncel Sanatında Etik Politik Tartışmalar:
2015-2025 **Özge Akdeniz**

Kısıtlar Karşısında Yaratıcılık, Krizin Teatral Halleri:
İstanbul ve Ankara'daki Bağımsız Tiyatro Örnekleri
Zeynep Baykal

24.OTURUM: POPÜLİZM

(Sosyoloji Bölümü 308)

Moderatör: Mehmet Şahinler

Ekonomik Olumsuzlukların Popülist Kapsanması:
Belediyelerin Kariyer Merkezleri Örneği **Fırat Kurt**

Türkiye'de Merkez Sağ Siyaset ve Siyasetçi Tipolojisi:
Yerel ve Merkezi Dinamikler **Güler Özdemir**

Romanların Devlet Algısı ve Siyasi Otorite ile İlişkisi
Şeyma Çiçek & Aişe Nur Fakıoğlu

Sofradaki Evsizlik: Hayata Sarıl Lokantası'nda İhtiyaç
Söylemi **Şeyma Özdili**

12.00 - 13.00

Öğle Yemeği Arası

3.Gün: 7 Aralık Cumartesi

13.00 - 15.00

25.OTURUM: TÜRKİYE'DE KADIN OLMAK: ANNELER, YAZARLAR, YÖNETMENLER

(Bomonti Konferans Salonu)

Moderatör: Ebru Aykut

X ve Y Kuşak Kadınların Cinsel Farkındalık Düzeylerinin
Toplumsal Cinsiyet Bağlamında İncelenmesi
İzlem Mızrak

Anneliği Hayata Geçirme Tarzının Sınıfsal Görünümleri:
Otizmli Çocuğu Olan Annelerin Fedakârlık Pratikleri
Sedat Karal

Bu Kitap Hiçbir Ödüle Katılmamıştır: Leylâ Erbil
Edebiyat Kanonuna Karşı **Okan Yılmaz**

26.OTURUM: EMEK, POLİTİKA VE KİMLİK

(Sosyoloji Bölümü 316)

Moderatör: Hakan Koçak

Türkiye'de Emek Enternasyonalizminin
Profesyonelleşmesi: Örgütsel İzomorfizmin Yerel
Sendikal Stratejilere Etkisi **İrem Yıldırım**

Otoriterlik ve Popülizm Koşullarında Türkiye Emek
Hareketi: Ulusal Çaplı ve Başarılı Üç Vaka
Alpkan Birelma

Çalışma Hayatı Şekillenirken: Artvin'de Etnik Gruplar
Öznur Yılmaz Altun & Elif Hacısalihoğlu

Meriç'in İki Yakasından İşgal Fabrikalarında İşçi
Özyönetimi Deneyimleri: VioMe ve Kazova Kolektifleri
Doğukan Dere

27.OTURUM: KİMLİK, ÖTEKİLİK VE MODERNLEŞME

(Sosyoloji Bölümü 304)

Moderatör: Egemen Yılıgür

Grup İçi Tahakküm ve Katmanlı Ötekilik: Uşaklı Alevi
Romanlar Örneği **Ozan Doğan**

Kimlik ve Modernleşme İlişkisi: Fenomenolojik Bir
Analiz **Mehmet Latif Çevik**

Türkiye'deki Etnik Grupların Milliyetçiliği:
Karşılaştırmalı Bir Analiz **Cüneyt Mühürdaroğlu**

Lanetlenmiş Bellek, Ölümçül Kimlik, Muhayyel Tarih: İh
Manamu **Atilla Seçkin Babacan**

28.OTURUM: GÖÇ VE GENÇLİK: SOSYAL DİNAMİKLER VE EŞİTSİZLİKLER

(Sosyoloji Bölümü 308)

Moderatör: Derya Fırat

Türkiye'de Yaşayan Suriyeli Göçmenler Arasında Bebek
Ölümlerinin Sosyal Belirleyicileri: Eşitsizlikte Eşitlik
Büşra Göktürk & İsmet Koç

Uluslararası Göçte Gençlik Dinamikleri: Lise Düzeyinde
Stratejiler ve Eğilimler **Abdulkadir Öncel**

Araştırmacıların Gözünden: Liseli Gençlerin Göç
Eğilimlerine Dair Saha Deneyimleri **Merve Seçmen**

Metropolde Gençlik: İstanbul'da Liseli Gençlerin
Uluslararası Göç Projeksiyonları **Merve Gizem Uğur**

15.00 - 15.30

Çay-Kahve Arası

3.Gün: 7 Aralık Cumartesi

15.30 - 17.30

29.OTURUM: ERKEKLİK İNŞASI VE TOPLUMSAL YAPILAR

(Bomonti Konferans Salonu)

Moderatör: Nil Mutluer

Günümüz Türkiye Yahudi Toplumunda Erkekliğin İnşası:
'Toplumsal ve Bedensel Duraklar' **Sena Nur Arusal**

Cinsiyetlendirilmiş Boş Zaman Faaliyetleriyle Gündelik
Yaşamdaki Erkeklik ve Kadınlık İnşaları **Sinem Çakır**

Militarizm ve Erkeklik: Türk Silahlı Kuvvetleri
Personelinde Toplumsal Cinsiyet Roller ve İktidar
İlişkileri
Deniz Katıel Kurt

Çevrim İçi Anti-Feminist Erkek Hareketi: "İncel" Alt
Kültür Örneği **Cansel Solmaz**

30.OTURUM: ÇALIŞMANIN ANLAMI VE EMEĞİN GÜÇLENMESİ

(Sosyoloji Bölümü 316)

Moderatör: Feryal Saygılıgil

Üretici Kadınların Emek Motivasyonları: Beşiktaş Kadın
Emeği Pazarı Örneği **Cafer Furkan Latifoğlu**

İstanbul'da İşçi Pazarları ve Çalışma Alanları **Celal Altın**

Mühendislerin Değişen Anlam Dünyası **Elif Aksu Kaya**

31.OTURUM: TOPLUMSAL HAFIZANIN İZİNDE GEÇMİŞ

(Sosyoloji Bölümü 304)

Moderatör: Tuğçe Tezer

Hafıza Aktivizmi ve Siyasi Yükümlülük: İnsanlığa Karşı
Suçlarla Yüzleşme **Bengi Bezirgan Tanış**

Smyrna/İzmir'in Hayatta Kalan Harabeleri ve Hikayeleri:
Yüzüncü Yılında 1922 Büyük Yangınının Hafızalaştırılma
Biçimleri **Ege Mehmet Akman**

Hafızalar Arasında Yürümek: Hafıza Yürüyüşlerinde
Gündelik ve Duygulanımsal Karşılaşmalar ve Geçmişle
Yüzleşme **Damla Barın**

32.OTURUM: GENÇLİK VE GÜVENCESİZLİK

(Sosyoloji Bölümü 308)

Moderatör: Kemal Dil

Yüksek Öğretimde Özel Gereksinimli Birey Olmak
Onur Güngör

Türkiye'deki Elit Okullarda Ayrıcalığın Dönüşümü
Vildan Özertürk Sofu

Eğitimde ve İstihdamda Olmayan Genç Kadınların
Yoksullaşması **Meryem Çelik**

Bir Özneleşme Süreci Olarak Genç Borçluluğu: KYK
Kredisi Üzerinden Bir İnceleme **Hilal Kurt**

MSGGSÜ SOSYOLOJİ KONFERANSI 2024

SUNULAN BİLDİRİ ÖZETLERİ

1.Oturum: Kadın Emeği

Moderatör: Çağlayan Kovanlıkaya

1.Sunum

“Hamsiyeler”in Gözünden Karadeniz’de Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Emeğinin Görünümleri, Ayşula Kurt

Özet

Köklü bir basın tarihine sahip olan Trabzon, kültürel mizah bakımından sözlü kültür geleneğinin yaşatıldığı bir kent olma özelliğine sahiptir. Mizah ve karikatürün yoğun olarak kullanıldığı Karadeniz Hamsi Gazetesi 1991 yılında yayın hayatına başlamıştır. Hamsi, kültürel mizah öğelerinin öne çıktığı bir yayın olmasının yanı sıra dönem koşullarında siyaset, ekonomi ve toplumsal olayları eleştirel bir gözle yansıtan içeriğe sahiptir. Hamsi, üçüncü sayısında kadınlara çağrı yaparak gelen istek üzerine kadınlara bir sayfa açma kararı verir ve “Hamsiyeler Köşesi” bu yolla Trabzon basın tarihinde yerini almıştır. Bu çalışmanın konusu, Hamsiyeler Köşesi’ olarak başlayıp sonraki sayıda tam sayfa olarak yoluna devam ettiği sürede ele alınan konuların içerik analizi yapılarak toplumsal cinsiyet kavramı bağlamında analiz edilmesine dayanmaktadır. Hamsiyeler köşesi, kadınlar tarafından oluşturulmuş ve kültürel mizahın yanı sıra toplumsal cinsiyet ilişkilerine kimi zaman eleştirel, kimi zaman da kültürel ve tarihsel unsurların kullanımı ile yeniden üretilen cinsiyet rollerini merceğine almıştır. Köşede yer alan içeriklere tematik açıdan bakıldığında kadınlar arası farklılıklar, toplumsal yaşamda kadın ve erkek farklılıkları, Karadeniz kültüründe kadın, toplumsal cinsiyet rol ve ilişkileri, kırsal yaşam ve cinsiyete dayalı işbölümünün kültürel kökenleri ve sözlü kültürün eleştirel bağlamda ele alındığı görülmüştür. Sonuç olarak Karadeniz kültür, toplumsal cinsiyet rolleri, işbölümü ve kadın emeğinin görünümleri bağlamında farklı toplumsal örüntülerin görünür olduğu ve iç içe girdiği bir toplumsal yapıya sahiptir. Bu yapının sabit ve durağan yönlerinin yanı sıra göç, emek ve eğitim bağlamında farklılaşan bağlamları da mevcuttur.

Anahtar Kelimeler: Karadeniz Hamsi Gazetesi, Mizah, Toplumsal Cinsiyet, Hamsiyeler, Trabzon

2.Sunum

Van'da Girişimci Kadınların alışma Deneyimleri ve Benlik Algıları, Yeşim Tatar Say

Özet

Bu tez çalışması; girişimci kadınların çalışma deneyimlerinin hayatlarını, hane ve toplum içindeki statülerini ve bunlara bağlı olarak benlik algılarını nasıl etkilediğini konu almaktadır. Günümüz toplumunda bireyin benlik algısını etkileyen önemli faktörlerden biri toplumsal kabuldür. Bu bağlamda, girişimci kadınların işgücü hayatına girişimci olarak katılmalarının ve bu alandaki deneyimlerinin benlik algılarında ne gibi etkiler yarattığı, toplumsal cinsiyet rollerini ve ilişkilerini ne şekilde etkilediği soruları çalışmanın temel problemini oluşturmaktadır. Bu sorulardan hareketle, Van ilinde yapılan bu çalışma, kent özelinde girişimci kadınların günümüz sosyoekonomik ve kültürel yapısı içerisinde yaşadıkları deneyimlerin hayatlarında ve benlik algılarının gelişiminde oluşturduğu değişimleri, toplumsal cinsiyet perspektifinden inceleyerek kadınların ekonomik ve toplumsal yaşamdaki etkin varlığını ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır. Kadınların girişimcilik deneyimleri bağlamında benlik algısının daha iyi anlaşılması için kuramsal olarak sembolik etkileşimcilik yaklaşımından yararlanılmıştır. Van ilindeki farklı meslek kollarından kadınların girişimci rollerinin bireysel ve toplumsal anlamda onlara nasıl katkılar sağladığını ve toplumsal cinsiyete bağlı olarak yaşadıkları sorunları ortaya çıkarmak amacıyla kadınlarla yapılan derinlemesine görüşmeleri fenomenolojik yaklaşımla analiz etmeye dayanan nitel bir araştırma yürütülmüştür. Sonuç olarak, Van ili özelinde girişimci kadınların deneyimleri toplumsal cinsiyet perspektifinden incelendiğinde; kadınların girişimci olduktan sonra ekonomik ve toplumsal olarak güçlenmeleriyle birlikte benlik algıları olumlu yönde gelişirken, aynı zamanda girişimci rollerinin kadınların benlikleri üzerinde farklı etkiler yarattığı ve girişimciliğe atfettikleri anlamların farklılaştığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Girişimci Kadın, Kadın İşgücü, Toplumsal Cinsiyet, Kültür, Benlik, Van

3.Sunum

Ankara Pavyonlarında Toplumsal Cinsiyet ve Cinselliğin Kuruluşu: Konsomatris Kadınların Cinsel Emeği ile Ankara Pavyonlarının Yeniden Üretimi, Tuğçe Kaban

Özet

Ankara'nın yerel kültürüyle özdeşleşmiş ve Türkiye'de bir popüler kültür ögesi haline gelmiş Ankara pavyonlarının en kritik özneleri konsomatris kadınlardır. Bu çalışma, toplumsal cinsiyet ve cinsellik mekanı olarak Ankara pavyonlarının, konsomatris kadınların çeşitlenen cinsel emekleri ile nasıl yeniden üretildiğine odaklanacaktır. Konsomatris kadınların Ankara'ya göç etme, konsomatrislik işine başlama, sürdürme ve bırakma dinamikleri de göz önünde bulundurularak, Ankara'da ve pavyonlarında bulunmaları ve diğer öznelerle karşılaşmaları sonucunda oluşturdukları farklı konsomatrislik kimlikleri sunulacaktır. Bu noktada, seks işçiliği üzerine olan literatürden faydalanarak, konsomatrislik işinin barındırdığı farklı cinsel emek türlerinin icra edilmesi ile oluşan farklı konsomatris kimliklerinin, Pavyonların yeniden üretiminde nasıl bir rol oynadığı sunulacaktır. Konsomatris kadınların kendi anlatıları üzerinden kimliklerini, deneyimlerini ve karşılaştıkları damgalanma ve şiddete karşı oluşturdukları stratejileri nasıl konumlandıkları ele alınacak ve bunlar, sınıf ve toplumsal cinsiyet eşitsizlikleri ile mücadele bağlamında değerlendirilecektir. Ankara Pavyonlarının yeniden üretimi sürecindeki konsomatris kadınların farklı cinsel emek ve kimliklerinin, toplumsal cinsiyet ve cinsellik perspektifinden nasıl anlamlandırılacağı üzerinde kurulan bu araştırma, feminist anlatı analizi ile analiz edilmiş olan ve 2021-2023 yılları arasında Ankara pavyonlarında yapılan saha araştırması sırasında elde edilen verilere dayandırılacaktır. Araştırma, konsomatris kadınların toplumsal cinsiyet ve sınıf eşitsizliklerine karşı cinsel emekleriyle verdikleri mücadeleyi anlamak ve bu konuda politik söylem geliştirmek için önemli katkılar sunmayı hedeflemektedir.

2.Oturum: Kültür ve Toplumsal Sahne

Moderatör: Hatice zer

1.Sunum

Türkiye’de Clown’dan Stand-Up’a Komedide Kadın Temsiliyeti, Huri Gonca Gümüşayak

zet

Türkiye’de kadınların ilk tiyatro sahnesine çıkışı 1900’lerin başında gayri-müslim oyuncuların sahneye çıkması ile gerçekleşmiştir. Peki ilk Türk kadın komedyenin sahnede yerini alması nasıl gerçekleşir? Kadının sahneye ilk çıkış amaçları belirli kalıpsal figürleri canlandırmak amacıyla gerçekleşmiştir. (Anne, eş, sevgili, hayat kadını, vs.) Kadının gerçek anlamda bir karakter, bir kahraman rolünü üstlenmesi ona ait hikayeleri oynayıp canlandırması için elli yıl daha geçmesi gerekir. Hele bir de eril cinsiyetçi komedi dilinin kullanıldığı komedi alanında kadının kendine yer ediniş kendi dilini oluşturması ve kuralları yeniden kurgulaması 1990’ların başına dek sürer. Feminist kuramın başlıca sorunsallarından birisi olan dilin dönüşümü meselesi tiyatro ve komedi sahnesi için de en önemli konulardan birisidir. Kadınların dram sahnesinde kendilerine yer edinmeleri; kadınlar için yazılmış oyunlar, kadın hikayeleri olan metinler, doğaçlama tiyatroların artması, feminist tiyatro biçim denemeleri çalışmalarıyla devam eder. Bu araştırma başlığı altında “1980’ler sonra Türkiye’de tiyatrodaki komedi alanında kadın tiyatro figürleri hakkında kısa tarihsel bir incelemenin ardından, günümüzde Stand-up komedi ve clown jam sahnelerinde kadın komedyen figürleri üzerine odaklanılacaktır”. Genel anlamda “neye gleriz?” araştırma sorusu ile başlayan çalışma “evrensel komiği yakalamak mümkün müdür?” sorusu ile devam eder. Araştırma yöntemi olarak; tarihsel araştırmanın yanında performans verileri toplanacak, örnek olarak seçilmiş sanatçıların kullandığı dil, içerik ve yöntemler arasında karşılaştırmalar yapılacaktır. İçerik analizinde komedinin aracı olan dilin - eril komedi diliyle karşılaştırıldığında-kadın komedyenlerin evrensel komiği yakalamadaki başarisının ‘yerel ve znelden’ yola çıkararak ‘genel ile ilişkilendirebilme becerisinde’ yattığı savunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Clown, Stand-up Komedi, Kadın Komedyen, Feminist Tiyatro

2.Sunum

İşitsel Olanın İzini Sürmek: İstanbul'daki Modifiye Araç Topluluğunun Sessel Analizi, Çisel Karacebe

Özet

Micheal Bull ve Les Beck, The Auditory Culture Reader'in giriş bölümünde ses çalışmalarını yalnızca sesin kendisini inceleyen bir alandan ziyade işitsel kültür (auditory culture) olarak tanımlamanın daha anlaşılır olduğunu ifade eder. (Bull & Beck, 2003). Jonathan Sterne de paralel bir yerden ses çalışmalarının farklı disiplinlerle ilişkilene halini "insan bilimlerindeki disiplinlerarası mayalanma" olarak betimler (Sterne, 2012). Çıkış noktasını sesten alan, hem ses pratiklerini hem de bu pratikleri tanımlayan söylemleri ve kurumları analiz eden ses çalışmaları sesi yeniden tanımlarken, diğer yandan sesin insan dünyasına ve insanların ses dünyasına ne gibi etkileri olduğunu anlamaya çalışır.

Doktora tez çalışmam, İstanbul'da yaşayan modifiye araba kullanıcılarının işitsel kültürüne odaklanırken, diğer yandan bu toplulukların kendi otomobillerinin sesleriyle kurduğu ilişkiyi farklı mekanlarda nasıl performe ettiklerini anlamayı hedeflemektedir. Bunun yanı sıra araştırma sesi çıkış noktası olarak kullanmakla birlikte "disiplinlerarası mayalanma" halini erkeklik, sınıf ve duygular üzerinden konumlandırarak, özellikle arzu, sevgi, öğrenme, imrenme, zevk gibi duyguların sesler üzerinden nasıl etkilere yol açtığı anlaşılmaya çalışılacaktır. Araştırmanın sahası kapsamında araba modifiyesi üzerine çalışan bir garajın sahibi, çalışanları ve kullanıcılarıyla yapılan görüşmelerin yanı sıra, bu aşamaya kadar katıldığım modifiye araç fuarı, drift yarışı, asker eğlencesi gibi farklı alanlar ve etkinlikler üzerinden topluluğun çeşitlilik gösteren katmanları aktarılmaya çalışılacaktır.

3.Sunum

Ötekileştirilmiş Bir Alt-Kültürden Ana Akımlaşan "Havalı" Kültüre: Otaku Kültürünün İnşası ve Küresel Otaku, Orhun Kaan Kahraman

Özet

Otaku kültürü kavramsal olarak ilk defa Nakamori Akio'nun Manga Burikko dergisinde "Otaku Çalışmaları" (Otaku no kenkyū) başlığıyla 1983 yılında yayınladığı üç makalelik bir seride ortaya çıkmıştır. Kısaca anime, manga ve Japon video oyunları ile ilgilenen insanlara denilen bir alt-kültürdür. Bu makale serisi sonrasında giderek tanınmaya başlayan otaku kültürü çalışmada iki dönemde incelenecektir. İlk dönem Akio'nun makaleleriyle başlayan medyanın da etkisiyle söylemsel olarak bu kültürü inşa eden ötekileştirilmiş kimlikleri yansıtmaktadır. Bu dönem otaku bedenlerin inşası daha çok erkek bireylerden oluşan, kadınların cinselleştirildiği tarzda mangaları seven, gerçek hayatta hiçbir şekilde kadınlarla birlikte olamadığı için "iki boyutlu karakter kompleksine" sahip, evinden çıkmayıp bütün gün manga okuyup, anime izleyen, pedofili eğilimlere sahip (lolicon) kişiler şeklindedir. İkinci dönem ise doksanlardan itibaren giderek küreselleşmeye başlayan manga ve animelerin etkisiyle ortaya çıkan "Küresel Otaku" dönemidir. Bu dönemde Japonya'nın otaku kimliği hakkındaki düşünceleri değişmeye başlamıştır. Öyle ki Japon hükümetinin kamu diplomasi politikası olan Cool Japan politikası ile otaku kültürü "havalı" etiketiyle tanımlanmaya başlamıştır. Japonya'nın 2000'lerde uygulamaya geçtiği bu politikasıyla yabancı ülkelerin vatandaşlarında manga ve animelerin oluşturduğu cazibe duygusunu kullanır. Küresel Otaku ötekileştirilmeyen, pazarlanabilen, tüm dünyaca kabul gören ve tamamen cazibe duygusuyla duygulanımsal inşa edilen bedenleri kapsar. Buradaki cazibe duygusu tamamen politiktir ve diğer ülke vatandaşlarının o ülke hakkındaki düşüncelerini etkilemeyi amaçlamaktadır. Dolayısıyla bu çalışma: duygulanımın dolaşıma girerek cazibe duygusuyla nasıl Küresel Otaku'yu inşa ettiğini, otaku bedenlerin söylemsel olarak nasıl inşa olduğunu ve performatif olan bu inşa sürecinde söylemlerin değişmesiyle otakuluğun bir alt-kültürden ana akım kültüre dönüşüm sürecini göstermeyi amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: alt-kültür, duygulanım, otaku, biyopolitika, Cool Japan

4.Sunum

Türkçe Rap Ülkesinin 3. Cumhuriyetinde Sınırlar Silikleşiyor, Baran Konak

Özet

Fiziksel uzama atıfla kurguladığımız, bir sosyal uzam olan “Türkçe rap ülkesi”nin kuruluşu, Ceza’nın ilk albümü olan Medcezir’in çıktığı 2002 yılına denk geliyor. Yasalar katı bir şekilde belirleniyor. Dost-düşman ayrımının gayet belirgin olduğu bu yeni cumhuriyetin sınırları (nomosu) net bir şekilde çiziliyor. Bu küçük ülke sınırdan içeriye girenler ve sınır dışı edilenlerle birlikte dönüşüyor ve 2016 yılında Ezhel’in Müptezhel albümü ile ikinci cumhuriyet ilan ediliyor. Biçimin ve içeriğin değiştiği bu yeni cumhuriyetin taşıyıcıları, kuruculardan kopmamakla birlikte, bir dizi reformu hayata geçiriyor. 2019 yılı ise, ilk iki cumhuriyetten çok keskin bir şekilde kopuşu işaretleyen, sınırların olabildiğince silikleştiği ve “rap nedir, rapçi kimdir?” sorularının belirsizleştiği, üçüncü cumhuriyetin ilan tarihidir.

Bu sosyal uzamı anlayabilmek için Bourdieu’nün “alan” kavramına başvuruyoruz. (Bourdieu, 1992, 2002, 2013). Alanı haritalandırmaya yarayan çoklu uyum analizi (Bourdieu, 1968) üzerinden, belirlediğimiz değişkenler ve modeller ile faillerin ve pozisyonların birbirine yakınlık-uzaklık mesafelerini gözlemleyebiliyoruz.

Evrenimizi belirlemek için Spotify’nın NKVT listesini baz aldık. 2020 yılına kadar Türkçe rap adıyla yeni çıkan rap parçalarının haftalık derlemesini yapan bu liste, alandaki sınır değişimlerine paralel olarak (artık pirüpak bir rap türünden bahsedilemeyeceğinden) NKVT adını aldı. 90 kişiden oluşan evrenimizi, 2020’den bu yana yıllık olarak yayınlanan NKVT listesinde yer alan rapçiler üzerinden oluşturduk; spotify dinlenme sayısı, instagram takipçi sayısı, “feat” yapılan kişi sayısı, pop şarkıcılarıyla yapılan düetler, gözaltı-tutuklanma gibi her biri bir kapitale denk gelen değişkenler belirledik. Ortaya çıkan harita üzerinden, alan içinde oluşan kutuplaşmaları, kapital yapısını ve seviyesini, baskın ve tabi failleri yorumlayarak, Türkçe rap alanındaki dönüşümleri, alanın kuruluşundan bu yana izlenen temel pozisyon alış ve stratejileri inceleyeceğiz.

3.Oturum: Mekan, Sanat ve Toplumsal Dönüşüm

Moderatör: Ceren Lordoğlu

1.Sunum

Sanat Ekseninde Soylulaştırma: Dolapdere'nin Sosyal ve Mekânsal Dönüşümünde Sanatın Etkisi, İlsu Oynar

Özet

Bu çalışmada, son yıllarda nüfuzlu sanat kurumlarının açılmasıyla sosyo-mekânsal dönüşümler geçirmeye başlayan İstanbul'un Dolapdere semti, kültür, sanat ve turizm odaklı yatırımlar eşliğinde gerçekleşen soylulaştırma bağlamında ele alınmıştır. Kent yoksulluğunun görünür olduğu merkezi konumlu bir sanayi semti olan Dolapdere, neoliberal kentsel politikaların etkisiyle kâr odaklı projelerin yöneldiği bir bölge haline gelmiştir. Bu süreci takiben çeşitli sanat kurumlarının Dolapdere'de konumlanması bölgenin sanat merkezi olarak anılmasını beraberinde getirerek soylulaştırmaya kapı aralamıştır. Araştırmada sanat kurumu çalışanları, Dolapdere sakinleri ve esnaflarıyla yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Sanat mekânlarının semtin fiziksel, sosyal ve ekonomik yapısında meydana getirdiği dönüşümler eleştirel kent çalışmalarının arka planına yaslanarak incelenmiştir. Sanatın ve kültürün kentsel alanların yeniden yapılandırılmasında oynadığı rol Sharon Zukin'in sembolik ekonomi kavramından yola çıkılarak tartışmaya açılmıştır. Bölgedeki soylulaştırmanın, sermaye sahiplerinin semte sanat kurumları aracılığıyla yerleşmesi ile başlayan, tüketim alışkanlıkları ve sosyal kimlikleri doğrutusunda gerçekleşen yatırımlarla şekillenen, mahallenin gündelik yaşam biçiminden farklı alternatif bir hayat tarzının ortaya çıkmasıyla sonuçlanan bir süreç olduğu tespit edilmiştir. Sanat kurumları, koşulsuz bir kapsayıcılıkla yola çıkarak mahalle ile samimiyete dayalı bağ kurmayı amaçladıklarını belirtse de mahalleli ile sanat mekânları arasındaki kültürel ayrışma ve iletişimsel kopukluk, mahallelinin dönüşüme dair kaygı yüklü tepkileri ve kenara itilmişlik hissi bu hedeflerin karşılığı olmadığını göstermektedir. Bu noktada sanat mekânlarının yeni bir hiyerarşı üreterek Dolapdere ve sakinlerini komşuluk, aidiyet, herkesçe erişilebilir olma gibi çeşitli söylemler çerçevesinde nesneleştirdiği söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Soylulaştırma, Sembolik Ekonomi, Sanat, Dönüşüm

2.Sunum

Toplumsal Hafızanın Yeniden İnşası Bağlamında İstanbul Bienal Mekanları, Merve Çalış Kayahan

Özet

Bu araştırma, temelde toplumsal hafıza ve onun yeniden inşa sürecini İstanbul Bienal Mekanları üzerinden ele almıştır. Toplumsal hafıza mekan, zaman, tarih, kültür gibi araçlarla ilişkilendirilmiş ve etki alanları anlaşılmaya çalışılmıştır. Bu noktada tezin konusunu da toplumsal hafızanın mekan ile ilişkisi ve bu mekanların yeniden inşa sürecine nasıl katkı sağladığı oluşturmaktadır. İstanbul Bienalleri, sergileri için kullandıkları mekanlarla ön plana çıkmakta ve bu mekanlar kent hafızası için katkı sunmaktadır. Toplumsal hafızanın İstanbul Bienali mekanları aracılığıyla nasıl yeniden inşa edildiği, bu mekanların nasıl birer hafıza mekanlarına dönüştüğü ve kent hafızasına nasıl etki ettiği problemi bu araştırmanın esas problemini oluşturmaktadır. Günümüzde İstanbul'un kent hafızası için önemli bir yer teşkil eden bienal sergi mekanlarının, bienaller aracılığıyla tekrar gündeme getirilmesiyle beraber, insanların hafızasında sergiler ve sergilerin temaları haricinde, ziyaret edilen mekanlarla ilgili bir hafıza inşa edilmektedir. Bu araştırma da bienal ziyaretçilerinin mekanları ziyaret ederken toplumsal hafızanın nasıl yeniden inşa edildiği problemini başta Halbwachs'ın Kolektif Hafıza kuramı olmak üzere diğer hafıza kuramları ile ortaya koymayı amaçlamıştır. Bununla birlikte araştırmanın yöntemi kapsamında yarı yapılandırılmış sorular ile birlikte 12 kişi bienal ziyaretçisi 3 kişi İKSV çalışanı olmak üzere toplamda 15 kişi ile derinlemesine görüşmeler yapılmıştır. Elde edilen bulgular neticesinde İstanbul Bienal Mekanları'nın toplumsal hafızayı inşasındaki etkisi ortaya konmuştur. Bununla birlikte elde edilen bulgular başta Halbwachs'ın toplumsal hafıza kuramı ile ilişkilendirilerek bienal mekanlarını ziyaret eden ziyaretçilerde geçmişe dair hafızanın yeniden canlandığı, geçmişteki hatıraların bugünle yeniden oluşması, birebir şahitlik etmemiş oldukları anılara dahi günümüzde mekanlar sayesinde ulaşabildikleri gibi sonuçlara varılmıştır.

3.Sunum

Mekân, Sınıf, Cinsiyet: Zonguldak'tan Balkon Günlükleri, Funda Sönmez Öğütte & Atilla Barutçu

Özet

Bu sunumda bir ara mekân örneği olarak balkon, sosyal bilimlerde yenilikçi yöntemler kullanılarak elde edilen veriler ışığında sınıf ve cinsiyet ilişkiselliği üzerinden ele alınacaktır. Lefebvre'in kent ve mekân çalışmaları dahilinde açtığı tartışma zemininin feminist coğrafyacıların ekledikleri toplumsal cinsiyet vurgusuyla derinleşmesi, ev ve sokağın yanı sıra balkon gibi ara mekanların üretim süreçlerindeki güç ilişkileri ve eşitsizliğe dayalı pratikleri tartışmaya açmada önemli bir teorik zemin sağlamıştır. Evin sokakla kesişen bir uzantısı olarak balkon, ara mekân özelliğiyle ikili karşıtıklara dayalı kategorik analizlere yönelik eleştirilerin bir örneğini sunmuş, toplumsal ilişkilerin ve cinsiyet dinamiklerinin farklı tezahürlerini gördüğümüz bir alana işaret eder olmuştur. Balkon mekânının bir sosyal mekân olarak sınıf-kültürel ve cinsiyet pratikleri üzerinden nasıl kurgulandığına ve şekillendiğine odaklanan bu araştırmanın saha çalışması, hala bir işçi kenti olarak anılan Zonguldak'ın (üst) orta sınıf kültürüyle özdeşleşmiş Kavaklık mevkiindeki bir kapalı sitede gerçekleştirilmiştir. Çalışmada katılımcıların öznel dünyalarının ayrıntılı bir resmini sunmanın özgün bir yolu olarak günlük tutma yöntemi ve anlamı imgeler aracılığıyla aktarmayı sağlayan düşünümsel fotoğraf (reflexive photography) yöntemi kullanılmıştır. Çalışmada 20 katılımcıdan bir hafta boyunca sesli veya yazılı günlük tutmaları ve balkon deneyimlerini aktarmaları istenmiştir. Bunun yanı sıra balkon mekânının toplumsal inşasının imgeler üzerinden okumasının yapılabilmesi için katılımcılardan balkonlarının ve balkondan gördüklerinin fotoğraflarını çekmeleri istenmiştir. Sunumda, toplanan veriler üzerinden (üst) orta sınıfların balkon kullanım ve deneyimlerinin, mekânsal ayrışma talebinin (mesafe) ve ayrıcalıklı yaşam tarzının bir uzantısı olarak şekillendiği ve bunun cinsiyetlendirilmiş bir gündelik yaşamdan bağımsız olmadığı tartışmaya açılacaktır.

4.Sunum

Sokaklardan Parklara, Parklardan Olimpiyatlara Kaykay: Bir Altkültürün Kurumsallaşması, Büşra Nur Huka

Özet

1950'lerin başında Amerika'da ortaya çıkan ve tarihsel süreç içerisinde dünya çapında yaygınlık kazanan kaykay, dengede durarak numaralar yapma eylemine dayanan kendine özgü performatif bir alt kültür formudur. Başlangıçta şehrin sokaklarında kayan kaykaycılar banklar, merdivenler veya tırabzanlar gibi gündelik nesnelere kullanmış ve bunları kendi kullanımları için yorumlamışlardır. Sokak kaykayı, sokaklarda ve kaldırımlarda doğal olarak bulunan nesnelere ve düzenekleri yorumlama ve bunları kaykaya dahil etme sanatı olarak tanımlanabilir. 90'lı yıllardan itibaren sokak kaykayından her şeyin azami heyecan için inşa edildiği geçiş kaykayına değişim yaşandığı görülür. Geçiş kaykayı dikey zeminde, havuzlarda, çanaklarda ve dev beton parklarda kaymayı gerektiren, adrenalin ve riskle özdeşleşmiş bir performansı içerir. Kaykayın bu "ekstrem" hali, X-Games gibi yarışmaları ve halka sunulan bazı ürünleri pazarlamak için kullanılmıştır. Dijital çağa girilmesiyle birlikte kaykayla alakalı içeriklere erişim artmış, buna bağlı olarak medya, televizyon ve internet aracılığıyla skate alt kültürü dolaşıma girmiştir. 2020 Tokyo Olimpiyat Oyunları ile Olimpiyatlara ilk kez giren kaykaya, son yıllarda Türkiye'deki pek çok genç ilgi duymakta ve kaykaycı gençlerin sayısı gün geçtikçe artmaktadır. Kaykayın olimpik bir branş olarak tanınmasıyla birlikte 2017 yılında Spor Genel Müdürlüğü'ne bağlı Türkiye Kaykay Federasyonu kurulmuştur. Tüm bunlardan hareketle skate alt kültürü, tartışılması ve çözümlenmesi gereken sosyolojik bir vaka olarak karşımıza çıkmaktadır. Bir alt kültür formunun popülerleşmesi ve olimpik bir branş haline gelme sürecini irdeleyecek ve bu sürecin alt kültür öznelerinde olan yansıma ve çatışmalarını odağına alacak bu çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılacaktır. Çalışmada Maltepe Skatepark'ta kayan gençlerle yapılan derinlemesine görüşmelere ve alan notlarına yer verilecektir.

Anahtar Sözcükler: Kaykay, ekstrem spor, alt kültür, gençlik, kent, olimpiyat.

4.Oturum: İnsan Hayvan İlişkileri

Moderatör: Özlem Güçlü

1.Sunum

Arap: Mülteci ve Köpek Karşıtı Söylemde Türlerarası Yakınlaşma, Rumeysa Çavuş Peksöz

Özet

Donald Trump, yakın zamanda yaptığı bir seçim konuşmasında yasa dışı göçmenlerin insan değil hayvan olduğunu söylemiştir. Mülteci karşıtı söylemde mültecileri hayvanlara ve özelde de sokak köpeklerine benzetmek sıklıkla görülen bir hakaret biçimidir. Şu anda ise bu hakaretimiz metafor sokak köpekleriyle ilgili çıkarılan yasa ile iki grup arasında bir türlerarası kader ortaklığına dönüşmektedir. Başiboşluk, saldırganlık, kontrolsüz üreme, mültecilerin devlet kurumları, sokak köpeklerinin ise aktivistler tarafından “beslenmesi”, mülteci çocukların okulda, sokak köpeklerinin ise sokaklarda çocukları tehdit etmesi ve benzeri birçok argüman bu iki farklı türe yönelik söylemi kesiştirmektedir. Avrupa’da ve Amerika’da yükselen aşırı sağ takip eden Türkiye’deki yeni seküler milliyetçilik bir yandan mültecilerin “defolup” gitmesini isterken diğer taraftan da sokakların köpeklerden temizlenmesini istemektedir. Bugün sokak köpekleriyle ilgili gelinen nokta, bu türcü ve ırkçı eğilimin merkez siyaseti ele geçirmesinin bir sonucu olarak görülebilir.

Bu türcü düşünceler kendi dışındakilere yönelik tahammülsüzlük, hiyerarşik üstünlük, kendi dışındakilerin yaşamlarını düzenleme fikri ve sonucunda yaşam ve ölümlerine karar verme şeklinde işleyebilmektedir. Bu çalışmada ötekilerin “kader” ortaklığına köpekler ve mültecilere ait vakalar üzerinden dikkat çekilecektir. Bu durumda çalışmanın ardına düştüğü sorular: Mültecilerin dışında köpekler de aşırı sağ ideolojilerin ürettikleri sonuçlardan mı etkilenmektedirler? Köpeklere yönelik söylem ve eylemler bütünü acaba mültecilere olan nefret ile ilişkili midir? Mültecilere yönelik nefret söylemi ile köpeklere yönelik söylemler arasında benzerlikler ve farklılıklar nelerdir? Köpekler ve mülteciler ne zaman görünür anlamda sorun oldular?

2.Sunum

Korku Siyasetinin Sokak Köpeği Üzerinden Tezahürü: Biyokorku Aracı olarak "Başiboş Köpek Sorunu", Daniela Kızıldağ

Özet

"Başiboş köpek sorunu" olarak isimlendirilerek, ana akım siyasetin 2024 yılında Türkiye gündemine oturttuğu yasa tasarısı, 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu'nda yapılan resmi değişikliklerin 2 Ağustos 2024'te yürürlüğe girmesiyle sonuçlandı. Bu çalışma, "başiboş köpek sorununun", geleneksel ve sosyal medya aracılığıyla bağlamsallaştırılması, çocuklara ve yaşlılara yönelik köpek saldırılarının skandallaştırılması ve dolaşıma sokulması ile, diğer faktörlerin yanı sıra, kuduz tehdidinin, Türkiye'de sokak köpeklerinin kitlesel olarak toplatılmasına ve öldürülmesine giden yolda kullanılan retorik araçlar arasında yer aldığını savunmaktadır. Ayrıca sokak köpeklerine karşı kamusal ortaklığın sağlanması için kullanılan mekanizmalar arasında farklı, bedensel ve politik, korku türlerinin, yalnızca insanla insan-dışı arasındaki ayrımları yeniden kurmak için değil, aynı zamanda Türkiye hükümetinin kaybettiği desteği, popülist tabanını pekiştirerek geri kazanmak adına araçsallaştırıldığını ortaya koymaya çalışmaktadır. Sokak köpeğinin, toplumda ürettiği korkunun hem bedende uyandırdığı duygulanımın hem de politik olarak ötekiyle karşılaşma anında dışavurulan şeklinin "biyokorku üretimi" (Massumi, 1993) ile bir korku aracı olarak kurulması, "ontolojik korku" (Kinvall, 2020) ile "ontolojik güvenlik" (Giddens, 1991) kaybına dayanan çifte ikirciklikliliği hafifletmek için nasıl kullanıldığı tartışılmıştır.

3.Sunum

İnsanlar Arasında At Olmak: At Binicilik Kulübünde İnsan ve At İlişkisi Üzerine Türlerarası Etnografik Bir Araştırma, Erhan Korkmaz

Özet

Çalışma, 2022-2023 yıllarında Ankara'da bir at binicilik kulübünde yaklaşık bir yılda gerçekleştirdiğim türlerarası etnografik bir çalışmaya dayanır. Kulüpteki çeşitli gruptan (seyisler, antrenörler vd.) insanlarla kulüpteki atların ilişkilerini gözlemledim. Atlarla insanların nasıl ilişkilene biçimlerine girdiğini, bu ilişkilene biçimlerinde insanmerkezliliğin ve türçülüğün ne oranda mevcut olduğunu soruşturdum. Üç temel başlık altında insan - at ilişkisine odaklandım: Dilsel göndergeler/göstergeler üzerinden ötekini tanımlama, beklentiler ve mekânsal tanzimasyon. Dil, kültürel bir yapı içerisinde -kültürün sadece insana içkin olduğunu varsayımına dayanarak- insanın ifade aracı olarak düşünülür. Bu da binicilik kulübündeki insanların, atları tanımlarken ve onlarla iletişime geçerken "insan - insan" ilişkilerine referanslı kavram setine başvurmalarına neden olmaktadır. Diğer bir konu olan beklentiler ise insan - at ilişkisinde verili kabul edilmiş kimi beklentileri hedef alır. İnsanlar, atlara dair beklentiler oluştururken aynı zamanda atların da kendilerinden ne beklediklerine dair güçlü varsayımlarda bulunurlar: Manejde atların sırtına binilmesi, atların, sırtına binilmedi takdirde hastalanacakları veya varoluş amacını yerine getiremeyeceğini düşündürür.

Çalışmanın son konusu olan kulüp içerisindeki mekânsal tanzimasyonu ise "mekansal yapı, içindeki birey(ler)i etkilediği" iddiasını savunarak kulüpteki tanzimasyonun atların aleyhine nasıl inşa edildiğini tartıştım. Türlerarası etnografi, konvansiyonel etnografi anlayışını tartışır.. Bir etnolog olarak sahadaki konumum, kurduğum ilişkileri doğrudan etkiledi. Sadece bir etnolog değil, bir hayvan özgürlüğü aktivisti olarak da saha çalışmam boyunca ciddi iç çelişkiler yaşadım. Bunun nedeni de türlerarası etnografik bir çalışmada ortaya konan metodolojinin tam oturmamış olmasıdır: Bir atın bir olay-durum karşısındaki duygusunu ve insana dair düşüncelerini nasıl anlayabilecektim?

5.Oturum: Mekân ve Toplumsal Dinamikler

Moderatör: Yıldırım Şentürk

1.Sunum

Komşuluğun Ötesinde: Fransa'daki Katılımcı Konutların "Bakım/Özen Kenti" İnşasındaki Rolünün Sosyo-Mekânsal Boyutları, Gizem Aksümer

Özet

Son yıllarda, sosyal bilimler alanında "bakım krizi (care crisis)" olarak bilinen önemli bir sorun etrafında yoğun tartışmalar yaşanmaktadır (Hupkau ve Petrongolo, 2020; Lussault ve diğerleri, 2017; Tronto, 2015; Xie ve diğerleri, 2020). Bu kriz, yaşlanan nüfus, ebeveynlerin tam zamanlı çalışmaları yönündeki artan baskılar ve kentlerin erişilebilir olmaktan çıkması gibi faktörlerin birleşmesiyle ortaya çıkmaktadır. Neoliberal politikalar ve küresel kentleşme süreçleri, bakım krizini derinleştirmiş, refah devleti politikaları zayıflatılmıştır (Chatzidakis ve diğerleri, 2020: 4, 10). Bildirinin temel iddiası, neoliberal politikaların ve küresel kentleşme süreçlerinin bakım krizini derinleştirdiği ve bu kriz karşısında en etkili çözümün katılımcı süreçlerle inşa edilen dayanışmacı yaşam alanlarında bulunabileceğidir. Bu bağlamda bildiri, JPI Urban Europe projesi olan Co-Hope kapsamında Fransa'daki katılımcı konutlarda yapılan araştırmanın bulgularına dayanmaktadır. Katılımcı konut modellerinin bakım işini dayanışmacı yöntemlerle nasıl içselleştirdiği, ampirik bir çalışmayla ortaya konmaktadır. Araştırma, Fransa'daki Lyon, Montpellier ve Toulouse şehirlerinden seçilen üç katılımcı konut alanında yürütülmüştür. Odak grup görüşmeleri, kişisel görüşmeler, kantitatif anket çalışması ve katılımcı gözlem yöntemleri kullanılarak, bu konutların kriz dönemlerinde, özellikle COVID-19 pandemisi sırasında nasıl faydalar sağladığı incelenmiştir. Araştırma bulguları, projelerin fiziksel mekân boyutu, konutlarda yaşayanların kendi kendilerine örgütlenebilme kapasitesi ve paylaşım pratiklerinin, bakım işinin katılımcı konut grupları içinde nasıl güçlendirildiğini göstermektedir. Bu çalışmanın literatüre katkısı, katılımcı konut modellerinin bu bakım krizine karşı nasıl direnç geliştirdiğini göstermesidir. Çalışma, sosyal dayanışmayı ve bakım pratiğini güçlendiren mekanizmaları inceleyerek, alternatif kentleşme modellerinin önemini vurgulamaktadır.

2.Sunum

İstanbul'daki Türkü Bar Dünyası ve Atmosferi Üzerine Etnografik Bir Araştırma, Süheyb Kurt

Özet

Bu çalışma İstanbul'daki türkü bar dünyasının kent, mekân ve müzik ağları içerisinde konumlanışına ve bu dünyayı kuran/sürdüren müştereklere odaklanmaktadır. Çalışmanın amacı türkü barların İstanbul'daki müzik ve eğlence hayatına hangi yol ve yöntemlerle katıldığını saptamak, türkü barlarda mekânsal ve müzikal atmosferin nasıl kurulduğunu ortaya çıkarmak ve bu mekanlardaki toplumsal etkileşim örüntülerini incelemektir. Çalışmada H. Becker'in "Sanat Dünyaları" yaklaşımından hareketle İstanbul'daki "türkü bar dünyasını" kuran toplumsal aktörler, mekanlar ve ilişkiler birlikte incelenmekte, bu dünyanın müzik etrafında şekillenen kimlik, duygu ve mekan atmosfer(ler)ine kulak verilmektedir. Bu bağlamda özellikle müzikal ve kültürel beğeni, eğlence/tüketim pratikleri ve hayat tarzı farklılıkları etrafında şekillenen müşterekler tespit edilerek türkü bar dünyasının faillik biçimleri ve kentin müzik ve kültür dünyalarına dahil olma yolları tartışılmaktadır.

Çalışmanın kuramsal ve metodolojik yaklaşımı müzik, kent ve mekan sosyolojisi tartışmalarının kesişiminde yer almakta ve birlikte anlam kazanmaktadır. Bu ekseninde H. Becker, P. Bourdieu, H. Lefebvre, G. Böhme ve J. Pallasmaa'nın kavramlarından hareketle İstanbul'daki türkü barların 30-35 yıllık toplumsal serüveni eleştirel ve disiplinlerarası bir perspektifle incelenmektedir. Çalışmanın ampirik verileri MSGSÜ Sosyoloji Bölümünde devam eden doktora tezimin niteliksel saha araştırmasına dayanmaktadır. Bu kapsamda İstanbul'un farklı ilçe ve semtlerinde bulunan türkü barlarda etnografik saha araştırmaları yürütülmekte ve türkü bar dünyasının mensuplarıyla (müzisyenler, dinleyiciler, işletmeciler ve çalışanlar) derinlemesine görüşmeler yapılmaktadır. Araştırma boyunca hedeflenen "dünya" ve "atmosfer" yaklaşımlarının -özellikle etnografik araştırmalar çerçevesinde- sunduğu imkân ve eleştirileri güncel metodolojik tartışmaların gündemine dahil etmektir.

Anahtar Sözcükler: Türkü Bar, Etnografi, Müzik, Sanat Dünyaları, Atmosfer, İstanbul.

3.Sunum

Toplumsal Etkileşimler Bağlamında Sokak Müzisyenliği: İzmit Yürüyüş Yolundaki Sokak Müzisyenlerinin Deneyimleri Üzerine Bir İnceleme, Nida Çelik

Özet

Sokak müziği toplumsal diyalog ve etkileşimi sağlaması, toplumun farklı kesimleri için bir uğrak oluşturmasıyla öne çıkan ve kamusal alanda icra edilen bir sanat pratiğidir. Pek çok farklı kültürde görülür, tarihsel olarak değişir, dönüşür ve farklı anlamlar kazanır. Bu haliyle sokak müziği mekân/kent ile sanat arasında dönüşen ilişkilerin gözlemlenebileceği önemli bir sosyal alan sunar. Sokak müziği genellikle aracısız nitelikte olması nedeniyle bağımsızlıkla ilişkilendirilir. Bunun yanında, günümüzde sokak müzisyenleri yerel yönetimlerin sınırlamaları, zabıta müdahalesi, iklim koşulları, kayıt dışı ve güvencesiz çalışma koşulları gibi pek çok zorluk ve kısıtlama ile karşı karşıya kalabilmektedir. Örneğin, yakın zamanda pandemi dönemi, sosyal koruma mekanizmalarından yararlanamayan müzisyenlerin ekonomik kırılganlıklarını gözler önüne sermiştir. Dolayısıyla sokak müzisyenlerinin deneyimlerinin anlaşılması, bir yandan kentsel mekânla müzik arasında kurulan bağları, diğer yandan da bu alanda çalışan insanların karşılaştıkları zorlukları anlamak ve gerekli düzenlemeleri belirlemek açısından önem arz etmektedir.

Çalışma bu saiklerle sosyoloji alanında devam eden yüksek lisans tezim kapsamında İzmit yürüyüş yolundaki sokak müzisyenlerinin deneyimlerine odaklanmakta ve gerçekleştirdiğim yarı yapılandırılmış görüşmeler ve gözlemlerimden oluşmaktadır. Elde edilen bulgular, sokak müzisyenlerinin geçim için başvurdukları yolları, sokak deneyimlerini ve sokak müziği ile kurdukları stratejik ilişkileri açığa çıkarmaktadır. Bu bağlamda gözlemlerim doğrultusunda, İzmit'te müzisyenlerin sokak müziğine bir geçim kaynağı olarak başvurabildiği gibi sokak müziğini ekonomik kaygılar gözetmeden icra edebildikleri de görülmüştür. Bu çalışma doğrultusunda sokak müzisyenlerinin karşı karşıya olduğu koşullar bu alanda sosyal koruma mekanizmalarının ve gerekli düzenlemelerin bir ihtiyaç olduğunun altını çizmektedir.

Anahtar Sözcükler: sokak müziği, sokak müzisyenliği, toplumsal etkileşim

4.Sunum

Kır-Kent İlişkilerinin Sınırlarını Yeniden Düşünmek: Türkiye'de Genç Profesyonellerin Mekânsal Arayışları, Saim Buğra Kurban

Özet

Kırsal alanlar ve kırsala ait/dair görülen sosyal ve ekonomik ilişkiler; sadece gündelik, politik ve sanat ile ilgili kapsamlarda değil, sosyal bilimler özelinde kent, modernite ve üretim üzerine çalışmalar çerçevesinde geleneksellik, yalıtılmışlık ve kayıtsızlık çerçevesinde çokça değerlendirilmiştir. Öte yandan, özellikle 19. ve 20. yüzyıl siyasetinde saflık, arınmışlık ve genelde milliyetçi ideolojilerin temelinde önemli yer bulan millî karakterin özünün yeri olarak da karşımıza çıkmıştır. Bu iki bakış açısının kılavuzluğunda hem sosyal ve idari anlamda hem de entelektüel kavrayışta kır-kent ikiliği ön kabullere dayanan bir çerçeve ile pek tartışılmadan önemli bir konuma sahip olmuştur. Bu çalışmanın özü; kır-kent ikiliği kavrayışının ihtiyaç duyduğu şekilde bir eleştirel yaklaşımla irdelenmesinin geçmişten beri gerekliliği yanında, özellikle 21. Yüzyıl'da bu kavrayışın daha kapsamlı bir irdelemeye ihtiyaç duyduğu fikrine dayanmaktadır. İçinde yaşadığımız dönemde, kırsal ve kentsel alanlar daha hızlı ve etkili şekilde sosyal ve ekonomik bağlamda ve bunların ötesinde birbirini dönüştüren ve etkileyen bir süreç yaşamaktadır. Mekânsal sınırlamalar üzerinden düşünüldüğünde özü gereği teorik ve bilimsel çalışmaları sınırlar hale gelebilecek olan klasik anlamda kır-kent ikiliği kavrayışının tartışmaya açılması anlamlı görünmektedir. Bu kapsamda, MSGSÜ Sosyoloji Bölümünde halen yürütmekte olduğum tez çalışmamdan hareketle, yeni kavrayışlara ve yeni sorulara imkân vermesi umuduyla, teorik bir tartışma ve saha çalışmasından elde edilen verilerin irdelenmesi amaçlanmaktadır. Çalışmanın ilk kısmında, kırsal alanlarda aktif çevreci ya da ekolojik yaşam pratiklerini esas alan topluluklar merkeze alınmıştır. Takip eden ikinci kısımda, büyük kentlerde yaşamakta olan genç profesyonellerin (adayların), yeni çalışma şekillerinin ve beklentilerin de göz ardı edilemez etkisi ile büyük kentlerden küçük şehirlere ve kırsal alanlara doğru hareketliliği incelenmiştir.

6.Oturum: Türkiye’de İnanç, Kimlik ve Toplumsal Dinamikler

Moderatör: Önder Küçükural

1.Sunum

“Tanrısallaştırılmış” Devlet: Türkiye’de Lâdinilik ve Din Eğitimi İlişkisi, Elif Yönden

Özet

Bu çalışma, kişisel inançlar, toplumsal etkiler ve devlet müdahaleleri de dahil olmak üzere lâdini (Küçükural, Cengiz&Başak, 2023) insanların din eğitimine dair tahayyüllerini şekillendiren karmaşık etkileşimleri belirlemeyi amaçlamaktadır. Araştırma verileri “Türkiye’de Lâ-dini İnançlar ve Pratikler: Değişen Toplumsal Yapıda Din Dışı Arayışlar” başlıklı projeden elde edilmiştir. Proje kapsamında Türkiye’nin yedi coğrafi bölgesinden seçilen şehirlerde yarı yapılandırılmış derinlemesine görüşmeler ve Ankara, İstanbul, Van’da odak grup görüşmeleri gerçekleştirilmiştir. Yapılan görüşmelere ait çözümlenmeler nitel araştırma veri analiz programı ATLAS.ti kullanılarak çeşitli temalara uygun olarak kodlanmıştır. Elde edilen ampirik veriler tematik analiz yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. Bu veriler ışığında lâdini bireylerin din eğitimine ilişkin tahayyülleri ve bu tahayyüllerin oluşmasında devletin rolü irdelenmektedir. Bourdieu, bir alandaki faillerin stratejilerinin o alanı algılama biçimine, alan içindeki konumlarından alana bakış açlarına bağlı olduğunu belirtir (Bourdieu&Wacquant, 2014). Buna göre lâdinilerin din eğitimiyle ilgili tahayyülleri bununla ilişkili biçimde şekillenmektedir. Eğitim sistemini kurumsallaşma ayinine benzeten Bourdieu (1995), eğitim sistemi aracılığıyla düzenlenen kurumsallaşma ritüelleri için devleti işaret eder. Devlet, salt bu kutsanma ayiniyle yaratılan toplumsal hiyerarşileri değil bu hiyerarşilerin idrakının gerçekleştiği zihinsel yapıları da inşa eder. Türkiye’de lâdini bireylerin din eğitimi algılarını çevreleyen karmaşıklıklar ve devletin bu algıları etkilemedeki rolü bu kuramsal çerçeveden hareketle açıklanmaktadır.

2.Sunum

Kapitalist ve Kolonyal Yerelliklerde Cinsiyet ve Aile Meseleleri: Diyarbakır ve Kayseri Bağlamında, Nil Mutluer

Özet

Toplumsal cinsiyeti tartışmak; aynı zamanda cinsiyet, cinsellik, beden, norm ve yasağı da belli bir zaman, coğrafya, etnisite, inanç, sınıf ve yaş gibi özellikler bağlamında tartışmayı da beraberinde getiriyor. İktidarın cinsiyet ve aile üzerine geliştirdiği stratejiler (de Certeau, 1984) ve bu stratejilerle ilişki içinde yerel kurum ve kişilerin geliştirdiği taktikler (de Certeau, 1984) gündelik hayattaki sosyal, politik ve ekonomik dinamiklerin de anlaşılmasına imkan sağlıyor. Bu yaklaşımla, bu sunumun amacı Kayseri ve Diyarbakır gibi sosyolojik, politik, ekonomik yapı ve merkez (devlet)-yerel ilişkileri bakımından farklı güç dinamiklerini barındıran iki şehirdeki yerel kurum ve kişilerin AKP'nin (Adalet ve Kalkınma Partisi) 2016 darbe girişimi sonrası geliştirdiği otoriter politikalar ve cinsiyet ve aile stratejileriyle ilişki içinde geliştirdikleri taktiklerin ve aidiyet süreçlerinin (Jenkins 2004) ortaklık ve farklılıklarını tartışmak. Kayseri, iktidarlara ilımlı, sermaye birikimi gelişkin ve girişimcilikte öncü. Diyarbakır ise devletin kolonyal politikalarının hedefinde, bölgesel çatışma ve şiddeti gündelik hayatta yaşayan ve ekonomik olarak geri bırakılsa da politikayı gündelik hayatın içinde hisseden bir şehir. Mart - Nisan ve Ekim-Kasım 2023 aylarında, ağırlıklı olarak kadın, gençler ve yerel kurumlarla yapılan 78 derinlemesine ve odak grup görüşmesi ve kalitatif saha çalışması gösteriyor ki, kapitalist pratiklerin norm olduğu Kayseri ve kolonyalizm karşıtı söylemin benimsendiği Diyarbakır'da kadın ve gençlerin inanç ve laiklik üzerine söylemleri çoğulcu ve özgürlük merkezli bir ortaklık üzerinde şekillenirken, Türk ve Kürt milliyetçilikleri iktidar ile olan aidiyet süreçleriyle iktidarlara eleştirerek veya onun söylemini benimseyerek farklılıklar içinde var oluyor.

3.Sunum

Muhafazakâr Ailelerin Çocuk Vizyonu: Konya İli Hüyük İlçesi Örneği, Elif Soysal

Özet

Türkiye’de aile, diğer tüm kurumlarla eş zamanlı olarak dönüşüm geçirmektedir. Dünyada ve Türkiye’de popülizmin siyaset alanındaki hakimiyeti aileyi siyasetin önemli odaklarından biri haline getirmiştir. Popülizmin varsaydığı “muhafazakâr ailenin” muhafazası meselesi, siyaset alanının ve medyanın önemli konularından biri olmuştur. Bu araştırma; muhafazakârlığın aile içindeki görünümünü ve işçi sınıfına mensup orta gelirli muhafazakâr ailelerin çocuklarının geleceğini nasıl şekillendirdiği sorusunu cevaplamayı hedeflemektedir. Araştırmanın problemi, Konya’nın Hüyük ilçesinde yaşayan orta gelirli muhafazakâr ailelerin çocuklarının gelecekleriyle ilgili vizyonlarının nasıl olduğu üzerinedir. Bu çalışmayı özgün kılan muhafazakâr ailenin dönüşümüne odaklanması ve söz konusu çocukları olduğunda muhafazakâr ailelerin hangi saiklerle hareket ettiğine bakıyor olmasıdır. Kurumlar muhafazakârlaşırken Türkiye’deki ailelerin, laik/seküler öğelerle çocuklarını yetiştirme eğiliminde olduğu varsayımı ile yola çıkılması da araştırmayı özgün kılan bir bakış açısıdır. Araştırma probleminin doğası gereği sahaya çıkılıp, yarı-yapılandırılmış görüşmeler yapıldığı için nitel araştırma yöntemi tercih edilmiştir. Bu kapsamda, 1950’li ve 1980’li yıllarda doğmuş sekizi kadın, sekizi erkek olmak üzere toplam 16 ebeveyn ile görüşülmüştür. Toplanan veriler, eleştirel niteliksel analize tabii tutularak çözümlenmiştir. Araştırma sonunda; muhafazakârlığın tek biçimi olmadığı, mikro alanda bile çeşitli muhafazakârlıklar olduğu görülmüştür. Buna ek olarak, muhafazakârlığın cinsiyetler ve kuşaklar arasında deneyimlenme/pratik edilme biçimlerinin değiştiği anlaşılmıştır. Son olarak 1980’li yıllarda doğmuş kuşakta hızlı bir dönüşüm görülmektedir. En belirgin fark, ebeveynlik pratiklerinde görünür olmuştur. Birinci kuşak ebeveynler çocuklarına daha katı sınırlar çizerlerken, ikinci kuşak ebeveynlerin çocuklarıyla iletişim kurarak çocuklarıyla ortaklaşmanın yollarını aradıkları söylenebilir.

4.Sunum

Alevilik'in Lâdinileştirilmesi: Norm Dışı Kesişimler ve Ayrımcılık, Dicle Paşa

Özet

121K876 nolu TÜBİTAK Projesi kapsamında “Türkiye’de Lâ-Dini İnançlar ve Pratikler: Değişen Toplumsal Yapıda Din Dışı Arayışlar” başlıklı proje adıyla araştırma yapılmıştır. Bu araştırma, Türkiye’nin yedi coğrafi bölgesinin en büyük illerinde gerçekleştirilmiştir. Her ilden, atanmış cinsiyetleri kadın ve erkek tanımlanan 5’er kişiyle, toplamda 70 kişiyle, projenin grubu tarafından görüşme yapılmıştır. Bununla beraber, Ankara, İstanbul ve Van’da gerçekleştirilen üç odak grup görüşmesi de yapılmıştır. Projede amaçlı örneklem ve kartopu yöntemi kullanılmıştır; kendini “lâdini” (non-religious) olarak tanımlayan katılımcılara ulaşılmıştır. Bu mefhum çerçevesinde yapılan görüşmeler deşifre edilmiştir, proje grubu ile belirli temalar çerçevesinde kodlama yapılmıştır. Bu çalışmada ise, Proje’nin başında kodlanmayan ve daha sonra rastlantısal bir kod olarak görüşmelerde karşılaşılan “Alevilik” kodu tarafımda oluşturulmuş, tekrar eden belirli temalar ile Alevilik kodunun kesişimine bakılmıştır. Bunun sonucunda, Alevilik ile lâdinilik kesişiminde, “Ortodoks İslam kaynaklı dini baskı”, “var olma mücadelesi ve din kaynaklı dışlanma” “Alevileri ‘dinsiz’ olarak görme”, “norm-dışılık”, “asimilasyon ve fişlenme”, “siyasi dışlanma” “toplumsal dışlanma” “eğitim sistemindeki ayrımcılıklar”, “laiklik ve sekülerlik” “benimsenen değerler ve inanç doğrultusunda ihlal edilebilirlik” temaları ortaya çıkarılmıştır. Lâdinilerin ve Alevilerin benzer ayrımcılıklara, ve baskılara maruz kaldıkları saptanmıştır. Bu bulgular sonucu, görüşülen katılımcıların, Alevilik’e gönderme yaparak bu kesişimleri vurgulaması dikkat çekicidir. Bu göndermede, Alevilik’in lâdinilik ile özdeşleştirildiği ya da benzer ayrımcılıklara maruz kaldığı bulgulanmıştır. Katılımcıların lâdinilerden oluşmasına rağmen, Alevilik temasının ortaya çıkma sebepleri ve sonuçları, belirli temalarla kesişmesi ve lâdinilikle ilişkisi bu çalışmada tartışmaya açılacaktır.

Anahtar kelimeler: Lâdinilik, Alevilik, dini baskı, norm dışılık

7.Oturum: Feminist Dayanışma ve Örgütlenme

Moderatör: Gizem Aykanat Ceviz

1.Sunum

Feminist Dayanışma ve Toplumsal Örgütlenme: Esenyurt Kadın Evi Üzerine Bir İnceleme, Nazan Yasan

Özet

2000 yılında Esenyurt'ta kurulan kadın evi üzerinden, Türkiye'deki kadın hareketinin dönüşümünü ve bu dönüşümde bağımsız kadın inisiyatifleri ile siyasi kurumlar arasındaki karmaşık ilişkiyi feminist bir bakış açısıyla incelemek bu çalışmanın temelini oluşturmaktadır. Türkiye'de feminizm akımları, kadınların özgürlükleri, hakları ve toplumdaki konumları bağlamında uzun yıllardır önemli tartışmalara zemin hazırlamıştır. 1980'lerden itibaren yeni bir döneme giren Türkiye'deki feminist hareketler, günümüzde siyasi alanda giderek artan bir etkiye sahiptir. Hatta birçok konuda değişimin öncülüğünü üstlenmektedirler. Bu etkinin arkasında, ideoloji, dil, din gibi farklılıkları gözetmeksizin ortak sorunlara odaklanmaları yatmaktadır. Toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadınların yaşam koşullarını iyileştirme hedefiyle yola çıkan pek çok kadın örgütü ve hareketi, bu amaç doğrultusunda çeşitli etkinlikler düzenlemiştir. Bu mücadele doğrultusunda, 1999 İstanbul depreminden sonra Esenyurt'un Mehterçeşme mahallesinde altı kadın tarafından "kadın evi" kurulmuştur. Bu ev, her kesimden kadına ulaşabilecek bir dil ve siyaset oluşturma çabası açısından önemli bir örnek teşkil etmektedir. Bu araştırmanın temel sorusu, tüm kadın platformlarının ortak bir dil ve siyaset oluşturarak farklı geçmişlere ve kimliklere sahip tüm kadınlara nasıl ulaşabileceği problemidir. Bu çalışmada, feminizmin Türkiye'deki dönüşüm süreci ve bu süreçte bağımsız kadın inisiyatifleri ile siyasi kurumlar arasındaki karmaşık ilişki, "kadın evi" örneği üzerinden feminist bir bakış açısıyla ele alınacaktır.

2.Sunum

Patriyarkanın Duygulanımsal Yeniden Üretimi ve Feminist Politikada Özgürleştirici Potansiyeller, Damla Uyar

Özet

Sunumum, ataerkil yapıların duygulanımsal olarak yeniden üretilmesi ve sürdürülmesine odaklanarak, duygulanım (affect) teorisi ile toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin kesişimini incelemeyi hedeflemektedir. Jason Read'in (2023) kapitalizmin duygulanımsal yeniden üretimine ilişkin analizinden ilham alan ve aynı zamanda doktora konum da olan bu çalışma, toplumsal cinsiyet sisteminin ezilen gruplarda toplumsal cinsiyet eşitsizliklerini ve ataerkilliği güçlendiren duygulanımsal tepkileri nasıl geliştirdiğine dair bir analize girmeyi amaçlıyor. Ayrıca, toplumsal cinsiyet ilişkilerinin duygulanımsal mekanizmasını yeniden şekillendirirken, feminist hareketlerin dönüştürücü potansiyelini ortaya çıkarmayı da hedefliyor. Teorik analizimin merkezinde, Spinoza'nın insan duyguları ve arzularına ilişkin incelemelerinin yanı sıra, Jason Read'in arzu ve onun kapitalist çerçeveler içinde duygulanımsal olarak yeniden üretilmesine ilişkin incelemelerine odaklanan, duygulanım teorisi ile siyaset teorisinin iş birliğine dayanan bir araştırma yer almaktadır. Bu araştırma, bu teorik paradigmaları üzerinden ataerkil sistemlerin kadınlar ve queer topluluklar da dahil olmak üzere marjinalleştirilmiş gruplar arasında uyandırdığı belirli duygulanımları (örneğin utanç gibi) incelemeyi amaçlamaktadır. Bunu yaparken, Sara Ahmed'in (2004) duyguları belirli bir dolaşım ekonomisine ait, "duygulanımsal bir sermaye biçimi" (Ahmed, 45) olarak kavrama önerisinden yararlanmaya çalışıyorum. Megan Boler'in (1999) duyguların toplumsal denetim alanlarından biri olduğu ancak aynı zamanda siyasi direnişin de tohumlarını barındırdığı iddiasından yararlanarak, feminist hareketlerin olumsuz duyguları özgürleştirici eylem araçları olarak stratejik bir şekilde kullanmalarını Türkiyeli feminist özneler ile gerçekleştirmeyi planladığım detaylı mülakatlar ile ayrıntılı bir şekilde ele almayı amaçlıyorum.

3.Sunum

Bereket Ekonomisi: Cami Derneklerinde Toplumsal Cinsiyetli Birikim ve Mekânsal Düzenlemeler, Nur Kıpçak

Özet

Camilerdeki mekânsal düzenlemelerin ekonomik kaynağı derneklerdeki toplumsal cinsiyetli birikimdir. “Bereket” kavramına dayanan bağış ekonomisi, Mauss’un “mana” kavramıyla temellendirdiği armağan mübadelesine benzer. Mana bir güç, tinsel etki, ortamdır. Buna karşılık Chelhod’un belirttiği gibi Müslüman dünyasında kutsal güç bereket ve lanet olmak üzere ikiye ayrılır. Bereket mübarek mekanların kurucu unsuru olarak cami derneklerinin de çalışma prensibini teşkil eder. Bourdieu bağış ekonomisi olarak adlandırdığı armağan mübadelesi çözümlenmesinde bağışın karşılık verme yükümlülüğü yarattığını vurgular. Bu gerçeğin üstü bağış ve karşı bağış arasındaki zaman aralığıyla örtülür. Örtmece simgesel mübadelenin temel özelliğidir. Dini girişimin ekonomik boyutu yadsınır, çıkarlar çıkarsızlık gibi gösterilirken simgesel emek harcanır. Böylelikle simgesel meta ekonomisi mabetteki ekonomik düzenlemelerin manevi hizmetlermiş gibi sunulmasını sağlar. Bu kavramsal hattan yola çıkarak bereket sisteminin çift yönlü olduğunu söyleyebiliriz. Bir yandan öteki dünyada ruhun selameti için bu dünyaya armağan bırakılır. Diğer yandan armağanın bu dünyada dillendirilmeyen bir bedeli vardır. Bağışın karşılığı genellikle kadınların aleyhine, erkeklerin lehine yapılan mekânsal düzenlemelerdir. Erkeğin parayı kadının ücretsiz emeği temin ettiği iş bölümünü üreten kültürel hegemonik erkeklik camide ekonomik güce dönüşür. Bağış erkeklerin sözünü geçerli kılan bir yatırım aracı kılınır. Bu bildiride İstanbul camilerinde saha araştırması olarak 2019-2024 yıllarında yürütülen bir tez çalışması boyunca yüz yüze mülakatlar ve etnografik tanıklıklarla elde edilen bulgular paylaşılacaktır. Ataşehir Mimar Sinan, Kaynarca Merkez, Şemsi Ahmet Paşa, Hüseyin Ağa camilerinde toplumsal cinsiyetli bereket ekonomisinin nasıl işlediğine, bağışların eril mekânsal düzenlemeler için kaynak olarak nasıl kullanıldığına dair örnekler sunulacaktır.

Anahtar Sözcükler: Bereket, bağış, cami, dernek, toplumsal cinsiyet

8.Oturum: Bellek, Hatırlama ve Direniş

Moderatör: Ekin Aydın

1.Sunum

Tezer Özlü'nün Öz Yaşam Öyküsünde Türkiye: Bellek, Tarih, Politika, Yıldız Taghızade

Özet

Bu çalışmada Özlü'nün Çocukluğun Soğuk Geceleri (ÇSG) adlı otobiyografik eseri üzerinden, belleğin bireysel ve kolektif yönünü, tarih alanına biyografinin dönüşünü ve kadın otobiyografilerinin özgün nitelikleri tartışılmıştır. Klasik anlamda otobiyografi bir insanın yaşamındaki tüm tutarsızlıklarını, başarısızlıklarını dışarıda tutarak; benliğini tutarlı ve ilerlemeci bir şekilde ortaya koyma sanatıdır. Özlü de dahil olmak üzere kadın otobiyografilerinde bu tutarlı dili, benlik ve zaman anlayışını görmeyiz. Metinde parçalı ve geçişken bir kimlik sunumu vardır. Kendi hikayesini anlatırken, yaşamını büyük bir tarihsel olayın içine yerleştirmese de, kaleme aldığı geçmişin bireysel bir hatırlamadan çok, entelektüel bir hatırlama olduğu anlaşılmıştır.1970 itibarıyla mikro tarih anlayışının yükselmesi sonucunda otobiyografiler, yazıldıkları dönemleri yansıtan bir tarihsel belge olarak kabul edilmeye başlanmış, buna paralel olarak tarih alanında bellek kavramı önem kazanmıştır. Özlü, çocukluğunu öyle kasvetli hatırlar ki, hasta bir yetişkin olması normalmiş gibi görünür okura. Türkiye'yi, çocukluğuyla birlikte hatırlar; Türkiye'nin de geleceği, neler olacağı sanki çocukluğundan itibaren belliymiş gibi kurgulanır. ÇSG, 70'lerin sonunda yazılmıştır. 1970-1980 arası, darbelerle solun zayıflayarak sindirildiği bir süreçtir. Özlü, içinden geçtiği dönemin politik açıdan yenilmiş ruhunu kendi anıları aracılığıyla yansıtır. Benjamin'i hatırlayarak, tarih aktif bir bellekle ele alınırsa, direniş aracı olarak kullanılamaz mı? Özlü'nün belleği, sosyopolitik bir eleştiri amacıyla oldukça seçici bir hatırlama sunmuştur. Burada bireysel ve kolektif hafızanın iç içe geçişi hakimdir. Özlü, her zaman sosyalist çevre ile sosyalleşen bir yazardı. Belleği, bu bağlamda bir grubun kolektif belleğidir aynı zamanda. Eser yakından analiz edildiğinde darbelerle, katliamlarla ve işkencelerle Türkiye'deki solun; ilaçlarla ve kapatılmayla da Özlü'nün yaşamını sindiren aynı şey gibi görünmüştür: Baskı.

2.Sunum

Mekânın Hafızası: Melankoli Nesnesi Olarak Fanzinler, Hüseyin Serbes

Özet

Fanzinler, üreticileri ve tüketicileri ile zaman ve uzam arasında bir ilişkiye sahiptir; bu ilişki varoluşsal bir çeperde kişilerin ve şeylerin oradalığını gözler önüne serer. Fanzin ve üretkeçiler arasındaki bu bağ, mekân ile birleşerek şimdiki geçmişe götürür. Türkiye’de ilk karşı-kültür fanzinlerinin sergilendiği birçok yer, kapitalist ve neo-liberal şehir düzenin bir sonucu olarak ya yok olmuştur ya da yok olmaya yüz tutmuştur. Bu durum, fanzini birer ‘melankoli nesnesi’ne dönüştürmüş gibi görünse de gerektiği durumlarda bu mekânda direnişe geçmenin fanzinler açısından önemi oldukça büyüktür. Fanzinlerin meskûn mahali zaman içinde değişiklik göstermesine karşın peşinde koşanlar için her daim güzel bir birlikteliğin kutsal yerleri olmuştur. İstanbul’un öyle yerleri vardır ki, birçok altkültüre ev sahipliği yapmıştır. Bu nedenle, bu yerler altkültürel aktörlerce kutsanmıştır. Ne var ki bu kutsamanın, sakinlerinin ihtiyaçlarından ziyade, piyasanın mantığıyla şekillenen bir kentleşmeyle çoktan kaybolup gitmiş olduğunu belirtmek gerekir. Yeraltı kültürleri sahnesindeki üretimleri ile mekân arasındaki ilişkiye dikkat çeken bu çalışma, doktora tez sürecimdeki deneyimleri tartışmayı açmaya hedeflemektedir. Chris Atton’ın önerdiği Radikal Medya kuramını arkasına alarak gençlik altkültürlerine odaklandığım bu araştırmada, fanzinler ve toplumun mekânsal pratiğini diyalektik bir etkileşim içinde ortaya koymayı amaçlıyorum. Bu araştırma boyunca, nitel araştırma, tümevarımcı ve yorumlayıcı bir hat üzerinde kişisel yaşantı ve deneyimleri sürecin bir parçası kılabilmek adına oto-etnografik yöntemden yararlanıyorum. Radikal yapıtlar ve mekan üzerindeki ilişkiyi otuz yeraltı sanatçısı ile yaptığım derinlemesine görüşmelerle desteklediğim bu çalışmada, sosyal bilimlerin açtığı alandan içeri girerek fanzirlere literatürde yeni soluklar getirmeyi hedefliyorum.

Anahtar Kelimeler: Punk, fanzin, mekan, yeraltı, gençlik, altkültür

3.Sunum

Dersim Mizahı: Travma, İktidar ve Gündelik Hayatın Mizahla İfade Edilişi,
Özlem Atik

Özet

Bu çalışma, Dersim toplumunun mizah geleneğini, travma, iktidar ve gündelik hayat arasındaki karmaşık ilişkiler bağlamında ele almaktadır. Dersim, kültürel ve dilsel açıdan özgün bir coğrafyada, tarihsel travmaların toplumsal hafızayı derinden etkilediği bir bölgedir. Bu çalışmada, mizahın bu travmatik geçmişle nasıl etkileşime girdiği, toplumsal belleği nasıl dönüştürdüğü ve iktidar ilişkilerine karşı nasıl bir direniş aracı olarak kullanıldığı etnografik bir saha çalışmasıyla incelenmektedir. Geçmişteki mizah ustalarının anlatıları ve günümüz genç komedyenlerinin performansları üzerinden, Dersim mizahının toplumsal ve kültürel işlevleri analiz edilmektedir. Bu çalışma, mizahın sadece bir eğlence aracı olmadığını, aynı zamanda toplumsal hafızanın aktarımı, kültürel kimliğin korunması, travmayla başa çıkma ve iktidara karşı direniş gibi çok yönlü roller üstlendiğini göstermektedir. Özellikle yerel dil olan Kirmancki'nin mizahın yaratıcı bir biçimde kullanılmasındaki rolü ve dil-değişiminin mizahi bir anlatım aracı olarak kullanımı, çalışmanın özgün bulguları arasındadır. Bu çalışma, Dersim mizahının toplumsal ve kültürel dinamiklerini analiz ederek, mizah sosyolojisi ve travma çalışmaları alanlarına katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

4.Sunum

Tematik Film Festivallerinde Seyir Deneyimi: Pembe Hayat Kuir Film Festivali'nde İsyanın Sesi, Bilge İpek

Özet

Miriam Hansen, göçmenler, kadınlar, işçiler gibi kamusal alanın dışına itilmiş bireylerin de dâhil olduğu ilk dönem seyir deneyimlerinin “demokratik bir deneyim ufku” yarattığından bahseder. Ancak kapitalizmin mekânlar üzerindeki etkisi sinemayı da etkilemiş seyir mekânları, ilk dönem var olan demokratik deneyim ufkunun kaybolmasına neden olmuştur. Günümüzde demokratik deneyim ufkunun bulunabileceği alanların neler olabileceği sorusu üzerine odaklanan çalışma, bir tema çerçevesinde şekillenen ve bu temalara ait sorunların tartışılabildiği etkinlikleri gerçekleştiren tematik film festivallerine bir demokratik deneyim alanı olarak bakılıp bakılamayacağını sorgular. Bu bağlamda çalışma, tematik film festivallerinin sistem içerisinde “çatlak” yaratabilme potansiyelini tartışmaya açar. Çalışma, tematik film festivallerinden Pembe Hayat Kuir Festivali'ni incelemektedir. Negt ve Kluge'ün “alternatif kamusal alan”, Scott'un “gizli senaryo” gibi iktidara karşı mikro direniş deneyimlerine odaklanan düşünürlerin görüşleri üzerinden festival alanındaki direniş pratiklerini ortaya çıkarmaya çalışmaktadır. Bu bağlamda Türkiye'nin politik atmosferinde kadın ve LGBTİ+ bireylere yapılan ayrımcılıklar, ötekileştirmeler, yok saymalar göz önüne alındığında kuir film festivali alanının yarattığı direniş dinamiklerinin neler olduğu çalışmanın temel çerçevesini oluşturmaktadır. Çalışmada derinlemesine mülakat ve katılımlı gözlem yöntemi kullanılacaktır. Ayrıca festivalin sosyal medya hesaplarında yer alan içerikler incelenerek, kuramsal çerçeveye katkı sağlayan veriler araştırmada kullanılacaktır. Yapılan ön görüşmelerde ve festivalin sosyal medya hesaplarından çıkarılan verilerde Kuirfest'in, salt film izlemenin ötesine çıktığı ve sistem içerisinde “öteki” olarak konumlandırılan bireylere konuşacak bir platform yarattığı görülmektedir. Ayrıca iktidarın yasaklarına karşı “gizli senaryolar” üreterek direniş pratikleri sergiledikleri ortaya çıkmaktadır.

9.Oturum: Siyasi Hareketler ve Düşünce

Moderatör: Burak Onaran

1.Sunum

Türkiye Solu ve Din: 1960-1980 Döneminin Süreli Yayınları Üzerinden Bir Analiz, Seçil Bozkurt

Özet

Türkiye solu 1960'larda öğrenci hareketleri ile yükselmiş, 1970'lere gelindiğinde işçi örgütlenmeleri ve kır hareketleriyle genişleyerek kitleleşmiştir. Bu süreçte çok sayıda süreli yayın çıkarılmış, sol dergi ve gazete çevreleri siyasete yön veren aktörlerden biri haline gelmiştir. Bugünden bakıldığında bu yayınlar dönemin güncel olayları ve tartışmalarının yanı sıra Türkiye solunun zihniyet dünyasını yansıtmak gibi önemli bir iş görür. Türkiye siyasetinde ve sosyal bilimler literatüründe Türkiye solunun zihniyet dünyasına ve pratiklerine dair eleştirilere bakıldığında "halktan ve halkın değerlerinden kopukluk", "dinle mesafelilik", "din düşmanlığı" gibi eleştirilerin bir hayli yer kapladığı görülür. Dinle ilişkilen(eme)me meselesi solun iç tartışmalarında ve dönemin aktörlerinin özeleştirimlerinde de önemli konu başlıklarından biridir. Söz konusu eleştirilerin Türkiye solunun gerçekliğiyle örtüşüp örtüşmediği sorusuna cevap(lar) bulma amacıyla ortaya çıkan bu çalışmada, 1960'ların ortalarında ya da sonraki on-yılda yayın hayatına başlayan, 12 Eylül Darbesi sürecinde tamamı yasaklanan sol dergi ve gazetelerden Yön, Devrim, Ant, Aydınlık, Türk Solu ve Sosyalist, haber ve makalelerde dini ele alış biçimleri bağlamında incelenmiştir. Arşiv taramasından elde edilen veriler dönemin laiklik, çağdaşlaşma, Kemalizm, Batıcılık, gericilik, İslami sosyalizm, antikomünizm gibi tartışmalarıyla bağları gözetilerek eleştirel söylem analizi yardımıyla okunmuş, 1960-1980 döneminde Türkiye solunun dinle ilişkisine dair söz söyleme repertuarına katkıda bulunmak hedeflenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Türkiye solu, sosyalizm, din, İslami sosyalizm, antikomünizm, gericilik

2.Sunum

Mülkiyenin Düşünsel Atmosferi Üzerine Bazı Gözlemler, Kurtuluş Kayalı

Özet

Türk modernleşmesi çerçevesinde üç eğitim kurumu işlevsel olmuştur: Mülkiye, Tıbbiye ve Harbiye. Bunların içinde en etkili olanı Mülkiye'dir. Türkiye'de Mülkiye'nin bu anlamda işlevinin tartışılmamasına karşın iki batılı akademisyenin yazdığı Managers of Modernization bu konuyu bir ölçüde işleyen bir çalışmadır. On yılı aşkın bir süredir Devlet Soyluları konusunda tahlil yapan bir Fransız sosyolog yaygın bir ilgi halesiyle karşılaşırken başka örnekler yanında Mülkiye üzerinde durulmaması muhtemelen Türkiye'de düşüncenin şekillenmesi hususundaki özelliklerden dolayıdır.

1960'lı yıllar öncesi Mülkiye'sinin resmi yaklaşımın şekillendirdiği bir yapısı vardır. Ve Mülkiye etkisi ağırlıklı olarak Forum dergisi ekseninde Türkiye'de siyasetin biçimlenmesinde tercihlerini ortaya koymasıyla belirmiştir. Belki de o dönemde Mülkiye'ye rengini veren araştırma bir Amerikan Vakfı destekli olarak gündeme gelen Türkiye Araştırmaları projesinin sonuçlarıdır. Bu projenin çıktıkları 1960'lı yıllar sonrası Mülkiye'nin rengiyle hepten uyumsuz değildir. 1960'lı yıllar ve kısmen sonrası Türkiye'de ve Mülkiye'de Kemalizmin sosyalizme yakınlaştırılmış yorumu ve o dönemin şekillendirdiği sosyalizm anlayışı etkili olmuştur. Böylesi bir etkili oluş sürecinde örneğin Doğan Avcıoğlu gibi özerk aydınlar şekillendirici olurken Mülkiyeli akademisyenler sözü edilen entelektüel dışında aktüel siyaseti şekillendiren sol siyasetçilerin açtığı mecranın sıradan temsilcileri olmuşlardır. Dönem aktüel siyasetin başat olduğu bir zaman kesitidir. 1980'li yıllardan itibaren başlayan, 1990'lı yıllardan sonra ete kemiğe bürünen yaklaşımlar Türk toplumuna yedirilmemiş, Türkiye somutuyla sınırlanma ihtiyacı duyulmayan kuramsal açılımlardır. Bunun ötesinde bir de teorik çerçevesi basitleştirilerek hepten kotarılmış ve fakat Türkiye somutuna iyice değen etnik meseleleri ve toplumsal cinsiyet sorununu irdeleyen yaklaşımlar vardır. Birbiriyle çelişen bu ikili eğilim Mülkiye'yi Türkiye'deki başka öğretim kurumlarına benzetirken birörnek gibi görünen, her üç dönemde de özdeş intibasını veren fotoğraf aslında temel eğilimden farklı düşünen akademisyenlerin de dönemlerin kırmızı çizgilerine dokunmamaları, bu çizgiler konusunda sessiz kalmalarıyla sonuçlanmaktadır. Belki de Mülkiye'nin en dinamik unsurları bu çizgilere karşı çıkan akademisyenlerdir. Bu noktadaki eleştiri de örtük ve sınırlıdır.

3.Sunum

Türkiye'deki İslamcı Hareketlerde Tarihyazımı ve Hafıza Üretimi Farklılığı,
Fikriye Yücesoy

Özet

Türkiye'deki İslamcı hareketlerin Ana akım İslamcı ve Radikal İslamcı hareketler olarak kavramsallaştırıldığı bu çalışmada dört dergi üzerinden karşılaştırmalı olarak hilafet söylemleri üzerinden İslamcı hareketlerin tarihyazımı ve hafıza üretimine odaklanılmıştır. Ana akım İslamcı hareketten Umran ve Derin Tarih dergileri, Radikal İslamcı hareketten Haksöz ve İktibas dergileri tercih edilmiştir. İslamcı hareketler yekpare bir yapıda değildir. Her ne kadar baskın söylemlerine göre analizi kolaylaştırmak için kategorize edilseler de söylem odaklı olarak konularının yeniden gözden geçirilmesi gerekir. Çalışmada Türkiye'deki İslamcı hareketler için daha kapsayıcı bir kavramsallaştırma ve analiz için de İslamcı hareketlerin söyleme göre değişebilen konularını okumayı mümkün kılan bir yöntem önerilmiştir. Hilafet söylemleri çerçevesinde Türkiye'deki İslamcı hareketlerin farklı hilafet tahayyülleri bulunur. Bu bağlamda gerçekleştirdikleri tarihyazımında farklı hafıza üretimleri söz konusudur. Maurice Halbwachs'ın kolektif hafıza kavramı ve Bernard Lewis'in "icat edilen tarih" kavramı üzerinden analiz edilen dergilerdeki yazılar hem aktüel olaylar hem de bahsi geçen tarih anlatılarını ele alan eleştirel tarih çalışmalarıyla paralel okumaya tabi tutulmuş ve anlatılarda susturulan tarihsel olaylar, olgular gösterilmiştir. Böylece, İslamcı hareketlerin tarihyazımının alternatif resmi tarih anlatısı olduğu öne sürülmüştür. Hilafet çerçevesinde üretilen tarihyazımı ve hafıza üretimi Ana akım İslamcılarının kolektif hafızasının Yeni Osmanlıcı anlatı, Radikal İslamcılarının kolektif hafızasının da Dört Halife devri romantizmi olduğunu görmeyi olanaklı kılar. Sonuç olarak, İslamcı hareketlerin şimdiyle ve geçmişle ilişkilerinin bu farklı kolektif hafızalarla şekillenmekte ve çeşitlenmekte olduğu gösterilmektedir.

4.Sunum

Sivil Atatürkçülük Gerçekten Sivil Mi?, Özgür Umut Baz

Özet

Sivilleşme tabiri, Türkiye siyasi tarihinde birçok fenomeni nitelemek, mevzubahis fenomenler hakkında muhtelif iddialarda bulunmak, çeşitli kavramların özsel değişimlerini ifade etmek için kullanılagelmiş bir tabirdir. Sivil sıfatının güncel kullanımlarından biri, son yıllarda ortaya çıktığı iddia edilen yeni bir Atatürkçü siyasi pozisyonu nitelemek, bunun geçmişteki Atatürkçülük ya da Kemalizm biçimleriyle arasında bir fark olduğunu ortaya koymak ve Atatürkçülüğün devletle/merkezle ilişkisinin koptuğunu ifade etmek amacıyla ortaya atılmış Sivil Atatürkçülük başlığında zuhur etmektedir. Sivil Atatürkçülük üzerine ortaya çıkan popüler medya literatürüne göre bugün bilhassa gençler, kendilerini sivilleşmiş bir Atatürkçülük ile özdeşleştirmekte ve eski Atatürkçülük/Kemalizmlerden ayıştırmaktadır. Bu çalışma, Sivil Atatürkçülüğü akademik bir çerçevede ele almayı amaçlamaktadır. Bir kavram ve bir fenomen olarak incelenecek olan Sivil Atatürkçülük tabirinin iki ayrı diskuru ifade ettiğini iddia eden çalışma, bu iki ayrı diskuru karşılıklı olarak sorunsallaştırmakta ve aralarındaki mütekabiliyeti sorgulamaktadır. Sivil Atatürkçülük, bu bağlamda ilkin bir kavram olarak ele alınacak, kavramdaki "sivil" gösterenin işlevinin altı temel iddia etrafında kurulduğu ortaya konacaktır. İkinci olarak, bir fenomen olarak incelenecek olan Sivil Atatürkçülüğün, kavram üzerine ortaya çıkan literatürün iddialarını yansıtıp yansıtmadığı sorgulanacak, mevzubahis fenomenin bazı temel nitelikleri değerlendirilecektir. Çalışma kapsamında 18-25 yaş aralığında 15 adet Atatürkçü ile yapılan derinlemesine görüşmelerin sonuçları sunulacaktır. Ernesto Laclau'nun geliştirdiği Diskur Analizi yöntemini kullanarak gerçekleştirilecek olan bu çalışmanın temel gayesi, Sivil Atatürkçülüğün sivilleşme iddiasının kökenlerini, biçimlerini ve nasıl kurulduğunu "sivil" göstereni etrafında anlamak, günümüzün Atatürkçülük modunun ilgili sivillik iddiasını ne ölçüde karşıladığını sorgulamak olacaktır.

10.Oturum: Politik Ekoloji

Moderatör: Mehmet Bozok

1.Sunum

Rüzgar Enerjisinin Politik Ekolojisi: Kamulaştırma Modelindeki Güç İlişkileri ve Kırılmalıkları Analizi, Fazilet Dalfidan

Özet

Bu çalışmada rüzgar enerjisi projelerindeki arazi/toprak tahsis biçimlerinden biri olan kamulaştırma modeli, politik ekoloji -güç ilişkileri ve kırılmalıkları- perspektifinden incelenmektedir. Bu doğrultuda, kamulaştırmanın işlevlerine, mekanizmalarına, kamulaştırma sürecinde ortaya çıkan ilişki biçimlerine ve güç dengelerine odaklanıyoruz. Analizimiz farklı ülkelerdeki rüzgar projelerinin Çevresel Etki Değerlendirme (ÇED) raporlarına, arazi/toprak mülkiyetine ilişkin yasal çerçeve ve kurumsal prosedürlerine, literatür taramasına dayanmaktadır. Rüzgar enerjisinin politik ekoloji analizinden hareketle, rüzgar enerjisi projelerinde nadiren veya ikinci yol/seçenek olarak kullanılan bir uygulama olan kamulaştırmanın, yerel muhalefeti aşmak, yatırım süreçlerini hızlandırmak, arazi/toprak erişimini kolaylaştırmak gibi işlevlerinin olduğunu; kamulaştırma sürecinde arazi ekonomik bedeline/değerine ilişkin müzakere ve çatışma olmak üzere iki tür asimetrik ilişki biçimi ortaya çıktığını; arazi/toprak tahsis sürecinin örgütlenme biçimi ve düzenleyici çerçevenin (toprak mülkiyeti haklarının yasal statüsü, kamu yararı kararı ve kamu hizmeti beyanı gibi yasal mekanizmaların) güç dengesini etkilediğini; kamulaştırma modelinin bir yandan, rüzgar enerjisi geliştiricileri için sermaye birikim sürecini ortaya çıkarırken, diğer taraftan, toprak sahiplerinin arazi mülkiyeti üzerindeki gücünü ve dolayısıyla pazarlık gücünü zayıflattığını, arazi/toprak kullanımıyla ilgili meşru engelleme veya anlamlı müzakerelere katılma kapasitelerini ortadan kaldırdığını, diğer yerel aktörlerin (belediyeler, kırsal topluluklar) konumunu kısıtladığını; dolayısıyla arazi/toprak kullanımı ve dağıtımı boyutlarında eşitsizlikler ortaya çıktığını ve yereldeki topluluk faydasının marjinalleştiğini öne sürüyoruz.

Anahtar Kelimeler: Rüzgar enerjisi, kamulaştırma, politik ekoloji, güç ilişkileri, kırılmalıklık.

2.Sunum

Mekânın Üretimi ve Afetler: Şili, Japonya, Haiti ve Türkiye Örnekleri Üzerinden Deprem Deneyimlerinin Uluslararası Karşılaştırması, K. Murat Güney

Özet

Kentleşme oranının küresel olarak hızla artmasıyla beraber kentler afet riskinin odağı haline gelmiştir. Bu çalışma, Henri Lefebvre'in "Mekânın Üretimi" kavramsallaştırmasından yola çıkarak afetlerin etki ve sonuçlarının nasıl kentlerin ve mekânın toplumsal inşası ile şekillendiğini Japonya, Şili, Haiti ve Türkiye'nin farklı kentlerindeki deprem deneyimlerini karşılaştırarak incelemektedir. Tüm afetler gibi depremlerin de yarattığı yıkım ve hasar, siyasal, toplumsal, ekonomik ve tarihsel koşullarca belirlenmektedir. Depremlerin nasıl farklı deneyimlendiğinin karşılaştırmalı olarak incelenmesi, bir doğa olayı olan depremin insani bir felakete dönüşüp dönüşmemesine yol açan mekânsal ve toplumsal nedenlerin ortaya konması açısından önemlidir. 2010 Haiti depreminde yüzbinden fazla Haitili hayatını kaybederken Hispanyola Adası'nın diğer yarısını paylaşan Dominik Cumhuriyeti aynı yıkıcı depremi nasıl az hasarla atlatabilmiştir? Çok büyük ölçekli depremler Şili ve Japonya kentlerinde can kaybına yol açmaz ve hasar sınırlı olurken neden daha küçük ölçekli depremler Türkiye'de onbinlerin ölümüne, yüzbınların evsiz kalmasına ve depremin felakete dönüşmesine yol açmaktadır? Bu sorulara yanıt bulmayı hedefleyen araştırmanın yöntemi uluslararası deprem deneyimlerinin karşılaştırmalı tematik içerik analizine dayanmaktadır. Bu amaçla deprem riski alındaki Kobe, Santiago, İstanbul gibi kentlerin depreme hazırlık konusundaki çalışmalarına dair veri envanteri toplanmış, kent planları incelenmiş, kentsel yayılma ve gelişmenin deprem riski gözetilip gözetilmeyerek gerçekleştiği analiz edilmiş, depremler sırasında ve sonrasında yaşananlara dair tarihsel kayıtlar gözden geçirilmiştir. Ek olarak depreme dayanıklı kentler oluşturmak konusunda ABD, Şili, Japonya ve Türkiye'de çalışan uzmanlarla görüşmeler yapılmıştır. Yapılan değerlendirmeler ışığında bu araştırma kentlerin afetlere karşı nasıl daha dayanıklı hale getirilebileceğine dair mekânsal politika önerileri de ortaya koymaktadır.

3.Sunum

Yıkamak ve Yaratmak Arasında: Yeniköy Örneği, Ceylin Arslan

Özet

Bu bildiri, İstanbul'un kuzeyindeki bütünleşik mega projelerin sosyo-ekolojik maliyetlerini ele alarak, Türkiye'de neoliberal kalkınmacılığın eleştirel bir değerlendirmesini ortaya koyuyor. Yüksek lisans tezime dayanan bu çalışma, geçmiş yıllarda tamamlanmış olan Yavuz Sultan Selim Köprüsü, Kuzey Marmara Otoyolu ve İstanbul Havaalanı ile tasarı aşamasındaki Kanal İstanbul Projesi (KİP) kesişiminde yer alan Yeniköy (Arnavutköy, İstanbul) örneğine odaklanıyor. 1980 sonrası neoliberal politikaların güdümlendiği "artı değer yaratan kent" yaklaşımı, şehri küresel pazar için devlet-sermaye ilişkisi içinde eskinin yok edilerek yeninin yaratıldığı bir metaya dönüştürür. Dönüşürken düzenleyici önlemlere yönelik müdahaleler, özelleştirmeler ve sosyal hizmet alanlarına mesafeli bir duruş içerisinde devlet mekanizması, serbest piyasa ve ticaret yaklaşımını izler. Bu yaklaşımın peşi sıra konut, ulaşım ve altyapı projeleri vs. üzerinden kazanç sağlanan bir finans kaynağı olarak öne çıkan kentsel mekân, yüklendiği değer sonucu mega projelerin uygulama alanı olur. Çevresel zarar ve toplumsal adaletsizlikle iç içe geçmiş bu projeler, ormansızlaşma benzeri eko-kırım ve yerinden etmeler gibi sonuçlar barındırmasına rağmen teknolojik bir "başarı" sayılması ya da "kalkınma"yı temsil etmesi açısından da çelişki ve çatışmalara işaret eder. Böylece, kapitalist üretim sistemi içinde kentsel alan sürekli dönüşüme tabi bir inşa anlayışı ile ilişkili yeniden üretim sürecine tabi tutulur. Çalışma, çevre ve insanı ayrı şeyler olarak ele alan bu projelerin zemin hazırladığı sosyo-ekolojik krizleri arazi kullanımı, acele kamulaştırma, arsa spekülasyonu, mülkiyet/mülksüzleştirme, barınma krizi ve yerinden edilme/yeniden yerleştirme gibi meseleler üzerinden tartışmaya açmaktadır.

4.Sunum

İşçi Sınıfı Çevreciliği: Türkiye için Bir İmkân mı? Ütopya mı?, Yağmur Dönmez

Özet

Yerkürenin birçok noktası uzun zamandır farklı ekolojik tahribatlara sahne olmakta ve bu durum, işçi sınıfı toplumlarını özellikle etkilemektedir. Bu çalışmada, eko-Marksist bir perspektiften yola çıkılarak, yerkürenin ekolojik tahribatının temelinde temel amacı kar maksimizasyonu olan kapitalist üretim ilişkilerinin olduğu iddia edilmektedir. Bu kapsamda, kapitalizmin bu amacı gerçekleştirmek için işçi sınıfını ve doğayı eş zamanlı olarak sömürdüğü vurgulanarak; çözüm olarak “işçi sınıfı çevreciliği” kavramı sunulmaktadır. Ekolojik tahribatı işçi sınıfının tahribatı ile ilişkilendiren bu kavram, çevre mücadeleleri ile sınıf mücadelelerinin ortak bir zeminde yürütülmesini savunmaktadır. Bu noktada, işçi sınıfının sınıf örgütleri olan sendikalar emek&ekoloji mücadelesinin asıl öznelerinden biri olarak kabul edilmektedir. Fakat işçi sınıfı çevreciliği tartışmaları, “çevreye sahip çıkmak-istihdama sahip çıkmak” çelişkisi kapsamında somutlaşan emek-çevre ikilemini ortaya çıkarmaktadır. Bu teorik zemin üzerinde, özellikle 1980 sonrası neoliberal politikaların hızla uygulanmaya başladığı Türkiye’deki Bergama, Amasra, Akbelen ve Murgul çevre mücadeleleri ele alınmış; buralarda örgütlü işçi sendikalarının mücadelelerdeki dahiliyeti incelenmiştir. İşçi sınıfı çevreciliği kavramı Türkiye’de yakın zamanda tartışılmaya başladığı için örnek incelemelerine ilişkin zengin bir literatür bulunmamaktadır. Bu sebeple, çalışmada ele alınan örneklere ilişkin verilere özellikle yerel ve ulusal basında yer alan haberlerden ulaşılmıştır. Buna göre, sendikaların çevre mücadeleleri içindeki konumunu en fazla etkileyen husus, Türkiye ekonomisinin kırılgan durumu ve ülkedeki genel istihdam sorunudur. Ayrıca, örneklerin kendi somut şartları ile sendikaların ideolojik tutumlarındaki farklar da önemli belirleyenlerdir. Bu kapsamda, Türkiye’de bir emek-çevre birlikteliğinin var olduğundan bahsetmek oldukça güçtür. Fakat Murgul örneği durumun ütöpik olmadığını da göstermektedir.

11.Oturum: Altyapı ve İnsan İlişkileri

Moderatör: Besim Can Zırh

1.Sunum

Kentsel Kamusal Yer, Mekânsal Dönüşüm ve Gündelik Atmosfer: Atakum Sahili Örneği, Büşra Kılıç

Özet

Bu araştırma kentsel kamusal yerler ve duygu arasındaki ilişkinin işleyişine odaklanır ve bu ilişkiye işaret etmek için atmosfer kavramını merkeze alır. Atmosferin sosyal bilimlerde hem mekânın özneyi aşan, duygulanımsal niteliği olarak kavramsallaştırılması hem de özellikle 1980 sonrası yerlerin tüketim nesnesi olarak dönüştürülmesi örneklerinde estetik, duyumsallık gibi niteliklerle özdeşleştirilerek giderek daha çok öne çıkan bir unsur haline gelmesi kavramı bu araştırma için merkeze taşımıştır. Yere dair anlatılarda duygular doğrudan ifade edilmese de atmosferi işaret eden “hava”, “ambiyans” gibi kavramlarla işaret edilir. Bu araştırmanın odaklandığı Samsun’un 2000’li yıllar boyunca yeniden yaratılan Atakum Sahili’nin bir kent parkına dönüşme hikayesi atmosferin mekânsal düzenlemelerde giderek daha fazla dikkate alınan bir unsur olmasına örnek oluşturur. Araştırma için bu sahilde etnografik bir saha çalışması gerçekleştirilmiştir. Sahil müdavimleri ve ziyaretçileri arasında yapılan iki yıla yayılan katılımcı gözlemin yanı sıra, sahilin yeniden düzenleme sürecinde hazırlanan raporlar, uzmanlarla ve sahil kullanıcılarıyla görüşmeler bu saha çalışmasına dahil edilmiştir. Uzun yıllar bir sayfiye olarak kullanılan Atakum sahil şeridinde Samsun Büyükşehir Belediyesi’nin başlattığı sahil düzenleme çalışmaları, ilk etapta kent kamusalını canlandırmaktan ziyade turizm mekanlarına egemen (duyusal) estetik ve (duygulanımsal) atmosferi yaratmayı hedefler. Sahildeki dönüşüm planlandığı gibi uluslararası çapta bir turistik ilgi uyandırmakta başarılı olmaz, fakat kent içinde önemli bir yankı uyandırır ve kısa sürede kent sakinlerinin gözde kamusal mekânı, bir kent parkı olarak sahiplenilir. Sahil lüks tüketim sembolleri etrafında düzenlense de bu düzenleme sahil dolaşıma açarken kent sakinlerinin ucuz ve makbul sayılacak eğlencesi için de alan açar. Bu çalışma Atakum Sahili’nin düzenlenmesine ve gündelik yaşantısına dair anlatılarda atmosfer ifadelerine odaklanmıştır. Bu bağlamda sahilin müdavimleri tarafından vurgulanan ve sahiplenmenin bir anahtarı olarak öne çıkan rahatlık atmosferi, hem bir Akdeniz ideali etrafından kurulan yeni maddi düzen hem kent parkı olarak kullanımlarıyla şekillenir. Bu sunu atmosferin kamusal yerlerin kurgulanmasında ve deneyimlenmesinde merkezleşen rolünün kentsel mekân politikaları açısından ne ifade ettiğini tartışacaktır.

2.Sunum

“Şehirle Date’e Çıkmak”: Yürüyerek Gözlem Tekniği Kullanılan Bir Sosyoloji Dersinin Değerlendirmesi, Figen Uzar Özdemir

Özet

Bu çalışma, 2023-2024 eğitim-öğretim yılı Bahar Dönemi’nde Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi Sosyoloji Bölümü müfredatı kapsamında seçmeli ders olarak araştırmacı tarafından verilen SOS420 “Zonguldak Üzerine Toplumsal Araştırmalar” dersini alan öğrencilerin bu derste uygulamalı olarak öğretilen bir etnografik yöntem olan “yürüyerek gözlem” tekniğine yönelik görüş ve deneyimlerini incelemeyi amaçlamaktadır. Genellikle teorik okuma ve tartışmaların yoğunlukta olduğu sosyoloji müfredatında yenilikçi uygulamaların ve saha çalışmalarının yer alması ve özellikle yürüyerek gözlem gibi bir etnografik tekniğin öğretim pratiğine dahil edilmesi öğretim yöntemlerinin çeşitlenmesi; öğrencilerin interaktif öğrenme sürecinin içinde olması ve böylelikle sosyoloji eğitiminin kalitesinin artması açısından önem taşımaktadır. Yürümenin yalnızca bir fiziksel aktivite olmadığı ve düşünsel eylem ile yakından ilişkili olduğu felsefi açıdan geniş bir perspektifte tartışılmıştır (bkz. Le Breton 2003; Gros 2017; Thoreau 2022). Bunun yanında sosyolojik araştırmalarda, özellikle etnografik saha çalışmalarında yürüyerek gözlem yapmayı ya da “yürüme” eylemini bir teknik olarak kullanan araştırmacılar da zengin sosyolojik veri sağlayan deneyimlerini aktarmışlardır (bkz. Hall 2009; Sparapani, Seo ve Smith 2011; Jung 2014) Sosyolojik araştırmalarda yer alan bu tür uygulamaların kullanıldığı derslerin öğrenciler tarafından değerlendirilmesini içeren çalışmalar ise yenilikçi teknikler içeren derslerin niteliğine dair fikir vermesi açısından önemlidir. Araştırmanın verisi belirtilen dersi alan 58 gönüllü öğrenciden çevrimiçi olarak hazırlanan soru formu ile toplanmıştır. Çalışmanın verisi, frekans analizleri yanında yürüme pratiğinin ve dersin sosyoloji öğretimine katkısı, öğrencilerin sosyoloji disiplinine, etnografik araştırmaya ve derse dair bakışlarına etkisi ve öğrencilerin Zonguldak kenti ile ilişkisine etkisi başlıkları altında tematik kodlama yöntemi ile analiz edilecektir.

3.Sunum

Otonom Deniz Aracı Üzerinde İnsan Taşımanın Toplumsal Etkileri, Nilüfer Narlı & Mehtap Öncü

Özet

Bu çalışma, yapay zekâ ile kontrol edilen otonom deniz araçlarının Türkiye'deki toplumsal kabulünü ve hukuki boyutlarını incelemektedir. Araştırma kapsamında, Türkiye'nin farklı bölgelerinden seçilen 25 kişiyle derinlemesine mülakatlar yapılmış ve alanında uzman kişilerle fokus grup çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Çalışma, teknolojik determinizm ve toplumsal inşacılık kuramları çerçevesinde ele alınmıştır. Teknolojik determinizm, teknolojinin toplumsal yapı üzerindeki etkisini vurgularken, toplumsal inşacılık, teknolojilerin toplum tarafından nasıl algılandığını inceler. Otonom deniz araçlarının toplumsal kabulü, bu iki kuramsal perspektifin bir arada değerlendirilmesiyle analiz edilmiştir. Araştırmada, nitel araştırma yöntemleri kullanılmış; İstanbul, İzmir ve Antalya gibi şehirlerinden katılımcılarla mülakatlar yapılmıştır. Mülakatlar, otonom deniz araçlarına yönelik algılar, güvenlik endişeleri ve bu araçların günlük yaşama etkileri üzerine yoğunlaşmıştır. Ayrıca, denizcilik, mühendislik ve hukuk gibi alanlardan uzmanlarla yapılan fokus grup görüşmeleriyle, otonom deniz araçlarının hukuki boyutları ele alınmıştır. Araştırma bulguları, otonom deniz araçlarının toplumsal kabulünün gelişim aşamasında olduğunu göstermektedir. Katılımcılar, bu tür araçların güvenilirliği konusunda şüpheler taşımakta, özellikle hata yapma olasılığı ve sorumluluk konularında endişeler dile getirmektedir. Fokus grup çalışmalarında ise uzmanlar, mevcut hukuki çerçevenin bu teknolojiyi kapsamakta yetersiz olduğunu ve uluslararası standartlara ihtiyaç duyulduğunu vurgulamışlardır. Sonuç olarak, otonom deniz araçlarının Türkiye'de toplumsal kabulünü artırmak için bilgilendirme kampanyalarının düzenlenmesi ve hukuki düzenlemelerin hızla oluşturulması önerilmektedir. Teknolojiye dair güvenlik endişelerinin giderilmesi ve araçların faydalarının vurgulanması, toplumsal kabulü olumlu yönde etkileyecektir.

4.Sunum

Bir Müdahale Olarak Altyapı: Adana'da Sulama Kanalları Üzerinden İnsan-Su İlişkilerine Bakmak, Didem Ozan

Özet

Bu çalışma, insan-su ilişkilerine bakarken bu ilişkiler üzerinden belirli üretim biçimleri bağlamında insanın çevreye olan müdahalelerinin insana ve insan olmayana nasıl etkilerde bulunduğunu Adana kenti bağlamında incelemektedir. Burada su, dışsallaşabilen bir materyal yerine temas kuran ve bu temasla birlikte varlık gösteren bir materyal olarak ele alınmaktadır. Dolayısıyla, materyal bir varoluş olarak su, çevresinden soyutlanabilen bir halde olmamakta ve etrafındakilerle ilişkisel bir şekilde bulunmaktadır. Adana özelinde bu çalışma suya mekansal bir oluş olarak da bakmaktadır. Tarımsal sulama kanalları ve şehir merkezinden geçen Seyhan havzasının bir kısmı, suyun mekansal durumunu ve insanla olan ilişkisini tartışmak üzere odaklanılan örneklerdendir. Bu çalışma bir yandan insan müdahalesi olarak altyapı çalışmalarının Çukurova topografyasına ne gibi etkilerde bulunduğuyula ilgilenmektedir. Diğer yandan, yerel ve günlük hayat ölçeğinde insan-su ilişkisine, daha çok düşük gelirli mahallelerden insanların, katlanılması zor olan sıcak havada, sulama kanallarına girmesi fenomeni üzerinden yaklaşmaktadır. Topografya üzerine yapılan altyapısal müdahaleler sulama kanallarına giren insanların deneyimiyle ilişkisel biçimde incelenmektedir. Kapitalist üretim ilişkileri tarımsal üretimi geliştirmek ve devamlılığını sağlamak için altyapısal müdahalelerde bulunmuştur. Bu üretim biçimleri, mekanı ve çevreyi ürettiği gibi bazı insanları dayanılmaz bir sığağa hapsedmekte, bazı canlı türlerinin yaşamsal pratiklerini etkilemektedir. Ayrıca, kent içinde sulama kanallarının bu şekilde üretilmesi riskli bir alanı da beraberinde ortaya çıkarmaktadır: Her yaz boğulma vakaları yaşanmaktadır. Sonuç olarak, bu çalışma sulama kanallarıyla kurulan bu ilişkiyi eleştirel bir şekilde bağlamaştırmayı ve çevresel adalet perspektifiyle sunmayı amaçlamaktadır. Bu araştırma için niteliksel araştırma yöntemleri kullanılmıştır ve Adana'da bir mahallede derinlemesine mülakatları ve gözlemleri içeren saha çalışması yapılmıştır.

12.Oturum: Medya Çalışmaları

Moderatör: Hilal Ekşi

1.Sunum

Covid-19 İnfodemisi Agnotolojisi, Müge Yılmaz

Özet

2019 yılında Çin'in Wuhan şehrinde başlayan bir grip türü olan Covid-19 pandemisi tüm dünyayı etkisi altına almıştır. SARS-CoV-2 virüsünün sebep olduğu ve mevcut grip türlerinden daha hızlı yayılan Covid-19 pandemisinin yarattığı panik ortamı, yalan haber üretimine de etki etmektedir. Neoliberal politikalarla kesişen sosyal ağların zaman ve uzam kısıtından muaf, anlık ve kullanıcı etkileşimli yapısı, salgınla ilgili yalan haberlerin hızlıca yayılmasına yol açarak tüm insanlığı tehlikeye atmaktadır. Bu çalışmada, Covid-19 pandemisinde sağlık alanında üretilen yalanın ve yalan haberin neoliberalizmle girdiği ilişkinin de bir sonucu olarak 'makul şüphey'e dönüşerek inandırıcılığını arttırdığı öne sürülmekte, söz konusu bu varsayımın post-truth, biyopolitika, neoliberal yalan, agnotoloji kavramları ve bu kavramların beslendiği kuramsal literatür çerçevesinde tartışılması planlanmaktadır. Bu bağlamda tartışma, Hannah Arendt, Michel Foucault ve Giorgio Agamben izleği üzerinden liberal bir zeminden ele alınan agnotoloji çalışmalarını eleştirel alan perspektifinden genişletecektir. Çalışmanın temel amacı, sağlıkla ilgili yalan haberlerin yol açtığı belirsizlik ortamının, siyasi ve ticari çıkarlar doğrultusunda kasıtlı ve stratejik olarak üretilen bir cehalet türü yarattığını ortaya koymaktır. Böylelikle sermaye ve devletlerin kriz dönemlerindeki sorumlulukları görünmez kılınmaktadır. Bu çalışma, neoliberal politikalarla etkileşim halinde olan yalan haberlerin ürettikleri cehalet biçimleri ile toplumsal bilincin şekillenmesindeki etkisini açığa çıkarmayı hedeflemektedir. Çalışmanın kuramsal çerçevesi, literatür taraması yöntemiyle oluşturulmuş olup, infodemi tartışması ise yazarın 'Covid-19 Pandemisi Döneminde Post-truth Agnotolojisi ve Sağlık İletişimi' başlıklı doktora tezinde yer alan Teyit.org'un pandemi dönemindeki içeriklerinin içerik analizi yöntemiyle incelenmesi ve bu içeriklerin ilgili kuramlarla ilişkilendirilmesi suretiyle genişletilecektir.

2.Sunum

Sosyolojide Sosyal Ağ Analizi: E-Linç ve Toplumsal Dinamiklerin Keşfi Üzerine Bir İnceleme, Burak Gökalp

Özet

Sosyolojinin en temel iddialarından biri, toplumların yalnızca bireylerden oluşmadığı, aynı zamanda bu bireyler arasındaki ilişki ağlarının bir sonucu olarak var olduğudur. Toplum, statik bir yapıdan ziyade, sürekli değişim ve devinim içinde olan dinamik bir doğaya sahiptir. Sosyal gruplar, bireylerin ve grupların kendi aralarındaki ilişkilerden meydana gelir ve bu ilişkilerin niteliği, toplumun genel yapısını ve işleyişini belirler. Yeni iletişim teknolojilerinin gelişimi, toplumsal ilişkileri köklü bir şekilde değiştirmiştir. Web 2.0 teknolojileri, kitle iletişim araçlarındaki tek yönlü iletişim modelini, bireyler arasında karşılıklı etkileşime dayalı çift yönlü bir diyalog modeline dönüştürmüştür. Bu dönüşüm, dijital ortamda özgün bir toplumsal yapı olan ağ toplumunu yaratmıştır. Bu dijital toplumlar, toplumsal katılımı teşvik ederken, aynı zamanda yeni sosyal çatışmaların ortaya çıkmasına da zemin hazırlamaktadır. Sosyal Ağ Analizi (SNA), hem çevrimiçi hem de çevrimdışı ağ yapılarının incelenmesinde kullanılan bir nicel analiz tekniğidir. Bu yöntem, bireyler veya gruplar arasındaki ilişkilerin yoğunluğunu, merkezilik durumunu ve ağ içindeki alt grupların oluşumunu analiz eder. Ayrıca, bilgi ve etkilerin ağda nasıl yayıldığını ve hangi aktörlerin kilit rol oynadığını tespit eder, karmaşık ilişkilerden anlamlı yapısal dinamikler çıkarır. Ayrıca, bilgi veya etkilerin ağ içinde nasıl yayıldığı ve bu süreçte hangi aktörlerin kilit rol oynadığı da analiz edilebilir. Bu böylece karmaşık ve çok aktörlü ilişkilerden anlamlı yapısal dinamikler çıkarma imkânı sunar. Bu çalışma kapsamında, #ülkemdesuriyeliistemiyorum etiketi altında gerçekleşen beş e-linç olayı incelenecek ve mülteci karşıtı söylemlerin Twitter'da (X) nasıl bir linç olgusuna dönüştüğü yapısal olarak analiz edilecektir. Analizde, mülteci karşıtı söylemlerin yayılımı, bu söylemleri başlatan ve sürdüren kilit aktörlerin kimler olduğu, ağ içindeki bağlantı yoğunluğu ve merkezilik konumları incelenecektir.

3.Sunum

Ortaokul Öğrencilerinin İnternet Kullanımı ve Ebeveynlerinin Dijital Ebeveynlik Farkındalıklarının İncelenmesi, Doğan Çelik

Özet

Günümüzde internetin bireyler üzerindeki etkileri incelendiğinde, fiziksel, ruhsal ve sosyal bazı etkilerinin olduğu görülmektedir. Dijital dünya, kullanıcılarına olumlu ya da olumsuz bazı yönler sunmaktadır. Çocuk kullanıcılar bilişsel ve psikolojik anlamda olgunlaşmalarını tamamlamadıkları için olumsuzluklar karşısında en büyük risk grubunu oluşturmaktadır. Bu durum karşısında ebeveynlerin dijital ebeveynlik becerilerine sahip olmaları çocukların internetin olası risklerine karşı korunmasında önemli bir yere sahiptir. Bu kapsamda araştırmanın amacı, ortaokul öğrencilerinin internet kullanma biçimleri ile ebeveynlerinin dijital ebeveynlik tutumlarının nasıl şekillendiğini ortaya koymaktır. Yapılan çalışmalarda çocukların, ebeveynlerine oranla daha fazla internet teknolojilerini kullandığı görülmektedir. Ebeveynlerin dijital ebeveynlik farkındalıklarına sahip olması hem kendileri hem de çocukları için olumlu bir durumdur. Çocuklar, ebeveynlerinden etkilenmekte ve ebeveynlik tutumları çocuklar üzerinde etkili olmaktadır. Bu süreç içerisinde dijital ebeveynliğin önemi ortaya çıkmaktadır. İnternet teknolojilerinin doğru kullanımı ve olası risklerine karşı bilinçli olan ebeveynlerin, çocuklarının internet kullanımında iyi birer kullanıcı olmaları beklenmektedir. Bu kapsamda ortaokula devam eden çocukların internet kullanma biçimleri ve ebeveynlerinin ebeveynlik farkındalıklarının incelenmesi önemli görülmüştür.

Çalışma iki aşamada yürütülecektir: Birinci aşama, ortaokula devam eden çocukların internet kullanma biçimlerini öğrenmek için oluşturulan yarı yapılandırılmış görüşme formunda bulunan sorular çerçevesinde çocuklarla yüz yüze derinlemesine görüşmeler yapılacaktır. Elde edilen veriler ile çocukların internet kullanma biçimleri ortaya konulacaktır. Çalışmanın ikinci aşamada ise ebeveynleri için hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formunda bulunan sorular çerçevesinde yüz yüze görüşmeler yapılarak ebeveynlerin dijital ebeveynlik farkındalıkları incelenecektir. Hem çocuklar hem de ebeveynler için hazırlanan sorular için uzman görüşüne başvurularak etik kurul onayı alınmıştır. Çalışma, amaçlı örnekleme yöntemi kullanılarak Kocaeli ilinde ortaokula devam eden 20 çocuk ve 20 ebeveyn ile nitel araştırma yöntemleri kullanılarak yürütülecektir. Elde edilen veriler karşılaştırma yöntemi ile benzer ortak kodlar üzerinden temalara ayrılıp içerik analizi ile analiz edilecektir. Sakarya Üniversitesi İletişim Bilimleri Tezli Yüksek Lisans Programı kapsamında yürütülen bu çalışmanın literatüre katkı sağlayacağı öngörülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Dijital Dünya, Ebeveyn, Çocuk, Dijital Ebeveynlik, İnternet.

4.Sunum

Türkiye’de Yaşlılık Olgusu Bağlamında Yaşlılara Yönelik Tutumların İncelenmesi: Ekşi Sözlük’te Yaşlılara Saygı Duyma Tartışmaları, Fatma Çetinkaya Türkmen

Özet

Günümüz toplumlarında bireyselleşme artmakta ve nüfus hızlı bir şekilde yaşanmaktadır. Yaşlı nüfusun artışı karşısında genç nüfusun mevcut durum karşındaki tutumları merak konusudur. Yapılan çalışmayla genç nüfusun yaşlılara saygı duymaya ilişkin tartışmalarının incelenmesi amaçlanmıştır. Bu çerçevede katılımcı sözlükler içinde yer alan bir Web 2.0 platformu olan Ekşi Sözlük’te “Yaşlılara saygı duyma saçmalığı” başlığı altında yer alan tartışmalar tarihsel bağlamda yaşlıların sosyal konumu üzerinden değerlendirilmiştir. Başlık altında bulunan 2020-2022 yılları arasında oluşturulmuş 297 giri kodlanarak nitel bir analiz yöntemi olan fenomenografik araştırma yöntemi ile analiz edilmiştir. Analiz kısmında söz konusu yılların Covid-19 dönemine denk geldiği göz önüne alınarak bu dönemde yaş vurgusu yapılan söylemlerin yaş(lı) ayrımcılığına zemin hazırladığını düşündürmektedir. Ekşi Sözlük platformunda yapılan tartışmalar yaşlılara yönelik algı ve anlayışları görmeyi sağlayabilmektedir. Başlık altındaki girilerde yaşlılara saygı duymaya ilişkin algının %60’ını olumsuz giriler oluştururken %27’sini olumlu giriler oluşturmaktadır. Toplam girilerden %13’ü nötr giri olarak kategorilendirilmiştir. Analiz sonucunda Ekşi Sözlük’te yaşlılara saygının ne olacağına dair tanımlamaların değiştiği ve farklılaştığı dikkat çekmektedir. Pek çok kullanıcı geleneksel anlamda yaşa saygı göstermek gibi bir saygının yerine hak edene saygı gösterilmesi gerektiği düşüncesinde olduğu görülmektedir. Elde edilen bulgulara göre yaşlılara saygı duyma tartışmasında en çok tekrar edilen alt kategori “nefret” ve “ideal yaşlı/öteki yaşlı” kategorisindeki olumsuz tutumlardır. Diğer bir bulguda ise geleneksel toplumlarda önemli bir statüye sahip olan yaşlıların günümüzde ilerleyen teknoloji, değişen aile yapısı, ekonomi gibi etkenlerle toplumdaki gücü ve etkinliğinin azaldığı görülmektedir. Yaşlıların biyolojik olarak zayıflıkları, deneyimlerinin şu anki toplum için yetersiz gözükmesi, bireyselleşmenin artması yaşlılara saygı duyma konusundaki saygının kapsamını daraltarak neyin saygı duyulabileceği bir tartışma konusu olmuştur. Fakat bu konuda olumsuz tutumların yanı sıra olumlu tutumların da olması Türkiye’nin tam olarak bireyci veya toplulukçu bir yapıya sahip olamamasının bir neticesi olarak değerlendirilebilmektedir.

13.Oturum: Kadın Bedeninin Denetimi/Biyopolitika

Moderatör: Nihan Bozok

1.Sunum

“Annelik Sınavı”: Medikalleşme, Ticarileşme ve Pronatalizm Üçgeninde Doğum Deneyimleri, Selen Göbelez

Özet

Bu sunum, MSGSU Sosyoloji bölümünde Sibel Yardımcı danışmanlığında başladığım ve 2024 yılında EHESSE’te tamamladığım “Annelik Sınavı: Medikalleşme, Ticarileşme ve Pronatalizm Üçgeninde Çağdaş Türkiye’de Kadınların Doğum Deneyimleri” başlıklı doktora tezime dayanmaktadır. 1990’lardan 2020’lere, devlet hastanesi, özel hastane ve ev doğumu gibi farklı mekanlarda çeşitli yöntemlerle doğum yapmış kırk kadınla yüz yüze görüşmelere dayalı saha çalışması, kuşaklar arası hamilelik ve doğum deneyimlerinin değişen dinamiklerine ışık tutmakta. İstanbul’un merkez ve çeperlerinde yaşayan, farklı eğitim ve sosyo-ekonomik düzeylerdeki, ilk annelik yaşı 16 ila 40 arasında değişen kadınlardan oluşan örneklem, doğumun sınıfsal dinamiklerini de yansıtmaktadır. Doula olarak katılımcı gözlem içeren saha çalışması, kadın doğum uzmanları, ebeler ve doulalarla yapılan görüşmelerle desteklenmiştir. 2024 itibariyle %60’ı geçen sezaryen oranları ile OECD ülkeleri içinde lider konumdaki Türkiye, 2012 yılındaki yasal değişiklik ile sezaryen oranlarını düşürmek amacıyla medikal zorunluluk dışındaki sezaryenleri “cezalandırarak” dünyada bir ilke imza attı. Söz konusu “sezaryen salgını”nın toplumsal belirleyicilerini inceleyen bu araştırma, günümüz Türkiye’sinde doğuma yüklenen anlamları analiz ederken, sosyo-ekonomik kısıtlamalar, muhafazakâr dayatmalar ve biyo-tekno-medikal dizpozitifler arasında sıkışan kadınların, aynı zamanda kendi irade ve kararları yolunda mücadelelerini ortaya koyarak özne pozisyonlarını vurgulamakta. Çok boyutlu doğum anlatılarına dayalı bu araştırmada, sezaryen oranlarını sınırlama girişimleri, AKP’nin nüfus artırıcı söylem ve politikaları üzerinden “biyopolitik rahim” kavramı çerçevesinde analiz edilirken, sağlık sisteminin yeniden yapılandırılması yoluyla doğumun “ekonomik bir mesele”ye dönüşmesi, özel hastanelerde lüks ticari hizmetlerin öne çıkması ve gösterişli ritüellerin yeniden kurgulanmasıyla doğumun nasıl performatif bir “olay” haline geldiği incelenmekte.

2.Sunum

Kadın Bedeninin Aşırı Medikalizasyonu: Genital Kozmetik Cerrahi Nitel Bir Çalışma, Gamze Çevrimkaya

Özet

Bu sunumda Acıbadem Üniversitesi Sağlık Sosyolojisi Yüksek Lisans programında yürütülen “Kadın Bedeninin Aşırı Medikalizasyonu: Genital Kozmetik Cerrahi. Nitel Bir Çalışma” isimli tezin kuramsal arka planı ve ilk bulguları tartışmaya açılacaktır. Tezde, genital kozmetik cerrahi uygulamalarının sağlık sosyolojisi ve beden sosyolojisi bağlamında tartışılması amaçlanmaktadır. Genital kozmetik cerrahi uygulamalarının tıbbi söylem, medikalizasyon, neoliberalizm, eril tahakküm ve medya ile bağlantıları tartışmanın temelini oluşturmaktadır. Söz konusu bağlantılar kadınların genital organlarındaki biyolojik çeşitliliğin kusur olarak algılanmasına ve tasarım vulvaların talep görmesine yol açmaktadır. O nedenle kadınların ‘talep ettiği’ genital kozmetik cerrahi uygulamalarının arka planını oluşturan faktörlerin ortaya çıkartılması ve biyolojik farklılıkların kusur yerine çeşitlilik olarak ele alınması kadınların bütünsel sağlıkları açısından önem arz etmektedir. Çünkü kadın bedeni tarih boyunca farklı biçimlerde denetlenmiş ve din, hukuk, tıp gibi kurumlar kadınların bedenleri üzerindeki tahakkümün sürdürülmesine hizmet etmiştir. Özellikle de tıp ve teknolojideki gelişmeler kadın bedeninin aşırı medikalizasyonunu meşru kılmış ve tahakküm alanını genişletmiştir.

Türkçe literatürde doğrudan genital kozmetik cerrahiyle ilgili yapılmış bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu çalışma ile literatüre katkıda bulunulacağı ve kadınların bedenleri üzerindeki tıbbi otoritenin ve eril tahakkümün sorgulamaya açılmış olacağı umulmaktadır. Çalışmada nitel yöntem tercih edilmiş olup içerik analizi tekniği kullanılmaktadır. Arama motorunda ve çeşitli sosyal medya platformlarında genital kozmetik cerrahi ile ilgili paylaşılan metinler, görsel malzemeler ve reklamlar analiz birimine dahil edilmektedir. Özellikle jinekologların genital kozmetik cerrahi ile ilgili paylaşımlarına ağırlık verilmektedir. Analiz birimine dahil edilen paylaşımlar, görsel malzemeler ve metinler herkese açıktır. Çalışmanın bu aşamasında katılımcılara yer verilmediğinden, tepkisiz ve herkese açık materyaller kullanıldığından etik kurul onayı alınmamıştır.

Bu materyaller incelendiğinde sosyal medya platformlarında paylaşım yapan ve reklam veren jinekologların bir kısmının genital kozmetik cerrahi uygulamalarını detaylıca tanıttıkları ve ‘öz güven’ teması etrafında aşırı medikalizasyonu meşrulaştırdıkları görülmüştür. İncelenen metinler ve görsellerde eril tahakkümün ve sembolik şiddetin üretildiği örtülü kodlara rastlanmıştır.

Anahtar kelimeler: sağlık sosyolojisi, medikalizasyon, genital kozmetik cerrahi, eril tahakküm

3.Sunum

Modern Tıp ve Eril Egemenliğin Denetiminde Gözetlenen Bedenler: Taşıyıcı Anneler, Özlem Türkdoğan

Özet

Taşıyıcı annelik çocuk doğur-a-mayan kadınların başka kadınların rahimlerini kiralaması sonucu istenilen çocuğun taşınması, doğurulması şeklinde gerçekleşen bir yardımcı üreme tekniğidir. Bir kadının rahmini kiralayabilmesiyle organ düzeyinde biyoekonomik bir alanda işleyen taşıyıcı annelik doğal/normal, yapay/suni gibi ayrılabilen üremenin seyrini değiştirme potansiyeline sahip bir teknik olarak geleneksel annelikle yeni annelikler arasında geçişliliği sağlar.

Tüp bebek tedavilerinin çok önemli bir kırılma oluşturduğu üreme teknolojileriyle bugün artık bedensiz, parçalı bedenli annelikten söz edebiliriz. Bu noktada taşıyıcı annelik, geleneksel annelikle yapay rahim tesisleri aracılığıyla oluşabilecek yeni annelik arasında tampon mekanizma işlevi görür. Mübeccel Kıray'dan ödünçle tampon mekanizma kavramını kullanarak taşıyıcı anneliğin, yapı bozumuyla yerinden edilen bedenli annelikle bedensiz ya da parçalı bedenli annelikler arasında bağlantı kurduğunu söyleyebiliriz. Fakat tampon mekanizma olarak taşıyıcı annelik sadece anneliğin bedensel yükünü değil aynı zamanda ailenin tamamlanmasının geçişliliğini sağlar. Yumurta, rahim ve vajinanın ayrılmasıyla beden, genetik, taşıma ve bakım emeğinin ayrılmasıyla annelik parçalanmıştır. Bu geçişlilikte biyoteknolojik bedenler karşımıza çıkar.

Türkiye'de yaptığım doktora tez çalışmamda gördüm ki taşıyıcı annelerin bedenleri gözetlenebilir, denetlenebilir. Modern tıp ve eril egemenliğin ortak bakışıyla taşıyıcı anneler hem kirli rahimler olarak tanımlanmakta hem de ailenin tamamlanması için konteyner olarak görülmektedir. Bu noktada sürekli doktor, istek sahibi bireyler ve tüp bebek merkezleri tarafından kontrol edilirler. Taşıyıcı annelik dünyada benzer deneyimlerle sürdürülse de Türkiye'de kadınların aile tarafından gözetlenmesi, yakınına taşınması ya da aynı evin içinde birlikte yaşama teklifi yaygındır. Derinlemesine görüşmelerle elde edilmiş verilerden hareketle Türkiye'de taşıyıcı annelerin tıbbi ve eril denetimin altında karşılaştıkları zorluklar, bu zorlukların ortaya çıkardığı biyoteknolojik bedenler ve demonte annelik bu çalışmayla ele alınacak olup, beden ve anneliğin teknolojiyle ilişkisi doğrultusunda gözlenen değişikliklere dikkat çekilecektir.

4.Sunum

Kadınlar Neden En İyisini İstemesin?: Türkiye’de Kadın Genital Estetik Ameliyatlarına Doktorların Yaklaşımı, Ebrar Begüm Üstün

Özet

Kadın genital estetik ameliyatları (KGEA), labioplasti, vajinoplasti, perineoplasti, G noktası büyütme, klitoral hudoplasti, genital beyazlatma ve himenoplasti gibi estetik veya kozmetik nedenlerle kadın genital bölgesine yönelik cerrahi ve cerrahi olmayan uygulamaları ifade etmektedir. Tıbbi endikasyon olmaksızın “sağlıklı” kadın cinsel organının yapısını ve görünümünü değiştirmeye yönelik olan KGEA, genellikle kişisel, kültürel veya toplumsal nedenlerle kadın genital organını “iyileştirmeyi” vadetmektedir. Öte yandan bazı bilim insanları, toplumsal baskılar ve gerçekçi olmayan güzellik standartlarının bu uygulamaların yükselen bir trend halini almasında etkili olduğunu savunmaktadır. Bu bağlamda, çalışma şu soruları sormaktadır: 1) Doktorlar KGEA’nın popülerliğini artıran nedenler hakkında ne düşünmektedir? 2) KGEA uygulayan doktorların karar alma süreçlerinde hangi faktörler etkili olmaktadır? Bu sorulardan hareketle, çalışmanın teorik çerçevesi, Pierre Bourdieu’nun alan (field) kavramına dayanarak, KGEA’ya bir alan olarak yaklaşmaktadır. Çalışmanın yönteminde, İstanbul’da kadın genital estetik ameliyatlarını uygulayan 10 doktorla yarı-yapılandırılmış derinlemesine görüşmeler yapılmış ve doktorların karar alma süreçleri ve tutumlarında habitus [yaşam tarzı, eğilimler ve algılar] ve sermaye (capital) [bilgi, yetenekler ve sosyal bağlantılar] arasındaki ilişkiler ve müzakereler incelenmiştir. Ön bulgular, doktorların bu estetik müdahalelerin kadınların psikolojik durumunu olumlu yönde etkilediğini, özgüvenlerini artırdığını ve dolayısıyla cinsel ilişkiden daha fazla zevk aldığını savunduklarını göstermektedir. Çalışma, kadın genital estetik ameliyatlarına doktorların tıp ve estetik algısı üzerindeki etkilerini ve etkileşimlerini ortaya koyarak mevcut literatüre önemli bir katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

14.Oturum: Ekoloji, Kır ve Siyaset

Moderatör: Gamze Toksoy

1.Sunum

Mantar Meselesi: Kümbet Yaylası'nda Kırsal Soylulaştırma, Caner Altıntaş & Ayşe Yetiş Bayraktar

Özet

Bu çalışmada Kümbet Yaylası'ndaki kırsal soylulaştırma süreci ve bu süreç içerisinde soylulaştırıcılar ile yerli halk arasındaki ilişkiye yoğunlaşmaktadır. Giresun ilinde bulunan Kümbet Yaylası, son 30 yılda hem gününbirlik ziyaretçilere hem de yaylaya yazlık olarak yerleşen insanlara ev sahipliği yapmaya başlamıştır. Yaylaya sonradan yerleşen insanlar, yaylada kırsal soylulaştırma sürecini başlatmışlardır. Bu süreç içerisinde yaylada hem mekânsal olarak hem de sosyo-ekonomik olarak değişiklikler meydana gelmiştir.

Kümbet Yaylası'nın yerli halkı, bu süreçte soylulaştırıcılarla birlikte yaşamaya başlamıştır. İki grubun bir arada yaşaması, soylulaştırma süreçlerinde nadir görülen bir durumdur. Özellikle kent ölçeğindeki soylulaştırma süreçlerinde, soylulaştırıcıların gelmesiyle birlikte yerli halk o mekândan ayrılmak zorunda kalmaktadır. Bu sebeple Kümbet Yaylası'ndaki soylulaştırıcılar ve yerli halk ilişkisi soylulaştırma çalışmaları için özgün bir örnek olarak karşımıza çıkmaktadır.

Çalışmada üzerinde duracağımız soylulaştırıcılar ve yerli halk ilişkisine, Pierre Bourdieu'nun ekonomik sermaye, sosyal sermaye ve toplumsal hiyerarşi kavramları açısından bakmanın soylulaştırma kavramına farklı bir bakış açısı kazandıracığı düşünülmüştür. Bu kavramlarla, soylulaştırma sürecini bağdaştırmamızı sağlayan şey ise Kümbet Yaylası'nda yaşanan mantar tartışmaları olmuştur. Mantar meselesinin, soylulaştırmanın etkisini gözler önüne süren ve iki grup arasında simgesel anlamları olan bir olay olduğu görülmüştür.

Anahtar sözcükler: Yayla, kırsal soylulaştırma, toplumsal hiyerarşi, ekonomik sermaye, sosyal sermaye

2.Sunum

İstanbul'un Gıda Egemenliği Hareketinde Ekonomik Zaman, Ekolojik Zaman ve Dolayım Emeği, Çağdaş C. Kara

Özet

Bu alışma, gıda rejiminin kapitalist ve insan merkezli politik ekonomisini aynı anda hem reddetmenin hem de bu politik ekonominin içerisinde var olmanın çeşitli biçimlerini anlamak amacıyla İstanbul'daki gıda egemenliği hareketine odaklanır. Gündelik ekolojik ve ekonomik pratiklerden oluşan bir hareket olan İstanbul'un gıda egemenliği hareketi materyal ve söylemsel olarak tarımın neoliberalleşmesinin yoğun bir şekilde uygulandığı bir atmosferde oluşmuş ve Gezi sonrasında gıda topluluklarının ve tüketim kooperatiflerinin etik ve lojistik girişimleriyle birlikte ivme kazanmıştır. Bu alışma, 18 aylık etnografik saha araştırmısından yararlanarak bu etik ve lojistik girişimlerin sunduğu potansiyeli "zaman siyaseti" kavramsallaştırmasıyla yorumlamayı amaçlar. Bilhassa alışma şu soruyu sorar: Kapitalist ve insan merkezli zaman rejimlerinin ötesinde farklı zamansallıkları icra ederek gıda sistemini ekonomik ve ekolojik olarak yeniden inşa etmek ne derece mümkündür? Nihayetinde araştırma gıda sistemini var eden unsurların yeniden inşa edilme imkanlarının gıda egemenliği aktivistlerinin ekonomik zaman ve ekolojik zaman arasında gösterdikleri "dolayım emeği" ile var olabildiğini iddia eder. Bu dolayım emeği ile birlikte İstanbul'un gıda egemenliği hareketi, yeni zamansallıklar - ve bu zamansallıklarla hâkim gıda rejimi arasında çeşitli sürtüşme noktaları - yaratarak özgürleştirici bir gündelik ekoloji siyasetini mümkün kılar.

3.Sunum

Toprak, Emek ve ay, İrem Kopuz

Özet

Bu araştırma Doğu Karadeniz bölgesindeki çay üretimine ve bu çay üretiminin Türkiye'deki neoliberalleşme süreçleriyle çevre ve kalkınmacılık üzerinden nasıl eklemlendiğine odaklanıyor. Doğu Karadeniz'deki çay üretiminin birçok kendine has özelliği bulunmaktadır. Başlandığı günden bu yana çay, farklı ölçeklerde ve politika zeminlerinde devletten destek almış bir üründür. 1950'lerden itibaren çay, bölgenin ana gelir kaynağı haline gelmiş ve halkı devlete ekonomik olarak bağlamıştır. Ancak, 1980'lerden sonra neoliberal politikalar devreye girmiş, devlet kurumları özelleştirilmiş ve kamu iktisadi teşebbüsleri zayıflamıştır. Buna rağmen, aykur varlığını sürdürerek çay piyasasında üreticilerin lehine rekabeti desteklemiştir. Bu çalışmada cevaplamaya çalıştığım temel sorular şunlardır: Türkiye'de devlet piyasadan çekilmediği durumlarda dahi neden tarımda proleterleşme ve kırsal çözülmenin önüne geçilememiştir? Doğu Karadeniz'deki çay üretimi bu duruma nasıl bir örnek teşkil etmektedir? Doğu Karadeniz'de nasıl bir neoliberalleşme gerçekleşmiştir? 2023 ve 2024 yaz aylarında Rize ve Artvin'de gerçekleştirdiğim saha çalışmalarıyla 50 kişi ile derinlemesine mülakatlar yaptım. Bu araştırmalar sonucunda devlet desteği devam etse dahi kırsal çözülmenin önüne geçilemediğini gördüm. Kamu iktisadi teşebbüsleri, diğer devlet kurumları gibi refah devletinin uzantısı olarak iş görmekte, aykur, Doğu Karadeniz için sosyal destek görevi ve anlamı taşımaktadır. Cumhuriyetin bölgeyi kalkındırma ve güvenli hale getirme amacıyla yetiştirilmesini teşvik ettiği çay, bölge halkının ormanlık arazileri tarlaya çevirmesiyle mülk sahibi köylüler olmalarını sağlamıştır. Fakat üretimin ikincil gelir konumu bölge halkının birden çok işte çalışmasına neden olmuştur. Tez çalışmam, Türkiye'deki neoliberalleşme ve kalkınma süreçlerinin Doğu Karadeniz'deki yansımalarını inceleyerek, bu literatürlere katkıda bulunmayı hedefliyor.

4.Sunum

Hopa'da ay Bahçesinde Bir Etnografi: Tarım Yoluyla itleme Mümkün m?, Ayça Yüksel

zet

Doğu Karadeniz'de çay tarımı, ulus-devletin inşası, milli ekonomik kalkınmanın aracı ve iktidarın tahakkümü şeklinde analiz edilir (Genç, 2010; Genç & Őendeniz, 2021; İnal, 2018; Karaçimen & Değirmenci, 2019). Bu çalışmada ise çay tarımı, kadın emeğindeki sömürüyü derinleştirmesi, yöredeki kolektif çalışma kültürünü zedelemesi ve elbirliği temelindeki insan-bitki ilişkisini dönüştürmesi ve ekolojik tahribatı çoğaltması nedeniyle tarım yoluyla gerçekleştirilen sessiz ve gizil bir çitleme biçimi olarak ele alınmaktadır. ay tarımının yaratmış olduğu çitleme, literatürdeki örneklerden farklılaşan yeni bir çitleme modeline işaret eder. ay tarımı, bilinen çitleme biçimlerinin aksine kitlesel bir mülksüzleştirme, yoksullaştırma, yerinde etme ve proleterleşme yoluyla değil; bilakis yere, devlete ve piyasaya bağlayan, mlklendiren ve ataerkil mülkiyet yapısını koruyan, eril tahakkümü ve ilişkileri gclendiren, hane ekonomisine bağlı refahı artıran bir çitleme aracı olarak ön plana çıkar. ay tarımında çitlemenin mlkszleştirmeden başka katmanlarıyla da karşılaşırız. ay tarımı ekolojik yıkımı derinleştirir, insanların bitkilerle kurduğu ilişkiyi değiştirir, bitkileri metalaştırır; yöresel bitki yetiştirme, saklama, toplama gibi pratikleri bozar ve yerel bilgiye dayalı icraları değersizleştirir; imece şeklindeki kolektif çalışma kültürünü zedeler; iktidar ve piyasadan görece otonom olan (toplayıcılık ve bostancılık gibi) geçim pratiklerini azaltır; kadınların ücretsiz emeğini ele geçirir ve mlkszleşmesini derinleştirir. Bu itleme şekli, iktidara ve piyasaya karşı direnen aktörleri, türlü sömürü ve gasp biçimlerini maskeleyen ve sessizleştirme görevi görmektedir.

Teorik olarak Silvia Federici'nin kadın emeğinin itlenmesi, Donna Haraway'in yoldaş türler, Anna L. Tsing'in çoklu-türler yaklaşımlarından ve feminist yöntemden ilham alan çalışma, devam eden doktora tezimin parçası olup, Artvin Hopa'da Hemşin köylerinde sürdürdüğüm iki aylık periyodu kapsayan çoklu-türler etnografisine dayanmaktadır. Bu etnografi yaklaşımında insanlarla olan sohbetler, görüşmeler ve gözlemlere, insandan ibaret olmayan aktörlerle ilişkili anlatıların, deneyimlerin, seslerin, kokuların da bilgisi eklemlenir.

Anahtar Kelimeler: ay, itlemeler, Kadın Emeği, Ekolojik Yıkım, Elbirliği

15. Oturum: Edebiyat ve Mekân

Moderatör: Sevcan Tiftik

1.Sunum

Adalet Ağaoğlu Kurmacasında Mekân, Öznellik ve Duygulanım, Derya Yıldız

Özet

Adalet Ağaoğlu'nun Ölmeye Yatmak ve Ruh Üşümesi romanlarında mekânsallık, tek bir hâkim pratikle değil, çoklu etkileşimlerle iç içe geçmiş bir kurulumla inşa edilmektedir. Farklı nosyonlarla alımlanan otel mekânı, bir otel işçisi olarak Ali için panoptikon benzeri sisteme evrilip mahremiyetini kaybetmekte, denetim-gözetim alanına dönüşmektedir. Otel yöneticisinin disiplin pratiklerini ortaya koyup her türden özgürleşimci edime ket vurması, Ali'nin belli başlı duyguları gizlemesine ya da taklit etmesine, otelde zorunlu bir duygusal emek performansı sergilemesine yol açmaktadır. Otelin farklı toplumsal kimlikler tarafından kirletilmesiyle mülkiyetsizlikle, kamusal ve özelin arasında bir kentsel mekân şeklinde konumlanmasıyla ilgilidir. Aysel içinse zorunlu uzlaşımlardan kopulan bireysel bir alan olarak otel, öznenin karar mekanizmalarının öncelenip kimlik yaratımında öz-ben'in biricikliğinin vurgulandığı mahrem yerdir ve geçici, süreksiz ilişkiler ağıyla örülüdür. Aysel'in toplumsal olanla ilişkisini otel odasına girerek kesmesi, karar mekanizmalarını devreye sokma istenci nedeniyledir. Ruh Üşümesi'ndeysen oteller, karmaşık ilişkilerin cinsel boyutta yaşandığı, kadın bedenini hapseden bir sömürü alanı olarak erkek karakterler nezdinde araçsallaştırılmaktadır. Kadın karakterin zihnindeki cinsellik algısıyla örtüşmeyen otel deneyiminde bedensel bir tahakküm yaratılmakta ve kadın karakter manipüle edilmektedir. Mekânın bedenle ilişkisini ifşalayan Ruh Üşümesi'ndeki ana karakterin cinsel kırılmaçılığının nedeni, balayı bahanesiyle gidilen otel mekânının zorlayıcı cinsel edimlerin aracı haline getirilmesidir. Bu çalışmadaysa karakterlerin öznelliğinin kurulumunda mekân deneyiminin etkileri tartışılıp Lefebvre'ci bir bakışla mekân-öznellik- duygulanım ilişkisi temellendirilecektir. Ayrıca, kendini tanımlayan öznelerin otoriter güç ilişkilerine karşı geliştirdikleri mücadelenin mekânın yeniden üretimini nasıl mümkün kılabileceği ortaya konulacaktır.

2.Sunum

1950 Kuşaağı'ndan Evlere İsyân: 1950 Kuşaağı Öykücülüğünde Başkaldırının Mekânı, Nilay Kestevur

Özet

1950'ler, dünya genelinde siyasi, sosyal ve ekonomik açıdan köklü değişimlerin yaşandığı bir dönemdir. II. Dünya Savaşı, mevcut sistemleri sorgulama gerekliliğini doğurmuş ve yeni arayışlara zemin hazırlamıştır. Bu arayışın siyasi-sosyal hayattaki yansımaları; toplumu, kültürü, edebiyatı derinden etkilemiştir. Sosyal yaşamda özerkliğin kısıtlanmasıyla birlikte öznenin mahrem alanda edindiği deneyimler bu dönemde Vüs'at O. Bener, Orhan Duru, Onat Kutlar, Ferit Edgü, Demir Özlü ve Bilge Karasu'nun öykülerinde yer alır. Yazınsal ve düşünsel tutumlarıyla biçim ve içerikte otoriteyi reddeden 50 Kuşaağı, dönem edebiyatında toplumcu gerçekçiliğin kanonu temsil eden yanı da göz önüne alındığında edebî konvansiyona hâkim olana karşı bireyin özerklik talebiyle beliren avangart bir çıkıştır.

Jale Ö. Dirlikyapan, Kabuğunu Kıran Hikâye çalışmasında geleneksel ve klasikleşmiş olan[ın] reddine yönelik tepkinin ilk defa bu kadar yaygınlaştığını ifade ederken; A. Özyalçiner, 1950 Kuşaağı'nın "başkaldırı kuşaağı" olduğunu belirtir. Ortada bir başkaldırı varsa gerçekleştiği mekân da sorgulanmalıdır. Birey ve mekân birbirinden ayrılamaz iki unsur olduğundan bireye yönelik çalışmalarda mekân deneyiminin göz ardı edilmesi mümkün değildir. Kuşaağın içinde bulunduğu şartlara bakıldığında, kendilerine yetersiz ve sorunlu gelen alan; mevcut düzene karşı gösterdikleri eylemsel tepkinin asıl mekânı evi işaret eder. Kuşaağın başkaldırısını ve edebiyat hattında yarattığı kırılmayı anlamak için ev deneyimini dikkate almak gerekir.

Bu çalışmada, Orhan Duru "Karabasan", "Adam-Ev"; Onat Kutlar "Çatı"; Bilge Karasu "Odalardan Biri", "Oda"; Demir Özlü "Sokakta", "Bağısız"; Ferit Edgü "Bozgun" ve "Karabasan" öykülerinde toplumsal normlar tarafından kuşatılan anlatıcı-karakterlerin ev deneyimleri mekân çalışmalarının sunduğu perspektiften yararlanarak yakın okuma yöntemiyle incelenecektir. Her yazarın farklı bir anlam dünyasına sahip olduğu, her metnin mekânsal değerinin ayrı olduğu göz önünde tutularak karakterlerin ev deneyimleri ve bu deneyimlerin yıkmak, yakmak, kaçmak, dönmek çabasıyla verildiği saptanacaktır. "Ev nedir? Kaçmak, yakmak, yıkmak neyin ifadesidir? Başkaldırıya mekân üzerinden bakmak 50 Kuşaağı'nda nasıl bir açılım sağlar?" sorularıyla e[ste]tik bir çalışma yürütülecektir. Çalışma sonucunda, mekân-birey ve başkaldırı arasındaki ilişkinin öykülerdeki yansımaları saptanacak ve metin merkezli çıkarımlar yapılacaktır.

3.Sunum

Bir Edebiyat Metninin Gösteri Mekânı Olarak Masumiyet Müzesi, Zeynep Aytekin

Özet

Gösteri mefhumu her olgu, ürün ve gerçekliğe bir değer atfedilmesini içermektedir. Metalaşmanın niteliklerini barındıran bir unsur olarak gösteri, 21. yüzyıl veçhelerini açıkça ortaya koymaktadır. Gösteri günümüzde bir devinim halinde kültür, sanat, yaşam tarzı, üretim-tüketim pratikleri, politika ve edebiyat gibi kanallar üzerinden toplumsallığın tümü üzerinde tezahür etmekte ve kendisini sürekli olarak yeniden üretmektedir. Bunun örnekleri edebiyat eserleri üzerinde de görülebilmektedir. Orhan Pamuk'un Masumiyet Müzesi başlıklı romanı ve müzesi, anlatısının tasarlanmasıyla ticarileşme, metalaşma ve nostalji unsurlarını barındıran bir edebiyat gösterisine ev sahipliği yapmaktadır. 1970'ler sonrasında kültürel formların gösteri halini almasını doğuran süreçler, müzeler üzerinde de etkili olmuştur. Müzeler zamanla modern toplum çeşitliliğini kapsayan stratejiler geliştirerek dizayn edilmeye başlanmıştır. Kurgusal bir metnin fiziksel bir formata dönüştürülerek gösteri halini aldığı Masumiyet Müzesi, bu açılımları yoğun şekilde barındırmaktadır. Masumiyet Müzesinde post-modern gösteri mefhumu, ticarileşmiş ve metalaşmış nitelikler taşıyan kurgu bir nostalji üzerinden gerçekleşmektedir. Romanın kurgusal anlatısı, müzenin deneyimlenmesinde bir araç olarak konumlanmakta ve okurlarını birer müşteri gibi ticari nitelikleri bulunan bu gösteri alanına yönlendirmektedir.

Çalışmada tarihsel süreçte müzelerin seyri Guy Debord'un gösteri toplumu kuramı bağlamında irdelenmiş ardından bir anlatı ve müze olarak Masumiyet Müzesinin taşıdığı edebi post-modern nitelikler, Yıldız Ecevit'in perspektifleri üzerinden saptanmıştır. Gerçekleşen edebiyat gösterisinin temelini oluşturan nostalji unsuru ise Svetlana Boym, Gary Cross ve Arjun Appadurai gibi isimlerin yaklaşımları üzerinden analiz edilmiştir. Çalışmanın bu kısmında romanı ve/veya müzeyi deneyimlemiş kişilerle gerçekleştirilen yarı-yapılandırılmış derinlemesine mülakat verilerinden de yararlanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Edebiyat, Gösteri, Ticarileşme, Metalaşma, Nostalji

16. Oturum: Toplumsal Mücadelelerin Değişen Koşulları

Moderatör: Vefa Saygın Öğütle

1.Sunum

Türkiye’de Toplumsal Hareketler, Politika Kazanımları ve Siyasi Aracılık Teorisi, Didem Türkoğlu

Özet

Türkiye üzerine yapılan çalışmalarda son yılda toplumsal hareket çalışmalarına karşı artan bir ilgi var. Bununla birlikte bu çalışmalar çoğunlukla (işçi hareketleri, feminist hareket gibi) birkaç toplumsal hareket alanına odaklanmaktadır. Bu yüzden birkaç istisna dışında belirli bir politika alanına odaklanan vaka çalışmaları literatürde ağırlık kazanmaya başladı. Bu durum ne yazık ki Türkiye’de toplumsal hareket çalışmalarının dar bir alana hapsolmasına, dahası makro siyasi dinamiklerle olan ilişkisinin gözardı edilmesine sebep olmaktadır. Bu sorunu gidermek adına bu makalede, 3000’den fazla haberin niceliksel ve niteliksel analizine dayanarak 2017-2021 yılları arasındaki kollektif eylem olaylarını ve bunların siyasi politikalara etkisini analiz ederek Türkiye toplumsal hareket araştırmalarında siyasi aracılık teorisinin (political mediation model) yeniden uyarlanmasını öneriyorum.

2.Sunum

Türkiye’de Grevlerin Siyasi Belirleyenleri ve Rekabetçi Otoriterlik (2015-2022), M. Fuat Kına

Özet

Bu çalışma, Türkiye’deki rekabetçi otoriterlik bağlamında işçi grevlerinin belirleyicilerini analiz etmektedir. Çalışmada kullanılan veri seti, iki verinin birleşiminden oluşmuştur. Emek hareketine dair veri Emek Çalışmaları Topluluğu (EÇT) tarafından derlenmiştir. EÇT’nin verisi temelde Türkiye’deki tüm fiili ve yasal grevleri içermeye iddiasında olmakla birlikte işçi protestolarına dönük polis ve özel güvenlik müdahalesi bilgisini de içerir. Araştırmada kullanılan veriseti ikinci olarak Koç Üniv. Hesaplamalı Sosyal Bilimler Araştırma Merkezi tarafından geliştirilen Politus veritabanından da istifa etmektedir. Politus veritabanı Twitter sosyal ağ platformu üzerinden gelişmiş yapay zeka modelleri ile yapılan tahminlemeler neticesinde oluşturulmuştur. Politus’tan alınan değişkenler yine aylık düzeyde şehir bazında Erdoğan’a dönük tutumu ve seçimlere kamusal dönük ilgiyi içermektedir.

Araştırmanın bulguları grevlerin siyasi belirleyenlerine dair oldukça çarpıcı sonuçlar ortaya koymaktadır. Bulgular, kamuoyunun Erdoğan’a olan desteğinin grev sıklığını azalttığını, muhalefetin ise grevleri artırdığını göstermektedir. Seçim dönemleri grev aktivitelerini tetiklemekte, ancak seçimlere yönelik kamuoyu ilgisi bu etkiyi azaltabilmektedir. Baskı mekanizmalarının etkisi karmaşıktır; devlet baskısı grevleri azaltırken, işveren baskısı grevleri artırabilir. Çalışma, ekonomik ve demografik faktörlerin de grev davranışları üzerinde etkili olduğunu ortaya koyar.

Rekabetçi otoriter bir rejim olarak tarif edilen günümüz Türkiye koşullarında grevleri belirleyen siyasi dinamikler, rejimin hem rekabetçi yönünden hem de otoriterliğinden nasibini almış gözükmektedir. Ancak ne rekabetçilik ne de otoriterlik (sırasıyla olumlu ve olumsuz yönde) tek yönlü, doğrusal bir etki yaratmamış, ikisi de ayrı mekanizmalar üzerinden hem belli imkanlara hem de belli kısıtlara sebep olarak grevlerin 2015-2022 yılları arasında (kabalaştırarak olursak) bir tür U eğrisi görünümü almasına sebebiyet vermiştir.

3.Sunum

2020'ler Türkiye'sinde Sendikalaşan Kadın İşçilerin Direniş Deneyimleri,
Fatma Betül Kocaaslan

Özet

Bu çalışma, 2020'ler Türkiye'sinde işyerindeki kötü çalışma koşullarına, düşük ücretlere ve aşağılayıcı muamelelere karşı sendikalaşan kadın işçilerin direniş deneyimlerine odaklanmaktadır. Son yıllarda, Türkiye'de sendikalaşmaya çalışan işçiler genellikle işten atılmakta ve bu atılan işçilerin bir kısmı üye oldukları sendika ile birlikte işyeri önünde işe iade ve sendikanın tanınması talebiyle direniş başlatmaktadır. Bu çalışmada odaklanılan tekstil ve metal vakalarında da kadın işçiler sendikalı oldukları için işten atılmış ve belli bir süre fabrika önünde direnmişlerdir. Bu çalışmada özellikle kadınların direniş deneyimlerine ve bu direniş sürecinin kadınlar üzerindeki etkilerine odaklanılacaktır. Direniş süreci; işçiler arasındaki dayanışma duygusu, maddi zorluklar, işçiler arasındaki gruplaşmalar, sendika ile yaşanan çatışmalar, aile ilişkileri ve dayanışma ziyaretleri gibi farklı temalar üzerinden incelenmektedir. Direnişin kadın işçiler üzerindeki etkileri ise, güçlenme, sınıf bilincindeki dönüşüm ve sendikalara yönelik olumsuz duyguların oluşması olmak üzere üç temel başlık üzerinden incelenmektedir. Çalışma, kadınların sendikalaşma ve direniş süreçlerinde güçlendiğini fakat bu güçlenme süreçlerinin sendikaların bürokratik ve patriyarkal yapısı tarafından sınırlandırıldığını iddia etmektedir. Literatür açısından, Küresel Güney'deki ve Türkiye'deki kadın işçi direnişlerine odaklanan empirik çalışmalardan ve toplumsal hareketlerin sonuçlarına odaklanan çalışmalardan faydalanılmıştır. Çalışmanın verisi, İstanbul, Kocaeli ve Bursa'da bulunan iki tekstil ve iki metal fabrikasından kadın işçilerle yapılan derinlemesine görüşmeler ve katılımcı gözlemi içeren, feminist metodolojiyi benimseyerek yapılan bir saha çalışmasına dayanmaktadır.

4.Sunum

Öğrenci Siyasetinin Dönüşen Dinamikleri: KYK Eylemlerinde Ahlaki ile Siyasi Olanın İhtilafı Etkileşimi, Özlem İlyas Şavk

Özet

Bu araştırma bir KYK yurdundaki asansör kazası sonrasında birçok kentte gerçekleşen öğrenci eylemlerini, pandemi sonrasında derinleşen yükseköğretimin yeniden üretim krizi bağlamında incelemektedir. Yükseköğretimin neoliberal koşullar altında genişlemesinin beraberinde getirdiği krize yeniden üretim teorisi (Bhattacharya, 2017) ile yaklaşılırken, araştırma bu krizin öğrencilerin gündelik hayatını ve eylemliliklerini nasıl etkilediğini ele almaktadır. Bu amaçla 12 farklı kentten KYK yurtlarında kalan 19 öğrenci ile yarı yapılandırılmış çevrimiçi mülâkatlar gerçekleştirilmiş ve görüşmeler tematik anlatı analizi yöntemi ile incelenmiştir. Araştırma yurtların rutini haline gelmiş arıza ve aksaklıklar ile ekonomik zorlukların öğrencileri, kabullenişe işaret eden “duygulanımsal alışkanlıklar” (Pedwell, 2021) ile kesintili bireysel ve kolektif itiraz biçimleri arasında salınmaya sevk ettiğini tespit etmiştir. KYK eylemlerinin gerek bu duygulanımsal alışkanlıkları, gerekse öğrenci siyaseti üzerindeki baskıyı “ahlâki anlatılara” (Polletta, 1998; Thompson, 1971) başvurarak aşabildiği, yurtlarda var olan gündelik dayanışma pratiklerinin de bu süreçte önemli bir “insani altyapı” (Simone, 2004) sunduğu gözlemlenmiştir. Öte yandan araştırma, öğrencilerin eylemlerin ahlâki veçhesine yönelik değerlendirmelerinin, siyasi deneyim geçmişlerine göre farklılık gösterdiğini belirlemiştir. Siyasi deneyimi olanlar da olmayanlar da anlatılarında ahlâki olan ile siyasi olanı birbirinden ayırma eğilimi göstermiş, ancak bu ayrımı farklı gerekçelerle temellendirmiştir. Araştırma bu tür bir ayırma gitmeyen ve yurtlardaki deneyim ortaklığına yaslanan bir perspektifin de geliştirmekte olduğunu tespit ederken, öğrenciler arasındaki bu görüş farklılıklarını öğrenci nüfusunun ekonomik zorluklar ve siyasi baskı altında genişlemesinin öğrenci siyasetine etkileri bağlamında değerlendirmektedir.

17. Oturum: Normallik ve Sakatlık

Moderatör: Aylın Dikmen

1.Sunum

Sakatlığın Toplumsal İzdüşümleri: Yüzün Anlattıkları, Nur Özer

Özet

Yüz; kimliğin taşıyıcısı, iletişimin baş rolü ve çeşitli deneyimlerin toplandığı bir alan olarak “beden içerisinde başka bir beden” şeklinde tanımlanabilir. Yüzü, böylesi büyük toplumsal atıflarla düşündüğümüzde yüzün bir anlatıcı, bir toplumsal deneyim yaratıcısı ve bir kimliklenme meselesi olduğunu görürüz. Bu özelliklerle yüzdeki herhangi bir görünür farklılık, toplumsal yaşamda sakatlık olarak deneyimlenir ve aile yaşantısından arkadaş çevresine, eğitimden iş hayatına kadar yaşamın içinde ilişkili dezavantajlılıklar üretir.

“Sakatlığın Toplumsal İz Düşümleri: Yüzün Anlattıkları” başlığını verdiğim bu sunumda, yüzünde sakatlık bulunan kişilerin toplumsal deneyimlerini, toplumun gözünde sakat olarak görülme dezavantajı ve öte yandan aktif vatandaş olmak talebiyle birlikte tartışacağım.

Çalışmaya konu veriyi 2020-2023 yılları arasında gerçekleştirdiğim derinlemesine görüşmelerden, haberlerden, blog yazılarından derledim. 2024 yılında savunduğum “Yüzünde Farklı Olmanın Sosyolojik Açıdan Değerlendirilmesi: David Le Breton’un Yüz Teorisi Kapsamında Niteliksel Bir Çalışma” isimli doktora tezimde yüzünde sakatlık bulunan kişilerin toplumsal deneyimlerini, kurumlarla ilişkilerini niteliksel araştırma yöntemiyle yürüttüğüm alan araştırması bağlamında tartıştım. Bu sunumun teorik aşamasında ise David Le Breton’un “Yüzün bozulması bir görüntü engelidir. İşaret ettiği sakatlık ilişki olasılıklarının derinlemesine başkalaşmasına dayanır.” ifadeleri üzerine yürüttüğüm tartışmayı takip ederek ilerleteceğim. Yüzdeki sakatlığın toplumsal iz düşümleri konusunda da iki bulgu üzerinde duracağım. İlk bulgu, yüzünde sakatlık bulunan kişilerin eğitim, iş ve tedaviye erişimde yaşadığı zorluklar; ikinci bulgu ise bu kişilerin bağımsız ve aktif yaşam talepleridir. Sonuçta, yüzdeki sakatlık hem sosyal destek sisteminde sakat olarak kabul edilmemek hem de toplumsal alanda “çirkin” ve “kusurlu” görülmek gibi iki sarkaçta sallanır.

Anahtar Kelimeler: Yüz, Sakatlık, Dışlanma, Dayanışma, David Le Breton

2.Sunum

Bir Toplumsal Cinsiyet Sorunu Olarak Kısırlık: Tedavi Gören Bir Grup Erkeğin Görüş ve Deneyimleri, Tuba Usseli & İnci User

Özet

Bu çalışmada, Türkiye bağlamında kısırlık nedeniyle tedavi gören bir grup erkeğin kısırlığı psiko-sosyal yönleriyle birlikte nasıl deneyimlediğini, erkeklik algılarının ve toplumsal cinsiyet konumlarının bu deneyimden nasıl etkilendiğini anlamak amacıyla yapılan bir araştırmanın bulguları sunulacaktır. Araştırma niteliksel, betimleyici ve kesitsel olarak tasarlanmış, kısırlık tanısı almış ve amaçlı örnekleme yoluyla seçilmiş altı erkekle derinlemesine görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın bulguları, görüşme yapılan erkeklerin çocuk sahibi olmaya atfettikleri anlam, tedavi sürecindeki deneyimleri, bu süreçte eşleri ile ilişkileri, kısırlık meselesi ile toplumsal cinsiyet konumları arasında kurdukları bağlantılar, toplumsal ilişkileri ve duygusal yaşamlarının etkileniş biçimleri, erkeklik ve damgalanmaya yönelik algıları ve deneyimleri konusunda bilgi sağlamaktadır. Bulgular erkeklerin baba olma arzularının, toplumun kendilerine yüklediği evlenerek ve baba olarak erkekliklerini kanıtlama göreviyle bağlantılı olduğunu göstermektedir. Tedavinin kadın için daha zor bir süreç olduğunu düşünen erkekler, birincil rollerini eşlerine destek olarak tanımlamakta ve kendilerini geri planda tutmaktadırlar. Tedavi sürecinin bir parçası olan sperm toplama, doğası gereği cinselliği çağrıştırmakta ve erkeğin mahremiyet alanına giren travmatik ve rahatsız edici bir deneyim olarak yaşanmaktadır. Tedavi ile biyolojik olarak bir çocuğa sahip olma umudu, erkeklerin evlat edinme ve sperm bağışına mesafeli durduklarını göstermektedir. Toplumun yarattığı baskın beklentilerinin yanı sıra, eşlerinin anne olma beklentisini de karşılayamadıkları zaman kendilerini sorumlu hissetmekte, bu durum kendini güçlü ve sağlam olarak tanımlayan erkekler için duygusal olarak önemli bir yük oluşturmaktadır. Kısırlığın iktidarsızlıkla eş anlamda değerlendirildiği toplumsal yapıda damgalanma endişesi yaşayan erkekler, erkek kimliklerinin tehdit altında olduğunu düşünerek utanç duymaktadırlar.

3.Sunum

Damgalamanın Klinikleştirilmesi: Ruh Sağlığı Alanında Dışlama ve İçerme Biçimleri Üzerine Eleştirel Bir İnceleme, Balkır Uysal

Özet

Neoliberal politikaların etkisinin arttığı dönemde, ruh sağlığı alanındaki egemen kurum ve çalışmaların misyonuna damgalama karşıtı mücadeleyi koymasđ gibi ilgi çekici bir durum söz konusudur. Damgalamanın, toplumsal dışlama pratikleriyle birlikte ele alınan bir sorun olmaktan çıkartılarak klinik düzeyde bir konu haline dönüşmesinde bu politikalara koşut akademik çalışmaların da etkisi büyüktür. Bu bildiri, 2024 yılında tamamlanan doktora tezim kapsamında, temel amaçlarından biri damgalamayla mücadele etmek olan toplum ruh sağlığı merkezlerinin nasıl algılandıklarını anlamak için İstanbul'da seçilen bir merkezin bulunduğu mahallede keşifsel türde yapılan araştırmaya dayanarak damgalama konusundaki açmaza yanıtlar üretmeye çalışacaktır. Görüşmelerden yola çıkarak yalnızca kurum bakımında değil, yaşadığı evde izole bir hayat sürmek durumunda kalan ruhsal sorunlar yaşayan bireylerin toplum içinde ve toplumla birlikte bir hizmet alması gerektiği söylemini öne çıkaran tertibatın incelemesi yapılacaktır. Dâhil etme biçimleri nelerdir, dâhil edilmek istenen toplum 'dâhil edilebilir' bir formda mıdır, dâhil ederek dışlama nasıl mümkündür gibi sorular arka planda yer alacaktır. Merhametin, ihtimamın ve şefkatin sergilendiği incelikli dil kullanımlarının damgalamayı pekiştirecek biçime büründüğü, koruma, kollama, dâhil etme taktiklerinin öne çıktığı bir düzene de atıf yapıldığı vurgulanacaktır. Sonuçta, içerme ve dışlama arasındaki bu oyun biçiminin analizi üzerinden, özgürleşimci bir perspektiften bakıldığında sadece damgalamaya odaklanmanın yanıltıcı olacağı iddia edilecektir.

Anahtar Sözcükler: Damgalama, Ruh Sağlığı, İçerme, Dışlama

4.Sunum

Görünmez Engelliliğin Adalet Sisteminde Görünmezleşmesi: Görünmez Engellilere Yönelik Nitelikli Cinsel Saldırı Davaları, Bahar Yavuz, Betül Sazoğlu, Deniz Yazgan Şenay, Devrim Nesin, Ece Bora, Hazan Özturan, İlhan Yalçın, Melis Aydın

Özet

Dışarıdan belli olmayan ama insanın gündelik hayatında farklı destek ihtiyaçları doğuran fiziksel ve/veya zihinsel sakatlıklar “görünmez engellilik” olarak tanımlanır. Engelli olarak tanınmayan görünmez engele sahip kişiler, yaşamların boyunca farklı hak ihlallerine maruz kalmaktadır. Bu çalışmada, bunların en önemlilerinden birisi olan yargı bağlamında görünmez engelliliğin yok sayılması, öznelerin nitelikli cinsel saldırıya maruz bırakıldıkları durumlar açısından ele alınacaktır. Çalışmanın her aşaması anti hiyerarşik ve kolektif bir biçimde, araştırmacıların kendi akademik kökenleri, uzmanlıkları ve kimliklerini de işin içine katan disiplinlerarası bir perspektifle, feminist metodolojilerden yararlanılarak yürütülmüştür.

İlk bölümde, bir cinsel eylemin taraflar arası rıza içeren bir cinsel ilişkiye dönüşümündeki gri noktalara (özellikle rıza inşasına), bu bağlamda geçmişten günümüze yüksek mahkeme kararlarının gelişen rıza kavramına bakış açısına odaklanılacak; ikinci bölümde Türkiye'nin yedi bölgesinden, mental retardasyon, işitme engeli, otizm tanılarında en az birine sahip olan engellilere yönelik 2013 ve sonrasında gerçekleşmiş ve hukuki sürece taşınmış, basılı ve çevrimiçi yayın organlarında yer alan haberlerden, katılımcı gözlemlerinden ve cinsel şiddete maruz bırakılanların yakınlarıyla görüşmelerle erişilen, rıza ve görünmez engellilik kavramlarını tartışmaya yönelik farklı imkanlar sunan yedi ayrı vaka incelenecek; sonuç bölümünde ise, nitelikli cinsel saldırıya maruz bırakılan kişinin beyanı alınırken alternatif ve destekleyici iletişim yöntemlerinin muhakeme usulünde yer almamasından kaynaklanan erişilebilirlik sorunlarına değinilerek çözüm önerileri sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: görünmez engellilik, nitelikli cinsel saldırı, rıza, muhakeme, iletişim.

18. Oturum: Toplumsal ve Ekolojik Mücadeleler

Moderatör: Aslı Odman

1.Sunum

Ekolojik Yıkıma Karşı Toplumsal Mücadelenin İzlerini Sürmek; Marmara Gölü Örneği, Melike Avcu

Özet

Şüphesiz ki gezegenin geleceği için en temel tehditlerden biri olarak ekolojik yıkımı deneyimliyor oluşumuz, uzun yıllardır varlığını sürdüren ve her geçen gün derinleşen bir krize dönüşmüştür. Ekolojiye dair düşünme pratiğinin aynı zamanda toplumsal, kültürel ve siyasal dinamikler ile hemhal olması ise kaçınılmazdır. Bu çalışma, sözü edilen mevcut durumun doğa-toplum boyutundaki yıkıcı etkisinin izlerini sürmektedir. Bu bağlamda yıllardır süregelen ekolojik yıkımın kritik kayıplarından biri olmaya yüz tutmuş Marmara Gölü'ne odaklanmaktadır. Marmara Gölü; barındırdığı kuş türleri ve geniş balık popülasyonlarına uzun seneler ev sahipliği yapması ile bilinmektedir. Gölün hayat verdiği 7 köyden biri olan Tekelioğlu halkı da tıpkı diğer canlı türleri gibi uzun yıllarca gölü bir yaşam alanı olarak deneyimlemiştir. Lakin 2011 yılından bugüne süregelen anti-ekolojik politikalar ve yanlış kullanım nedeniyle göl yüzey alanının önemli bölümü kaybedilmiş ve kurumuş/kurutulmuştur. Şimdilerde kuşları ve balıkları ancak birer hatıra olarak anımsanan göl için Tekelioğlu halkı öncülüğünde bir mücadele yürütülmektedir. Araştırmanın temel gayesi, süregelen bu mücadeleyi gölün ve köyün tarihçesi, aktörleri, dayanışma ağları, müşterek direnişleri, bürokratik engel yahut çıktıları ve aynı zamanda siyasi arka planları desteğiyle anlamak ve anlatmaktır. Çıktılar; yalnızca “aradığını” bulma riskinden kaçınarak, sahanın vereceklerine yer açan bir perspektifle gerçekleştirilmiş, aynı zamanda yüksek lisans tezime de kaynak sunan ve halen devam eden etnografik alan çalışmasına dayanmaktadır. Şimdiye dek gerçekleştirilen alan çalışması boyunca; gölün kurumasının/kurutulmasının arka planında iklim krizi temelli kuraklığın yanı sıra (i)yanlış sulama ve avlanma politikaları (ii) rant odaklı işgaller (iii) müşterek mekâna dair planlanan çitlemeler (iv) yerelden ulusala genişleyen politik yandaşların çıkarları gibi başlıkları içeren olgular ön plana çıkmaktadır.

2.Sunum

Hukuk Biterse: Artvin Cerattepe'deki Hukuk ve Siyaset İlişkisinin Yerel Görünümleri Üzerine Sosyo-Kültürel Bir İnceleme, Ahmet Erkan Koca

Özet

Çalışmanın temel sorgulaması, AKP hükümeti tarafından, “yasacı” bir tutumla, iktidar olma imkânları ve zor araçları, kaba ve “incelikli” biçimlerde kullanılarak demokratik gerekliliklerin zorunluluk olmaktan çıkartılması ve böylelikle, hukuk kurallarının -bir tür “hukuki doğruculukla”- siyasal amaçlara ve özel şirketlerin çıkarlarına uygun biçimde işletilir hale gelmesine, yerel düzeyde toplumsal eylemlerle ve hukuk mücadelesiyle karşı koymaya çalışan toplulukların, hukukun işe yaramazlığı karşısında takındıkları tavırlar, yaşadıkları zorluklar, başvurdukları stratejiler, kendilerini ve haklarını savunma biçimleri ve içine düştükleri açmazın dışavurumlarının, demokratik sistemle olan ilişkilerini nasıl yeniden şekillendirdiğidir. Demokratik düzenlerde, hem kişilerarası ilişkilerin hem de toplumsal düzenin adalet düşüncesiyle bağlantılı olarak öngörülebilir şekilde devamı için olmazsa olmaz bir toplumsal kurum olarak hukukun siyasetle olan görünür-görünmez ilişkisinin sosyolojik&antropolojik açıdan yerel düzeydeki şekilleniş biçimi, Artvin Cerattepe örneği üzerinden ele alınmaktadır. Artvin şehir merkezine 5 km. uzaklıkta bulunan, oldukça zengin bir bitki örtüsüne sahip, şehrin su ve diğer doğal kaynaklarının merkezi konumundaki bu bölgede maden şirketlerinin altın ve bakır madeni işletme izni almaları ve üretime geçmelerine karşı 1998'den bugüne devam edegelen ve Yeşil Artvin Derneği etrafında örgütlü hale gelerek doğayı ve çevreyi savunma mücadelesi veren bir grup insanın hukukla ve siyasal iktidarla ilişkilenme biçimleri, bu kişilerden 20'siyle etnografik gözleme dayalı derinlemesine görüşmelerle inceleme konusu yapılmaktadır. Çalışma, Loughlin ve bazı başkaca araştırmacıların ortaya koyduğu şekliyle, hukukun devlet erkini sınırlamaktan çok onun yeniden üretilmesini sağlayan bir araç olarak anlaşılması gerektiği görüşünü destekler nitelikte bulgular ortaya koymakta, hukukun işe yaramazlığına rağmen şiddetsiz bir direnişin kültürel koşullarını ortaya çıkarmaktadır.

3.Sunum

Kazdağları'nın Altı da Üstü de “Değerlidir”: Orman Savunusunun Farklı Biçimleri, Sare Öztürk

Özet

Bir kısmının milli park statüsünde olması nedeniyle sermaye ya da devlet tarafından “dokunulamayan” Kazdağları geri kalan kısmıyla, uzun yıllardır yapılan ya da yapılması planlanan altın madeni, HES, JES ve RES'lerle gündeme geliyor. Aynı zamanda da Kazdağları'nı korumak için verilen ekoloji mücadelesiyle de biliniyor. Kazdağları'nın korunması için yürütülen mücadele, insan ve insan olmayan varlıklar arasındaki ilişkiselliği orman savunusu özelinde mücadele söyleminin çeşitliliğini gösteriyor. Her ne kadar orman savunusuna dair ortak mücadele ediliyor olsa da büyükşehirlerden göç ederek Kazdağlarına yerleşenler ile yerel halkın argümanları arasında farklılık söz konusu. Bu çalışma kapsamında incelenen bölgede, doğanın savunusuyla ilgili argümanlarda, yerel halk ile şehirden kaçanlar arasında farklılık olduğuna dikkat çekmeye çalışacağım. Şehirden kaçanlar genellikle kendi yaşam alanlarını korumak amacıyla mücadele ederken insan merkezli bir bakışı sürdürüyor, insan olmayan varlıkları göz ardı edebiliyor. Diğer yandan, yerel halkın ormanla kurduğu ilişki daha karmaşık ve ormanla birlikte yaşam stratejisi üzerinden ilerliyor. Onlar için orman sadece ekonomik bir kaynak değil, aynı zamanda yaşamın merkezinde yer alan habitat ve mütteftir.

Bu çalışmada Kazdağları özelinde öne çıkan “doğayı koruma” söyleminin ekoloji savunusu içindeki farklı profiller arasında nasıl farklılık gösterdiğini, orman ve yaşamı savunmada kurulan argümanların insan olmayan varlıklarla nasıl yakınlaşıp uzaklaştığını bilimsel ormancılık tartışmalarıyla birlikte sorunsallaştırmaya çalışacağım. Araştırmanın bulguları Balıkesir ve Çanakkale'ye bağlı köylerde 2023 yılında yapılan saha araştırması ve derinlemesine görüşmelere dayanmaktadır. Bu kapsamda orman savunusu için kurulan argümanları irdeleyerek bir-arada mücadele söylemine insan olmayan varlıkların nasıl dahil olduğu ya da olmadığı sorusunun yanıtlarını arayacağım.

Anahtar Sözcükler: Ormancılık, toplumsal mücadele, doğa savunusu, Kazdağları

19. Oturum: Edebiyatta Kadınlar

Moderatör: Tülin Ural

1.Sunum

Taşrada “Kadın Silüetleri”: Aydın/Kentli Kadın ve Taşralı Kadın Temsilleri Karşıtlığı Üzerinden Türk Romanında Self-Oryantalist Söylemlerin İzini Sürmek, Ayşe Betül Ekici

Özet

Bu sunumda, ben(Batı)/öteki(Doğu) diyalektiği çerçevesinde üretilen oryantalist söylemler için elverişli bir zemin sunan romanlar üzerinden oryantalist kadın temsillerine odaklanılacaktır. Oryantalizm, Doğu’ya ilişkin ürettiği bilgi nesnelерinin sürekli gücünü; boyun eğen dişi Doğu ve tahakküm eden Batı kurgusuna borçludur. Öte yandan kurucu gücüne karşın Meyda Yeğenoğlu’nun da işaret ettiği üzere oryantalizmin cinsel fark sorunu, ancak alt başlıklar altında ‘ötelерde’ konuşulup kendine yer bularak merkez dışına alınmıştır. Bu sebeple, cinsel fark meselesini somut bir çıktıya dönüştüren kadın temsili ve bunun edebiyatla ilişkisi, incelenmesi zaruri bir mesele hâline gelmiştir.

Oryantalist söylemler, metin kurgusu içerisinde üretilen birtakım imge, imaj ve temsiller yoluyla kültürel belleğe yerleşerek kalıcı birer kimlik kodlamasına dönüşür. Batı’nın oryantalist söyleminin Doğulu gözde yeniden üretilmesiyle ifade edilebilecek self-oryantalist tavrın Türk romanında da yer alarak oryantalist kadın temsillerini yeniden kurguladığı tespit edilmiştir. Bu sunumda örneklem, içerik ve söylem analizi yöntemlerinden yararlanılarak Sevinç Çokum’un Deli Zamanlar (2000), Zülfü Livaneli’nin Mutluluk (2002), Erendiz Atasü’nün Açıkoturumlar Çağı (2006) ve Orhan Pamuk’un Kafamda Bir Tuhaflık (2014) adlı romanları üzerinden aydın/kentli kadın ve taşralı kadın temsillerine odaklanılacak ve bu karşıtlık üzerinden üretilen self-oryantalist tavra mercek tutulacaktır. Taşralı kadın temsili Batı tipi aydın kadın modelinin bir olumsuz kutbu şeklinde kurgulanarak Doğulu kalemde oryantalist söylemleri pekiştirdiği ve buna ilaveten Doğu toplumu içerisinde kadınlık ve erkeklik görünümleri bağlamında da Batılı söylemleri yeniden ürettiği hipoteziyle hareket edilmiştir.

Anahtar Sözcükler: oryantalizm, self-oryantalizm, kadın temsilleri, taşralı kadın, aydın/kentli kadın, cinsel fark

2.Sunum

Sarı Duvar Kağıdı'nın Ardında, Gülşah Kurt

Özet

'Aynı kadın, biliyorum, çünkü hep sürünüyor ve çoğu kadın günışığında sürünmez'

-Sarı Duvar Kağıdı, (2012:24)

Bu çalışmada Charlotte Perkins Gilman'ın ilk kez 1892 yılında yayınlanan kısa öyküsünden yola çıkarak, doğum sonrası dönemde duyguların tıbbileştirilmesi tartışılacaktır. Gilman'ın eseri, öyküdeki isimsiz karakterin (hikaye otobiyografik öykü olarak görülmektedir) doğum sonrası dönemde psikolojik olarak 'rahatsızlık' yaşadığı gerekçesiyle kocasının kiraladığı bir evde odaya kapatılma sürecini anlatır. Doğum sonrası dönem günümüzde 'postpartum dönem' olarak tanımlanmaktadır. Fakat belirli duygu normları ile çerçevelenmiş bu süreç kadınların duygularının 'annelik hüznü', 'doğum sonrası depresyon' ya da 'doğum sonrası psikoz' olarak tanımlanmasına açık bir süreçtir. Kadınlar tarihsel süreç içerisinde özellikle üreme ve cinsellikleri üzerinden histeri, depresyon gibi 'rahatsızlıklar' üzerinden etiketlenmiş ve tedavi edilmesi gerektiği gerekçesiyle farklı uygulamalar ile bedenlerine ve duygularına müdahale edilmiştir. Feminist düşünce içerisinde ise bu dönemin tıbbileştirilmesini savunan ve eleştiren görüşler olmakla birlikte soru kadınların 'kötü anne' mi yoksa bir 'deli' mi olacağı noktasında farklı tartışmaları açmaktadır. Bu çalışmada, hikayedeki isimsiz karakterin günlüklerinden hareketle doğum sonrası dönem; ataerkil tıp, ideal annelik ve duygularının tıbbileştirilmesi literatürü içerisinde ele alınacaktır.

19. Oturum (2): Şiir ve Eleştiri

Moderatör: Tülin Ural

1.Sunum

Dönemin Simgeleri / Simgelerin Özel'i, Muhammet Çelik

Özet

İsmet Özel, özellikle ilk dönem diye adlandırabileceğimiz 1974 yılına kadar olan şiirleri, şairin ideolojik görüş değişikliği dikkate alınarak 1960 ile 1980 yılları arasında yer alan ortak simgecilik ve kavramlar ekseninde incelenecektir. Ortak simgecilik ve kavramlar konusu ilk olarak 11 Ocak 1979 tarihinde Sanat Emeği dergisinde Erdal Alova tarafından ortaya atılmıştır. Daha sonra zaman zaman benzeri yazılarla bahsi geçen konuya değinilmiştir. Erdal Alova Sanat Emeği'nde önemli bir konuya dikkat çeker. "Günümüz Şiirinde Ortak Simgecilik ve Soyutlama" alt başlığı altında toplumcu şairlerin İkinci Yeni'ye "savaşı" ve daha sonrasında elde ettikleri ortak simge furyasından bahsedilmiştir.

İsmet Özel'in Erbain şiir kitabını Alova'nın işaret ettiği dönemin ortak simgeciliğiyle incelemeye alınacak ve benzer mazmunlar tespit edilecektir. İsmet Özel, şiirlerinde ortak havuzdan ne kadar beslenmiştir, beslendiği noktalarda dönemin simgeciliğine farklı bakış açıları getirmiş midir soruları da yöneltilecektir. Bu sorgulama sayesinde 1960-80 yılları arasındaki kanon olan simgeleri ve bir şair özelinde kullanılma alanları ortaya çıkarılmış olacaktır. Alova'ya göre bu şairlerin bir ortak noktası daha vardır: "Bu simgeci tutumdan hareket eden şair "öfke"lidir, "hınç"lıdır, "umut"lidir, "sevda"lıdır" Gül, karanfil, güvercin, yara, hançer, silah (...) gibi simgelerle hayat, umut, kavga, öfke, isyan (...) gibi kavramları İsmet Özel'in şiirlerinde tespit edip Alova'nın işaret ettiği dönemin ortak simgeci anlayışına ne denli katıldığı tespit edilecektir.

Anahtar Sözcükler: Erbain, kavramlar, simgeler, toplumculuk

2.Sunum

Mehmet H. Doğan'ın Őir Eleştirisinde Modernist Şiirin Marksist Savunusu,
Hümevra alıŐkan

Özet

Mehmet H. Doğan, eleştiri yazılarını 60'lı yıllardan ölümlü 2008 yılına gelinceye değin sürdürmüş, yazın hayatında eleŐtirmenliđin yanı sıra Şiir antoloji/yıllıkları hazırlamış ve pek çok kitabın çevirmenliğini üstlenmiştir. Türkçeye kazandırdığı kitaplar arasında Avrupa Gerçekçiliği, Yanılsama ve Gerçeklik, Marksizm ve Biçim gibi onun eleştiri anlayışında da etkili olacak teori kitapları bulunur. Doğan'ın Şiir eleştirisinde 80 sonrası ve İkinci Yeni Őiiri önemli bir yer tutar. Özellikle 80 sonrası Şiirin eleŐtirmeni olarak bilinen Doğan, modernist Őiiri “apolitik” olmakla eleŐtirildiđi dönemlerde savunan eleŐtirmenlerden biridir. Mehmet H. Doğan'ın eleŐtirilerinin tümünü bir teorinin etrafında geliştirdiğini söylemek mümkün olmasa da yalnızca “öznel” denemeler yazdığını söylemek de mümkün değildir. Çünkü bu; Marksist estetiğin, özellikle Caudwell'in Romantizm ve Marksizm arasında kurduğu sentezine dayalı estetik anlayışının ondaki etkilerini gözden kaçırmak demek olur. Mehmet H. Doğan'ın aynı zamanda çevirmeni olduğu Yanılsama ve Gerçeklik, onun uzun eleştiri hayatında etkisini hiç yitirmemiş ana referanslarından biridir. Doğan'ın; Şiirin doğuşu, işlevi, bir yansıtmadan çok dönüŐtürölmüş bir gerçekliğin ifadesi olduğu ve en sonunda dünyayı değiştirmeye yaradığı gibi düşüncelerinde Caudwell'i bulmak mümkündür. Bu noktada Mehmet H. Doğan'ın Şiir eleştirisi, Caudwell'deki gibi yanılsama ve gerçeklik arasında, yanılsamanın yani dönüŐtürölmüş gerçekliğin peşindedir. Bu alıŐmada Mehmet H. Doğan'ın eleŐtirilerinin Yanılsama ve Gerçeklik'le paralel okunmasından hareketle “deneme yazarı” olarak bilinen Doğan'ın Marksist estetikle ve özellikle Caudwell'le yakın ilişkisi üzerinde durulacaktır. Böylece onun modernist edebiyatı; apolitik olduğu halde değil, etkisiz bulduğu toplumcu Őiirden daha etkili bir toplumsal dönüşüme yol açtığını düşündüğu için benimsediği ortaya konmaya çalışılacaktır.

20. Oturum: Kültürel Dönüşüm ve Din

Moderatör: Büke Koyuncu

1.Sunum

Sınırı Sınırdan Uzaklaştırmak: Peri Çayı'nın Sınırı, Melike Şeker

Özet

19. yüzyıl dünyasının hakim egemenlik anlayışı olan teritoryal egemenlik biçimi günümüz devlet yönetim anlayışının temelini oluşturmaktadır. Buna göre, tekil devlet yönetiminin ontolojik varlığı “sınırları belirli bir toprak parçasına” dayanmaktadır. Sınırlar modern devletin gücünün/egemenliğinin nerede başlayıp sona erdiğini gösteren yasal çizgilerdir. Bu çalışma ise sınır olgusunun devletlerarası bir yapı olarak ele almaktan ziyade ulus altı işlevine odaklanmaktadır. Tekil bir devlet sınırları içerisinde doğal sınır olarak kabul edilen nehirler, dağlar toplumlar arasında sınır işlevi görebilmektedir. Bu teorik arka plandan hareketle, bu çalışmada Elazığ ve Tunceli illeri arasında doğal sınır oluşturan Peri Çayı'nın iki yakasında bulunan yakın köylerde yaşayan Alevi toplumunun farklı illere bağlı yaşamalarına bağlı olarak kültürel ve inanç bağlamında meydana gelen değişimler ele alınmaktadır.

Siyasi sınırları merkeze alan bakıştan ziyade doğal sınırların işlevinin yasal sınırlarla olan benzer sonuçlarına odaklanmaktadır. Alt ulusal ölçekteki bölgesel sınırlayıcı ve/ya birleştirici işlevi gören nehirler ve akarsular sembolik olarak siyasi sınırlardan farklılaşmaktadırlar. Ancak ulusal devlet içindeki doğal sınırlayıcılar işlevi açısından siyasi olarak benzememektedirler. Siyasi sınırların hem mekan hem de toplumlar üzerindeki belirleyiciliğine karşılık nehirler, akarsular ve sıradağlar alt ulusal ölçekte bölgesel sınırlayıcı olabilmektedir (Popelka & Smith, 2020). Tarihsel olarak bakıldığında nehirler, sıradağlar ve akarsular gibi doğal manzaralar yalnızca iki ulus veya kültür arasında değil, aynı zamanda bilinen ve bilinmeyen manzaralar ile müttefikler ve düşmanlar arasında bir sınır çizgisi olarak işlev görmüştür. Bu çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmaktadır. Araştırmanın örnekleme Karakoçan ve Mazgirt arasından geçen Peri Çayı'nın iki tarafındaki kıyılarda bulunan köylerde yaşayan ve suyun iki yakasında yerleşik olan Alevi nüfustan oluşmaktadır.

2.Sunum

Geleneğin Yeniden İnşası: Ankara’da Dini Şifacılık, Figen Balamir

Özet

Son yıllarda Türkiye’de adından söz edilen spiritüellik olgusu kapsamında da değerlendirilebilecek “metafizik uzmanlığı” ile ilgili olan bu çalışma Ankara’da gerçekleştirilen nitel bir araştırmaya dayanmaktadır. Özellikle büyük şehirlerde orta ve üst kesim tarafından rağbet gösterildiği anlaşılan spiritüel oluşumların görünürlüğü sosyal medya ve YouTube aracılığıyla hızla yayılmaktadır.

Anadolu halk kesimince “cinci hoca” olarak nitelendirilen yeni adıyla kendilerini “metafizik uzmanı” olarak tanımlayan bu kişilerin ritüel ve dinsel şifacılık deneyimlerinin nasıl olduğu araştırmanın temel problemi. Ayrıca araştırmada laik cumhuriyetin başkenti olan Ankara’da modern tıp bilimine “alternatif bir adacık” inşa etme girişimi olarak da beliren bu kimselere müracaat edenlerin motivasyonlarının ne olduğu araştırmanın diğer problemi.

Literatür, teorik ve teknik hazırlık daha önceye dayansa da saha araştırma verileri 2024 Mart ve Ağustos ayları arasında elde edilmiştir. Çalışmada nitel araştırma desenlerinden birisi olan durum (vaka) çalışması tercih edilmiştir. Bu amaçla katılımcı gözlem ve mülakata ek olarak YouTube ve Instagram gibi sosyal ağlardan da konu ile ilgili veriler elde edilmiştir. Bu çalışma için dört metafizik uzmanı belirlenip gözlem yapılsa da araştırma problemi çerçevesinde esas olarak üç metafizik uzmanı ve bazı danışanları üzerinde yoğunlaşmıştır.

Araştırma sonucunda metafizik uzmanlarının danışanlarıyla uzun süren yüz yüze ilişkilerinden kaynaklı onlara şifadan çok aile terapisti gibi oldukları, şehir hayatının çeşitli sorunlarıyla baş etmede sorun yaşayan modern bireylerin bu kişilere müracaat ederek bir “iyileşme çabası” içerisine girdikleri elde edilen bulgular arasındadır.

Anahtar Kelimeler: Din Sosyolojisi, Spiritüellik, Dini Şifacılık, Metafizik uzmanlığı

3.Sunum

Sekülerleşmenin Ruhani Yüzü: Osmanlı-Türkiye Bağlamında Ruhçuluk Hareketi ve Seküler Kimlik İnşası, Hatice Sena Arıcıoğlu

Özet

Bu çalışmada 19. yüzyıl sonlarından 20. yüzyıl ortalarına kadar Osmanlı'da ve Türkiye'de faaliyet gösteren ruhçuluk hareketi incelenmekte ve sekülerleşme ve modernleşme süreçleri bağlamında kimlik oluşumu ile toplumsal değişim arasındaki ilişki araştırılmaktadır. Sosyolojik ve tarihi metotlar bir araya getirilerek, ruhçuların yaşam öyküleri, ruhçu örgütlerin doktrinsel, akademik ve diğer yayınları, üyelik defterleri de dâhil olmak üzere derneklere ait resmi belgeler, ruhçu faaliyetlere ilişkin gazete ve dergi kupürleri ile ruhçu unsurlar içeren edebi metinlerin incelenmesiyle oluşturulan veri tabanları, prosopografik analiz ve nitel metin analizine tabi tutulmuştur. 6 farklı derginin 300'den fazla sayısı incelenip kodlanmıştır ve bu kodlama yoluyla ruhçu öğretiler ve motivasyonlar ortaya konmaktadır. 200'ü aşkın ruhçudan oluşan grup biyografisi üzerinden yeni bir aydın türünün varlığı tartışılmakta ve ruhçuların inanç ve pratikleri toplumsal ve siyasi dönüşümler bağlamında ele alınmaktadır. Bunun yanı sıra, entelektüeller, dini otoriteler ve siyasi elitler arasındaki iktidar dinamikleri, ideolojik müzakereler, sınır oluşturma süreçleri ve kimlik inşasına dair çatışmalar değerlendirilmektedir. Araştırmanın temel hedeflerinden biri Türkiye'de ortaya çıkan farklı sekülerleşme biçimlerini ve bu sürece dâhil olan aktörlerin çeşitli profillerini ortaya koyarak, Türkiye'deki entelektüellerin neden ruhçuluk gibi doğaüstü bir uğraşla ilgilendiklerini anlamaktır. Hibrit nitelikli 'ara' kimliklerin ortaya çıkışının vurgulandığı çalışmada, kesişimsellik kavramının dini-seküler ayrımına da uygulanması gerektiği savunulmakta ve ilerici-muhafazakâr ikiliğinin ötesinde farklı varoluş biçimleri gözler önüne serilmektedir. Bir vaka olarak Türkiye'deki ruhçuluk hareketi, modernite bağlamında ortaya çıkan ahlaki ve varoluşsal açmazlar karşısında oluşan entelektüel tepkiyi anlayabilmek için gerekli soruların sorulmasına ve cevaplanmasına imkân tanımaktadır. Sonuç olarak, bu çalışma, Türkiye'nin tarihinde önemli dönüşümlerin yaşandığı bir dönemde entelektüel söylem ve manevi pratiklerin ikili bir karşıtlıkla anlaşılamayacağını göstermekte ve Türkiye'deki modernleşme ve sekülerleşme süreçlerine dair incelikli bir bakış açısı sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Ruhçuluk, Sekülerleşme, Modernleşme, Kesişimsellik, Kimlik Oluşumu

21. Oturum: Moderniteyi Yeniden Düşünmek: Birey Toplum ve İlişkisellik

Moderatör: Neşe Voyvoda

1.Sunum

Metamodernizm Kavramının İlişkisel Sosyolojideki Yeri, Merve Çetin

Özet

Sosyal bilimler literatüründe çeşitli toplumsal dönemlerin içeriklerini açıklayabilmek amacıyla modernizm ve postmodernizm ifadeleri kullanılmaktadır. Modernist dönemin spesifik bazı özelliklerinin olmasının yanı sıra postmodernist dönemin de modernizmden ayrılan bir takım özellikleri bulunmaktadır. Öte yandan postmodernizm modernizmin devamı gibi görülürken, temelde böyle bir ayrımın olmadığını ifade eden görüşlere de rastlamak mümkündür. Bunlar dışında içinde bulunduğumuz spesifik olarak toplum 5.0. toplumsal döneminin özellikleri düşünüldüğünde, postmodernizmin söz konusu özelliklerin anlamlı hale getirilişinde yetersiz kaldığını; bu nedenle yeni bir döneme girildiğini ifade eden, tartışan fikirlere de rastlanmaktadır. Metamodernizm kavramı; postmodernizm sonrası toplumsal dönemin özelliklerini ifade etmeye çalışan bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Postmodernizm sonrası dönemi ifade etmeye çalışan birden fazla kavram denemesine rastlanmaktadır fakat metamodernizmi ayırtıran özelliği; modernizm ve postmodernizmin dikotomik yapısını aşmayı hedeflemesinde yatmaktadır. İlişkisel sosyoloji perspektifinin de temel dertlerinden birinin sosyolojideki tözcü dikotomileri aşmak olduğu düşünülmektedir. Dolayısıyla bu çalışmanın amacını; metamodernizm kavramının ilişkisel sosyoloji bağlamında ele alınması durumunda nasıl kullanışlı hale gelebileceğinin sorgulanması oluşturmaktadır. Teorik yöntem ile şekillendirilen çalışmada ilişkisel sosyoloji teorilerinden ve metamodernizme yönelik yapılan çalışmalardan yardım alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Metamodernizm, İlişkisel Sosyoloji, Toplum 5.0.

2.Sunum

Yaşama Sanatından Deneyimin Yoksullaşmasına Modern Bireyin Düşüşü,
Nalan Dağıstan

Özet

Adorno, doğru yaşam öğretisini kederli bilim olarak adlandırır ve eski çağlarda felsefenin asıl ilgi alanı olarak görülen bu alanın zamanla ihmale, veciz keyfiliklere ve en sonunda unutulmuşu terk edildiğini yazar. Öte yandan Foucault, toplumumuzda sanatın artık sadece nesnelere ilişkili olduğunu, özelleşmiş bir alan olarak kişilerle ve yaşamla bir ilgisinin kalmamasının kendisini şaşırttığını söyler. Ardından sorar: Neden bir tablo ya da ev sanatın nesnelere olabiliyor da yaşamlarımız olamıyor? Günümüzde bu meçhul yaşama sanatının karşısında artan güvencesizlik, işsizlik, ırkçılık, yoksulluk ve bir depresyon epidemisi vardır. Sağlık Bakanlığı tarafından yayınlanan verilere göre, Türkiye’de antidepresan kullanımı 2010 yılında %33 iken, bu oran 2022’de %53 olup, neredeyse on yıllık bir süreçte %60 gibi bir oranda artmıştır. Modern insanın sinirsel ve beyinsel fizyolojisi, aşırı bir işleyiş rejiminin, aşırı bir gerilim ve yorgunluğun kurbanı gibidir. Walter Benjamin, tekniğin devasa gelişiminin insanların üzerine yepyeni bir sefalet getirdiğini ve böylece deneyimin yoksullaştığını yazıyordu. Deneyimin mevcut krizi farklı biçimlerde kendini gösterirken insan gerçek anlamda anlamlı deneyimlerden yoksun hale gelir. Bu koşullar altında sanatın, eser bağlamından çıkarılarak günlük yaşamın bir parçası haline getirilmesi, modern bireyin deneyim alanını nasıl dönüştürür ve bu süreç deneyimin yoksullaşmasından nasıl etkilenir? Bu araştırmada amacım, Simmel’in de yaklaşımının gerekçesi olan çoğunluğun yaşadığı deneyim kısıntılarını bir araya getiren tutarlı bir çerçeve oluşturmaktır. Bunun için Walter Benjamin’de deneyim kavramının izini sürerken Kafka’da bu yoksullaşmanın nasıl sorunsallaştırıldığını ve modern bireyin “düşüş”ünü göreceğiz. Araştırmada izlediğim planın iki eksenini söyleyebiliriz. İlki, gündelik hayatın deneyim üzerinden keşfi ve yaşama sanatıyla ilişkisiyken; öteki, deneyimin yoksullaşması üzerinden bu yaşama sanatını engelleyen faktörlerin analizidir.

4.Sunum

İdeal Bireyin Peşinde: Kişisel Gelişim Kitaplarındaki Birey Tasavvuru Üzerine Bir Değerlendirme, Selin Bozkurt & Muhammet Ertoy

Özet

Bu bildiride, kişisel gelişim kitaplarındaki birey tasavvuru sekülerleşme teorileri etrafında ele alınmaktadır. Çalışmanın teorik çerçevesini sekülerleşme teorileri örneklemini ise Türkçe kişisel gelişim yazını oluşturmaktadır. Kişisel gelişim yazınının gelişmesinde hem modernitenin idealize ettiği birey anlayışı hem de buna yönelik eleştiriler ve geliştirilen alternatifler etkili olmuştur. Sekülerleşme teorileri bu “ideal”in ve alternatiflerinin birlikte değerlendirilebilmesine uygun bir teorik zemin sunmaktadır. Bu çalışmada, kişisel gelişim kitapları; dinsel, bireysellik ve sekülerlik bağlamında ele alınmıştır. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden kategorik içerik analizi kullanılmıştır. Başarı odaklı, rekabetçi, değişime açık birey anlayışını içeren seküler temalı (9) ve kutsalla ilişkisini sürdüren, öte dünyaya hazırlanan, mütevazı bireyi konu edinen dinsel referanslı (11) olmak üzere iki kategoriden toplam 20 kişisel gelişim kitabı incelenmiştir. Çalışmanın temel sorunsalını, kapitalizmle birlikte modern toplumda “pazarlanan” “kişisel gelişim” idealinin, spiritüaliteyi, manevi gelişimi temel alan kitaplardaki ideal birey tasavvuru ile arz ettiği benzerlikler ve farklılıklar oluşturmaktadır. Bu doğrultuda iki farklı metin türünde kurgulanan/sunulan ideal birey anlayışı tartışılmıştır. Seküler bakış açısını esas alan kişisel gelişim kitaplarında modern toplumun değerlerini benimsemiş başarılı, hırslı, rekabetçi ve bu dünyacı birey ideali öne çıkmaktadır. Dinsel referanslı kitaplarda ise evrenle bütünleşmiş, Yaratıcı güç ile bir olan ve manevi gelişimini tamamlamış birey anlayışı kurgulanmaktadır. Böylece, çalışmada; kişisel gelişim fikrinin ve dolayısıyla modern birey tasavvurlarının kişisel gelişim kitaplarında nasıl sunulduğu sekülerleşme yaklaşımları çerçevesinde sorunsallaştırılmıştır. Bu bildiride kullanılan veriler “Sekülerlik ile Dinsellik Arasında: Kişisel Gelişim Kitapları Üzerine Sosyolojik Bir İnceleme” isimli yüksek lisans tezinden alınmıştır

22. Oturum: Dijital Çalışma ve Yeni Ekonomik Dinamikler

Moderatör: Saim Buğra Kurban

1.Sunum

Güvencesizlik Çağında Dijital Çalışma: Türkiye’de Web Tabanlı Platform Çalışanları Örneği, Emir Aydoğan

Özet

Dijital emek platformları, günümüz kapitalizminde çalışma süreç ve ilişkilerinin dönüşümünde sürükleyici aktörler olarak öne çıkıyorlar. Dijital emek platformlarındaki çalışma rejiminin ayırt edici özellikleri, ilgili literatür baz alındığında, platform şirketlerinin veri üzerindeki tek taraflı hakimiyeti, bu hakimiyetin mümkün kıldığı algoritmik yönetim teknikleri ve maliyetleri dışsallaştırma mekanizmaları olarak karşımıza çıkıyor. Bu mekanizmaların inşası için gerekli altyapı ise, emek platformlarının oluşumunda çok daha önceye dayanan kapitalist üretim süreçlerinin dijitalleşmesi arka planına dayanıyor. Bu çalışma kavramsal olarak, dijital emek platformlarının, devraldığı bu gelişkin kontrol ve yönetim araçlarını etkili bir biçimde kullanarak, kapitalizmin post-Fordist örgütlenme modeli bağlamında muhtelif veçheler ve araçlarla süregelen esneklik ve parçalanma sürecini yaygınlaştırdığını ve derinleştirdiği yaklaşımından hareket ediyor. Çalışanlar tarafından güvencesizlik olarak tecrübe edilen sözleşmeler, istihdam ilişkileri, emek ve üretim süreçlerindeki parçalanma ve esnekleşmenin, daha önce bu ölçüde etkisi altına almadığı emek alanlarına, üretim biçimlerine, geniş bir yeplazedeki beceriye, hizmet kollarına ve meslek gruplarına dijital emek platformları aracılığıyla yayıldığını ve dönüştürücü bir işlev gördüğünü iddia ediyor. Emek platformlarının ve platform işlerinin sınıflanmasına yönelik literatürdeki yaklaşımlardan yararlanarak, web-tabanlı emek platformlarına ve bu platformlarda üstlenilen belirli bir grup dijital platform işine odaklanan çalışma, hem Türkiye’de hem de uluslararası ölçekte faaliyet gösteren 5 farklı dijital emek platformunda çalışan 11 platform çalışanıyla, derinlemesine görüşme yöntemiyle yürütülen saha araştırmasının bulgularına dayanıyor. En geniş tanımıyla muhtelif “entelektüel emek” örneği ve çalışanların deneyimleri üzerinden dijital emek platformlarının kendilerine özgü bir çalışma rejimi yaratıp yaratmadığını sorunsallaştırıyor.

2.Sunum

Platform Ekonomisinde ‘Yeni’ Olan Nedir? Hizmet Emeğinin Dönüşümü ve Platformlarda İlişkisel Emek (Relational Work), Ladin Bayurgil

Özet

Dijital platformlar, taksicilik, bakım, freelance çalışma, teslimat gibi birçok farklı sektörü yeniden yapılandırmaktadır. Platformlar, tam zamanlı ve ‘şirket’ çatısı altında performe edilen emekten önemli bir farklılık göstermektedir. Zira platformlar, hem müşterilerin hem de işçilerin uymak zorunda olduğu şartları digital algoritmalar aracılığı ile yönetmekte ve işgücü arzını, işçilerin performansını ve verimliliğini dijital teknolojiler yardımı ile değerlendirmektedir. Platform ekonomisi literatürüne göre platformları geleneksel tam zamanlı istihdamdan farklı kılan, hem işçilerin işe erişiminde hem de işgücü performansının kalitesini kontrol etmekte algoritmik teknolojilere giderek daha fazla başvurulmasıdır.

Ancak, çoğu geleneksel şirket de işgücünü düzenlemek ve değerlendirmek için halihazırda çeşitli emek yönetimi metotları kullandığından emeğin belirlenmiş koşullara bağlılığını denetlemek özünde yeni bir şey elbette değildir. Bu sebeple, son zamanlarda platform literatürü platformlarda ‘yeni’ olanın ne olduğunu sorgulamaktadır. Zira yirmi birinci yüzyılda çalışma koşulları, dijitalleşmeden bağımsız olarak erozyona uğramakta ve yine istihdam statüsü platformlardan bağımsız olarak parça başı ve prekarya emeğe kaymaktadır. Bu araştırma, platformlar ile ‘yeni’ olanın, standart, anonim ve homojen hizmet veren-alan karşılaşmaları olduğunu öne sürmektedir ve dolayısıyla hizmet emeğindeki ilişkiselliğin dönüşümüne odaklanmaktadır. Platformlar, algoritmalar aracılığı ile organize edilen tek seferlik hizmet karşılaşmalarını standartlaştırarak, ödeme ve bahşiş sistemlerini dijitalleştirerek ve dolayısıyla ekonomik işlemleri ve kişisel karşılaşmaları minimize ederek, hizmet emeğinin gerçekleştiği koşulları yeniden yapılandırmaktadır. Böylece bu araştırma, şimdiye dek hizmet emeğinin ilişkiselliğine odaklanmamış platform ekonomisi literatürüne ilişkiselsel emek (relational work) analizi ile yeni bir çerçeve sunmaktadır.

3.Sunum

Diyetisyenlik Mesleğinin Dönüşümünde Dijitalleşmenin Rolü, Hilal Kaşık

Özet

Dijitalleşme; ekonomi, siyaset, sağlık, eğitim, hukuk, göç, medya gibi pek çok alanı çeşitli biçimlerde etkilemektedir. Etkilediği alanlardan birisi de çalışma hayatı ve mesleklerdir. Nitekim internetin ortaya çıkışı, bilgi ve iletişim teknolojilerinde meydana gelen gelişmeler, çalışma hayatını ve mesleki becerileri de dönüştürmüştür. Bu araştırma diyetisyenlik mesleğinin dönüşümünde dijitalleşme sürecinin nasıl deneyimlendiğini, bu süreçte diyetisyenlik mesleğinin ve çalışma koşullarının nasıl bir dönüşüm yaşadığını anlamayı amaçlamaktadır. Araştırma, diyetisyenlerin dijital platformları kullanım deneyimlerine odaklanırken dijitalleşme sürecinin çalışma ve meslek hayatında yarattığı etkilerin avantajlarının ve dezavantajlarının neler olduğu sorusuna yanıt aramaktadır. Araştırmanın önemi, sosyoloji alanında meslekler düzleminde dijital teknolojilerdeki güncel gelişmelerin etkilerine ilişkin kısıtlı literatüre katkı sağlamasından ileri gelmektedir. Özetle, araştırmada Türkiye’de dijitalleşmenin meslek ve çalışma hayatını nasıl etkilediği üzerinde durulmaktadır. Fakat konu hakkında genellemeler yapılmadan diyetisyenlik mesleği örneğinde açıklamalar yapılmaktadır. Araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmış, meslek ve çalışma hayatlarında dijital araçları ve dijital platformları aktif bir şekilde kullanan 23 diyetisyenle yarı yapılandırılmış soru formu eşliğinde derinlemesine görüşmeler gerçekleştirilmiştir. MAXQDA 2024 analiz programı kullanılan araştırmada, veriler tematik analiz tekniği kullanılarak analiz edilmiştir. Dijital sosyolojinin kavramsal ve kuramsal çerçevesi kullanılarak araştırmanın teorik çerçevesi inşa edilmiştir. Araştırma sonucunda iki ana temaya ulaşılmıştır: Mesleki kimliğin inşası ve dijitalleşme süreci, çalışma koşullarının dijitalleşmesi. Araştırma sonuçları dijital dönüşümü meslek ve çalışma hayatlarında deneyimleyen diyetisyenlerin, mesleğin bugünkü konumunda dijital araçların ve dijital platformların aktif bir rol oynadığını ve mesleğin geleceğinde de bu rolün devam edebileceğini ortaya koymuştur.

Anahtar Kelimeler: Dijitalleşme, Diyetisyenlik, Dijital dönüşüm, Meslek

4.Sunum

Emek ve Yaşam Arasında Bir Göç: “Muğla Akçapınar’da Freelance Çalışma”, Merve Yüksel

Özet

1980 sonrası neo-liberal politikalarla güçlenen küreselleşme, başta reel sektör olmak üzere çalışma yapısında önemli dönüşümlere neden olmuştur. Bu dönüşümlerin başında da emek yapısının değişimi ve farklı çalışma biçimlerinin ortaya çıkması gelmektedir. Evden ya da uzaktan; gig ya da freelance gibi çalışma biçimleri günümüz emek yapısını dönüştüren biçimlerdir. Söz konusu bu çalışma özel bir alan deneyiminden hareketle tasarlanmış olup yaşam biçimi ve freelance çalışmanın bir göç hareketi ile nasıl kültür oluşturabileceğine odaklanmıştır. Çalışma; Muğla'nın Ula ilçesine bağlı Akçapınar köyünde freelance çalışanlardan oluşan belirli bir kümelenmenin gerçekleştirdiği, göç öncesi gündelik rutinlerden farklı bir yaşam arayışını ya da inşasını da içeren yeni bir göç hareketini incelemeyi amaçlamıştır. Durum incelemesi ve akabinde gerçekleşen ön görüşmeler sonucunda; Akçapınar’da yerel halk ve freelance göçmen grubun aynı mahallede olmalarına rağmen yaşam pratiklerinin farklılaştığı ve göçün yöreye özgü kültürde de dönüşümlere sebep olduğu gözlemlenmiştir. Ön görüşmelere göre freelance göçmen grupta yoğun olarak İstanbul ve Ankara’dan gelenler olsa da Fransa gibi Avrupa ülkelerinden Akçapınar’a yerleşerek freelance çalışmaya devam eden göçebeler de vardır. Freelancer göçebeler genellikle grafiker, oyun reklamı tasarımcısı, psikolog, yogi, ressam, influencer, fotoğrafçı, DJ gibi kültürel ve yaratıcı endüstrilerde emek üretenlerden oluşmaktadır. Grubun resmi kayıtlarda bir taşınma gerçekleştirmediği ancak kısa süreli (mevsimlik) kalmadıkları da tespit edilmiştir. Dolayısıyla freelance çalışma için başta network sorunu ve düşük ücret kazanma gibi koşullara sahip olan freelance çalışanların söz konusu mekana göç etmeleri oldukça dikkat çekicidir. Bu durumdan hareketle, tasarlanan çalışmada göçü ve yaşam stilini anlamlandırabilmek için freelance çalışan gönüllü katılımcılarla ve Akçapınar’ın dönüşümünü (apart açılması, tarımın azalması, köy fırınının ve köy kahvehanesinin kapatılması vb.) analiz edebilmek için de köyün önde gelen yerlileri ile (esnaflar, muhtar vb.) derinlemesine görüşmeler yapılmakta olup alanda katılımlı gözlem gerçekleştirilmektedir. Çalışmada elde edilen veriler tematik analiz ve saha deneyimi özelinde de yorumlanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Göç, yaşam biçimi, freelance çalışma, maddi olmayan emek, neo-liberalizm

23. Oturum: Sanat, Etik ve Politika

Moderatör: Sibel Yardımcı

1.Sunum

Yeni Materyalizm ve Maddenin Hafızası: İstanbul Kent Müzesi Örneği,
Serpil Karakaya Doğan

Özet

Bu çalışma, yeni materyalist kuramı temel alarak İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin yakın zamanda faaliyete geçirmeyi planladığı İstanbul Kent Müzesi'nde ziyaretçilerin "beğenisine" sunacağı nesnelere ve onların hafızası hakkındadır. Diğer yaşam formlarıyla, atıldıkları bir depoda görünürde sadece dokunsal bir yakınlık kurabilmiş, fakat bu yakınlıktan çok daha büyük ölçekli dinamik akışlar içerisinde olan nesnelere İstanbul'a dair kayıt altına aldığı hikayeler ve bu hikayelere karşı etik-politik sorumluluklarımızın peşindedir. Kapatıldığı 2017 yılına kadar Yıldız Sarayı'nda "İstanbul Şehir Müzesi" olarak varlığını sürdürmüş olan ve yeniden açılması hedeflenen söz konusu müzedeki nesnelere bugünde yaşayan birer fail olarak hafızalarına ve hikayelerine dokunmaya gayret edilecektir. Maddenin, hatta bir nesne gibi düşünebileceğimiz tarihin, maddenin tanıklığı ile nasıl düşünülebileceği, insan dışındaki varlıklara kucak açan yeni tarihler ve hafıza kurma teknikleri yazabilmenin mümkünlüğü nesnelere üzerinden ele alınacaktır. Böylesi bir müze envanterinin çeşitliliği düşünüldüğünde, çalışma İstanbul'un insan ve insan olmayan bileşenlerinin birlikteliğini yansıtan ve özellikle İstanbul'un ekolojisinin izlerini geçmişten günümüze taşıyan nesnelere sınırlandırılmıştır. Dolayısıyla bu sınırlara dahil edilebilecek arşivdeki nesnelere, araştırmacının konumlu ve kısmi perspektifiyle seçilmiş ve şu temel sorulara araştırmaya yol göstermiştir: Madde neyi kayıt altına alır, gözümüzden kulağımızdan kaçan neleri yakalar? Faillik, etkileme ve etkilenme, dünyanın, tarihin oluşuna (becoming) müdahil olma insanın tekelinde değilse, madde muhtemel tarihlere ne şekilde dahil olur? Doktora tezim kapsamında yürüttüğüm saha araştırmasına dayanan elinizdeki çalışma, bu sorular etrafında niteliksel araştırmaya yaslanarak ilerlemiş, derinlemesine görüşme, gözlem, katılımcı gözlem, doküman incelemesi gibi çoklu yöntemlerle veri toplanmış ve bir yıl boyunca müze arşivinde çalışma yürütülmüştür.

2.Sunum

Türkiye Güncel Sanatında İnsan-Merkezcilik: Yas, Kayıt ve Hafıza Kavramlarıyla Düşünmek, Dijan Öztürk

Özet

Bu çalışma, 2015-2022 yılları arasında Türkiye’de üretilen güncel sanat eserleri üzerinden insan-merkezcilik eleştirisini ele almaktadır. Bu bağlamda, insandan ibaret olmayan dünyalarla kurduğumuz ilişkilerin hangi kavramlar üzerinden düşünüldüğü incelenmiştir. Çalışmanın teorik çerçevesi, insan-merkezcilik eleştirisi ve yeni materyalizm ile sanatta temsil ve insan-olmayanların temsili üzerine yapılan tartışmalara dayanmaktadır. Sosyal bilimlerdeki geleneksel yöntemleri tartışmaya açan bu çalışma, yeni materyalizmin önerileri doğrultusunda konumlu, maddi, bedenlenmiş ve ilişkisel bir araştırma metodolojisi benimsemektedir.

Çalışmanın odağında yas ve hafıza kavramları yer almakta olup, incelenen sanat eserlerinde insan olmayanların yasını tutma imkânları ile insan olmayanların odağa alındığı bir hafıza olanağı tartışılmaktadır. Bu eserler, şiddetin etkisinin insan ve insan olmayan varlıklar üzerindeki dolanık etkilerini ortaya koymakta ve hafızanın, insan ve insan olmayanlar tarafından birlikte inşa edilen, sabit olmayan ve müdahaleye açık bir süreç olarak ele alınabileceğini vurgulamaktadır.

Sonuç olarak, bu çalışma, Türkiye güncel sanatında insan-olmayanlarla kurulan ilişkileri yas ve hafıza kavramları ekseninde inceleyerek, bu ilişkilerin imkân ve sınırlılıklarını tartışmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yas, Hafıza, Yeni Materyalizm, Türkiye’de Güncel Sanat, Posthümanizm, Antroposen

3.Sunum

Türkiye Güncel Sanatında Etik Politik Tartışmalar: 2015-2025, Özge Akdeniz

Özet

Türkiye güncel sanat ortamı, 2000'ler itibariyle belirgin bir şekilde biçim ve içerik bakımından değişmiştir. Sanat alanının aktörleri daha görünür olmaya başlamış, sanatın öznesi tek başına eser ve sanatçı olmaktan çıkmıştır. Türkiye güncel sanatının uluslararası dolaşıma girdiği, merkezin çözülmeye başladığı bu tarihlerde kimlik mücadelesi de sanatın konusu olabilmıştır. Sanatçıların mücadelesiyle sanat kanonunda kendine yer açan tartışmalar, sanat alanının diğer aktörleri (küratör, sanat yazarı, uluslararası çalışmalar) tarafından da desteklenmiştir. Böylece sanat aracılığıyla hakim tarih anlatısının dışında bir anlatı oluşturma imkanı doğmuştur. Fakat aynı mekanizma dolayısıyla bu konuların sanat eserinde kendini gösterme biçimi de belirlenmeye başlamıştır. Alanın talepleri, sınırlamaları ve sansürleri sanatçının özerkliğini etkilemiştir.

Kimlik ve devlet şiddeti çalışan sanatçıların kurumsal, maddi ve sanatsal özerkliğinin imkanları ya da imkansızlıklarını görünür kılmak, sanatçıların pratiklerinde bu imkanların ve imkansızlıkların sosyolojik nedenlerini ortaya koymak araştırmanın amacıdır.

Araştırma Türkiye güncel sanat ortamının özellikle 2015-2025 yılları arası dönemine odaklanmaktadır. Bu dönemi çözümleyebilmek ve alanın bilgisini çıkarabilmek için Pierre Bourdieu'nün alan teorisiyle Türkiye güncel sanat ortamının kurumları, aktörleri, değerleri irdelenmektedir. Kimi zaman sanatçıların varlıklarını, politik konumlarını ve ilkelerini dışlayan kurumlara karşı icat ettikleri direniş modellerinin; sanat eserlerinde, sözlü-yazılı ifadelerinde ve eylemlerinde izleri sürülmektedir. Sanatçıların özerkliklerini ortaya koyma biçimlerine odaklanacak olan bu çalışmanın niteliksel yöntemi Bourdieu'cü sanatsal alan teorisinin çerçevesiyle kurulacaktır. Bu sosyolojik ve tarihsel analiz için, literatür taramasının yanı sıra, dergi, gazete, sanatçı biyografileri, sanat bildiri ve forumları gibi arşiv niteliği taşıyan kaynaklardan yararlanılacaktır.

4.Sunum

Kısıtlar Karşısında Yaratıcılık, Krizin Teatral Halleri: İstanbul ve Ankara'daki Bağımsız Tiyatro Örnekleri, Zeynep Baykal

Özet

Jean Duvignaud, sanatsal yaratımları toplumda evrilen, asla nihai bir forma ulaşmayan dinamik yaratıcılık ve kolektif hareketin sonsuz biçimlenmeleri olarak tanımlar ve anomi dönemlerinin sanatsal yaratıcılık için yeni kanallar açtığını ve bu yaratıcı kanalların çoğunlukla tiyatro üretimlerini edebi ve performatif açıdan ileri taşıdığını altını çizer (Duvignaud, 1967, s. 21).

Bu bağlamda özellikle İstanbul ve Ankara'da 2000'li yılların ortasından itibaren, bağımsız tiyatro alanında varlık gösteren tiyatro üreticilerinin ve üretimlerinin tiyatral alanı daha çeşitli ve çoğulcu bir hale getirdiğini söylemek yanlış olmayacaktır. Artan canlılığının yanı sıra, değişen sosyo-ekonomik koşulların, krizlerin etkisi ile tiyatral üretimlerin yer yer sekteye uğradığını biçimsel, içerik açısından dönüştüğünü ekonomik düzlemde farklı formlar aldığını ve farklı ilişkiler ağlarına dahil olduğunu da görüyoruz. Bu anlamda, bağımsız tiyatro pek çok açıdan bugünün parçalı toplumsallığın süzölmüş halini temsil ederken, kent içinde yeni toplumsallaşma hallerini de üreten bir alan olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu noktalardan hareketle bildiri, araştırmanın doktora tezi kapsamında iki buçuk yılı aşkın bir sürede 71 bağımsız tiyatro üreticisi ile gerçekleştirdiği mülakatı kapsayan alan çalışmasını temel alarak, toplulukların oluşma biçimleri, sanatsal üretim süreçleri, yapımların biçim ve içerikleri üzerinden toplumsal alanla kurduğu ilişkiye odaklanacaktır. Bu anlamda bildiri, toplumsal krizler arasında iki büyük kentte varlığını sürdürmeye çalışan bağımsız tiyatro alanının ortaya çıkardığı ve / veya parçası olduğu toplumsallaşma hallerini tartışmayı amaçlamaktadır.

24. Oturum: Popülizm

Moderatör: Mehmet Şahinler

1.Sunum

Ekonomik Olumsuzlukların Popülist Kapsanması: Belediyelerin Kariyer Merkezleri Örneği, Fırat Kurt

Özet

Bu bildiri, büyük çoğunluğu İstanbul'da Esenler ve Küçükçekmece'de 2013-2017 yılları arasında yapılmış bir saha çalışmasına dayanarak, popülist siyasal mobilizasyonun ekonomik güvencesizlik altında yaşayan yoksul kesimleri nasıl bir istihdam politikası çerçevesinde kendi siyasal ağlarına eklemlediğini tartışıyor. 1980'lerden itibaren vasıfsız emek gücü Türkiye'de ulusal kalkınma programları için değerli bir girdi olmaktan çıkmış, çözülmesi gereken bir sorun haline gelmiştir. Bu "küresel" meseleye "yerel" çözümler getirmek amacıyla AKP belediyeleri İstanbul'un yoksul mahallelerinde "kariyer merkezleri" açmıştır. Bu merkezler, iş bulma ajansı ve siyasi parti karışımı bir işlev görmekte olup, parti üyesi kariyer danışmanları mahallenin yoksullarını düşük ücretli, uzun çalışma saatleri olan ve belirsiz bir gelecek vaat eden iş tekliflerini kabul etmeye ikna etmeye çalışmaktadır. Vasıfsız olarak adlandırılan bu geniş kitleleri geçici ve güvencesiz işlere yönlendiren kariyer merkezleri, kent yoksullarını geç kapitalizmin esnek istihdam, belirsizlik, ve enformallik süreçleri karşısında samimiyet, güven, ve fedakârlık rabitaları ile siyasi-toplumsal ağlara eklemektedir. Bu anlamda, AKP'nin sosyo-politik ağları, vasıfsız işçilerin güvencesizliğini, kendi ağlarını sürdürmek ve genişletmek için güvene dayalı, maneviyat vurgulu, samimi ilişkilere dönüştürmektedir. Bildiri, güvencesizliğin kitlesel seferberliğe çevrilmesinin, vasıfsız işçiler üzerinde fedakarane (self-sacrificial) olarak tanımlanabilecek özel bir talep yarattığını gösteriyor. Popülist siyasetin retorik boyutunun ötesine geçen bu bildiri, küresel kapitalizm ile yükselen popülist mobilizasyon arasındaki ilişkiyi yoksulların gündelik hayati üzerinden inceleyerek, siyasal teolojinin kitle siyaseti ve serbest piyasa ilişkilerini nasıl birbirine bağladığını ortaya koymaktadır.

2.Sunum

Türkiye’de Merkez Sağ Siyaset ve Merkez Sağ Siyasetçi Tipolojisi: Yerel ve Merkezi Dinamikler, Güler Özdemir

Özet

İkinci Dünya Savaşı sonrasında çok partili rejime geçişle birlikte merkez sağ partiler, Türkiye siyasetinin önemli bir aktörü haline gelmiştir. 1950’lerde Demokrat Parti ile başlayan bu gelenek, 1960-1980 döneminde Adalet Partisi, 1980’ler ve 1990’larda Anavatan Partisi (ANAP) ve Doğru Yol Partisi (DYP) tarafından temsil edilmiştir. Politik-ideolojik pozisyon, seçmen tabanı ve örgütsel yapı gibi faktörlere göre tanımlanan merkez sağ; Türkiye’de temel olarak iktisadi liberalizm, muhafazakâr değerler, milliyetçilik, ideolojik olmayan siyasal pozisyon, örgütsel heterojenlik gibi unsurları barındıran bir siyasal çizgiyi temsil eder. Aynı zamanda merkez sağ partiler “ılımlı laiklik” anlayışıyla dini ve kültürel değerlerle barışık bir modernleşme perspektifini benimserken, milli iradecilik olarak adlandırılan “çoğunlukçu demokrasi” anlayışını savunmuştur.

Bu çalışmanın konusu, Türkiye’de merkez sağ siyasetin ne olduğunu ve bu siyasal pozisyonun aktörlerinin temsil ettiği siyasetçi tipolojisini incelemektir. Merkez sağ siyasetin merkez ve yerel aktörleri arasında hangi farkların bulunduğu ve bu farkların siyasal ideoloji ve pratikleri nasıl şekillendirdiği önemlidir. Merkez sağ siyasetin politik-ideolojik unsurlarının hangisinin daha öne çıktığı siyasetçiler arasında farklılık göstermekte; bu da merkez sağ siyasetçilerin siyasal tutum ve pratiklerini belirli dinamikler çerçevesinde farklılaştırmaktadır. Sonuç olarak, merkez sağ siyasetçi tipolojisi, bölgesel, yerel ve etnik farklılıklarla heterojen bir görünüm taşımaktadır. Bu bağlamda çalışma, 1980’ler ve 1990’larda ANAP ve DYP’de milletvekilliği ve bakanlık gibi merkezi düzeyde görev yapmış siyasetçiler ile il ve ilçe teşkilat yöneticiliği ve belediye başkanlığı gibi yerel düzeyde görev almış kişilerin siyasal ve sosyal tipolojisini, saha araştırması verileri ışığında incelemektedir. Bursa, Giresun, Kütahya, Muğla ve Şanlıurfa’da gerçekleştirilen görüşmeler, çalışmanın veri setini oluşturmaktadır.

Anahtar Kavramlar: Merkez Sağ, ANAP ve DYP, merkez sağ siyasetçi tipolojisi

3.Sunum

Romanların Devlet Algısı ve Siyasi Otorite ile İlişkisi, Şeyma Çiçek & Aişe Nur Fakioğlu

Özet

Romanlar, çağlar boyunca göç ederek yaşayan, içinde buldukları yaşam koşullarına uyum sağlayarak kendi yaşam pratiklerini inşa eden bir etnik gruptur. Devletin ve yurttaşla ilişkilene pratiklerinin Romanların anlam dünyasındaki yerini bilmeden etkin bir yurttaşlık ilişkisi tesis etmek zordur. Devlet, soyut ve standardize edilmiş bir yurttaş algısı üzerinden siyaset üretirken, toplumdaki tüm grupların o siyasete aynı anlam ve değerleri atfettiğini düşünmektedir. Oysa nüfus kağıdına sahip olmak, resmi nikah kıymak, eğitim almak vb. yurttaşlık pratikleri her grup için aynı anlamları taşımayabilir. Bu noktada söz konusu grupların devlet algısını ve devletle kurdukları ilişkiye yükledikleri anlamları öğrenmek, etkin politikalar üretilmesinin önünü açacaktır. Bu çalışmanın özgün değeri, toplumdaki homojen yurttaş tanımını kırmak, yurttaşlığın katmanlı yapısını ortaya koymak, yerel ve merkezi otoritede politika üretenleri bu çeşitliliği görmezden gelmeyen aksine onunla uyumlu hareket eden nüanslı çözümler üretmeye davet etmektir.

Bu çalışma, Roman yurttaşların devlet algısı ve siyasi otorite ile olan ilişkilerini incelemek için nitel araştırma yöntemini benimsenmiştir. Nitel veri toplama tekniklerinden derinlemesine mülakat ve katılımcı gözlem kullanılmıştır. Örnekleme 20 Roman yurttaşı dahil edilmiştir. Görüşmecilerin 10'u kadın 10'u erkek olacak seçilmiştir. Yaş aralığı ise 18 yaş üstü olarak belirlenmiştir. Görüşmecilerin 10'u Dudullu, Ümraniye'de 10'u ise Selami Ali, Üsküdar'da ikamet edecek şekilde seçilmiştir. Görüşmecilerin bir kısmının kendi aralarındaki ifadeyle "Sosyete" olarak adlandırılan gruptan seçilmesine dikkat edilecek, böylece sosyo-ekonomik ve kültürel sermaye farklılıklarının da analizlere dahil edilmesi mümkün kullanılmıştır. Derinlemesine mülakatları tamamlaması amacıyla Dudullu ve Selamsız mahallelerinde katılımcı gözlem yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Romanlar, Devlet Algısı, Yurttaşlık, Devlet-Yurttaş İlişkisi, Siyasi Otorite

4.Sunum

Sofradaki Evsizlik: Hayata Sarıl Lokantası'nda İhtiyaç Söylemi, Şeyma Özdili

Özet

Bu etnografik araştırma, İstanbul'da evsizler için ücretsiz yemek servisi yapan bir aşevi olan Hayata Sarıl Lokantası'nda yürütülmüş, bir yıllık bir saha çalışmasının ürünüdür. Araştırma, lokantada çalışan gönüllülerin; evsizlerin ihtiyaçlarını nasıl, hangi perspektifle ve ne amaçla yorumladıklarını irdelemektedir. 'İhtiyaç söylemi' Nancy Fraser[1] (1989) tarafından kavramsallaştırılmış olup, ihtiyaçların nasıl yorumlandığına işaret etmektedir ve refah devletlerindeki siyasi söylemin kurumsallaşmış bir parçasıdır. Bu çalışma, Hayata Sarıl'a göre evsizliğin aileden ve toplumdaki dışlanma ile başlayan bir süreç olduğunu gösterir. Evsizlik, travmalar yoluyla psikolojik bir sorun olarak derinleşir. Ardından, artık toplumsal olarak anlamlı bir iş bulmanın evsizler için önemli olmadığı bir hayat biçimini meydana getirir. Buna uygun olarak, evsizlerin en çok sosyalleşmeye, psikolojik desteğe ve disipline ihtiyaçları olduğu düşünülür. Devlet, insan hakları odaklı, somut çözümler üretmekle; toplum, evsizleri sosyal olarak içermekle ve evsizler ise yeniden bir eve yerleşebilmek için çaba harcamakla yükümlüdürler. Bu ihtiyaç söylemi, evsizlerin değişmesini ve haklarını kullanabilen vatandaşlar olmalarını amaçlar. Bu çalışma ayrıca gönüllülerin kurbanı suçlayan ve yapıları suçlayan evsizlik söylemlerini kullandıklarını ve dolayısıyla da bu söylemlerin birlikte var olabildiğini gösterir. Araştırma, gönüllülük veya iş pozisyonlarına daha çok evsizin alınmasının 'evli' gönüllüler ile evsizler arasındaki ilişkinin güçlenmesine ve evsizlerin konuşulmayan ihtiyaç taleplerini siyasallaştırmasına yardımcı olabileceği sonucuna varır.

[1] Fraser, N. (1989). *Unruly practices: Power, discourse, and gender in contemporary social theory*. Minneapolis: University of Minnesota Press.

*Fraser, N. (1989). *Unruly practices: Power, discourse, and gender in contemporary social theory*. Minneapolis: University of Minnesota Press.

25. Oturum: Türkiye’de Kadın Olmak: Anneler, Yazarlar, Yönetmenler

Moderatör: Ebru Aykut

1.Sunum

X ve Y Kuşak Kadınların Cinsel Farkındalık Düzeylerinin Toplumsal Cinsiyet Bağlamında İncelenmesi, İzlem Mızrak

Özet

Bu çalışma, toplumun kadın bedeni ve cinsel yaşamı üzerindeki tahakküm etkisinin kadının yaşamını nasıl ve ne yönde şekillendirdiğini inceleme amacı gütmektedir. Ataerkil kodların yoğun olarak işlendiği ve yeniden üretildiği Türkiye toplumunda, kadın ve erkek ikiliklerinin eşit olmaması, kadınların ikincil konumda bulunması ve de kamusal alan ile özel alan arasında yer edinmeye çalışması günümüz dünyasının özeti niteliğindedir. Bu etki ise, iş hayatı, ev içi roller, evlilikler, eğitim ve ekonomik düzey gibi roller ve davranışlarına yansımış, hayatlarını toplumun beklediği şekilde yaşamak zorunluluğu doğmuştur. İnsanların cinsel yaşamı ise bu durumda var olan sorunlardan sadece birisidir. Bu da kadınların sosyal hayatlarında kısıtlamalara, engellere maruz kalmasına yol açmaktadır. Kadınlar için bu durum çocukluktan başlamak üzere nesilden nesle aktararak utarılan, ayıplanan, konuşulmaması gereken bir durum olabilmektedir. Çalışmada 1965-1979 yılları arasında doğan 5 X kuşak kadın ve 1980-1999 yılları arasında doğan ve Milenyumlar olarak bilinen 5 Y kuşak kadın ile yarı yapılandırılmış görüşme formu yardımıyla derinlemesine görüşmelerde bulunulmuştur. Her iki kuşaktaki kadınların sosyo-demografik bilgileri alınmış, buna göre hepsinin evli olup çocuklarının ise Y, Z ve Alfa kuşak doğumlu oldukları görülmüştür. Cinselliğin onlar için ne anlam ifade ettiği, cinsel eğitim alıp almadıkları yahut bu konuda çocuklarıyla yaşadıkları pratikler gibi birtakım sorular bulunmaktadır. Elde edilen bulgular neticesinde her iki kuşaktaki kadınların sorular karşısında çekimser davrandıkları, bununla birlikte “cinsel” kelimesine takılı kaldıkları ve o kelimeyi kullanmayı tercih etmedikleri görülmüştür. Öte yandan, X kuşak kadınlarının evlenme şekillerinde ataerkil yapının hâkim olduğu göze çarpmaktadır. X kuşak katılımcıların genellikle daha kapalı oldukları ve çocuklarını da öyle yetiştirdikleri görülmüştür. Y kuşak katılımcılar da aynı X kuşak gibi kapalı olsalar da özel bir farkındalığa sahiptirler. Ancak nereden ve nasıl başlayacaklarını bilememe halinin yaygın olduğu görülmüştür. Aynı zamanda Y kuşak kadınlar X kuşağa göre cinsellik hakkında daha kolay bilgi sahibi olmaktadır. Fakat öğrendikleri bilgi kanalları, kulaktan dolma bilgiler ile oluştuğundan, bu konulardaki eksiklikleri de aşikârdır. Özelden bir katılımcının anneannesinin dediği “aman kızım eline, diline ve beline sahip çık.” cümlesi onun hayatının şekillenmesinde etkili olduğu görülmüş, diğer kadınların da bu ve bunun gibi söylemlerle büyütüldüğü sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: kadın, cinsellik, toplumsal cinsiyet rolleri

2.Sunum

Anneliği Hayata Geçirme Tarzının Sınıfsal Görünümleri: Otizmliler ocuğu Olan Annelerin Fedakârlık Pratikleri, Sedat Karal

zet

Bu bildirinin amacı otizmliler çocuğu olan annelerin fedakârlık pratiklerini onların sınıfsal konumlarından hareketle incelemektir. R. Sennett ve J. Cobb'un "Sınıfın Gizli Yaraları" (2015) ve R. Hoggart'ın "Okuryazarlığın Kullanımları" (2022) adlı eserlerinde belirttikleri gibi, işçi sınıfından ebeveynlerin kendilerini çocuklarına adanmaları ve onlar için fedakrlıkta bulunmaları sınıfsal sınırlarla ilişkili olan bir gerçekliktir. Bunun yanı sıra P. Bourdieu'nün "Ayrım" (2021) adlı eserinde ifade ettiği gibi sınıf yapısı ile cinsiyet özellikleri arasında doğrudan bir ilişkinin varlığı da söz konusudur. Ona göre ait olunan sınıfın yapısı kadınlığı hayata geçirme tarzı üzerinde etkili olmaktadır. Bu bildiri de annelik gibi toplumsal beklentilerle şekillenen bir olguyu, sınıf ve ayrıca otizm gibi maliyetli olan bir engelle ilişkili bir şekilde düşünmeye çalışmaktadır. Bu araştırma İstanbul'da yaşayan, 6-18 yaşları arasında, orta-ağır derecede otizmliler çocuğu olan 26 anneleri kapsamaktadır. Bu annelerin deneyimlerine daha yakından ve detaylı bakabilmek için nitel araştırma yöntem ve teknikleri kullanılmıştır. Örneklem grubu oluşturulurken annelerin farklı sosyo-ekonomik statülere sahip olmalarına dikkat edilmiş ve sosyal medya ile aracı kişiler kullanılarak ulaşılan bu annelerle yarı-yapılandırılmış soru formu eşliğinde yüz yüze, derinlemesine görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Gerçekleştirilen görüşmelerin sonucunda düşük hane gelirine sahip olan annelerin, otizmliler çocuklarının ihtiyaçlarını karşılayabilmek için bazı durumlarda kendi bazı durumlarda da normal gelişim gösteren diğer çocuklarının ihtiyaçlarından kırsak fedakrlıkta buldukları, oysa benzer bir durumun hane geliri görece iyi olan anneler özeline yaşanmadığı ya da daha az yaşandığı bulgusuna ulaşılmıştır. Diğer yandan düşük hane gelirine sahip olan annelerin otizmliler çocukları özeline gösterdikleri bu fedakrlıklar, onların, gündelik hayatı eksik bir şekilde deneyimlemelerine de neden olmaktadır.

3.Sunum

"Bu Kitap Hiçbir Ödüle Katılmamıştır": Leylâ Erbil Edebiyat Kanonuna Karşı, Okan Yılmaz

Özet

Modern Türkçe edebiyat söz konusu olduğunda son derece yenilikçi ve çağdaş bir yazı tavrına sahip Leylâ Erbil (12 Ocak 1931 - 19 Temmuz 2013) ilk öykü toplamı Hallaç'tan (1960) yaşamının son günlerine kadar muhalif bir duruş sergilemiş ve hem edebiyat kanonunda hem de okur nezdinde bu duruşuyla tanınmıştır.

İlk anlatılarından itibaren girift, anlaşılması zor ve avangart bir yazı üslûbu tercih eden Erbil ikinci kitabı Gecede'nin (1968) yayımlanmasının ardından Sait Faik Hikâye Armağanı'na aday gösterilmiş ancak kazanamamıştır. Döneminde oldukça ses getiren bu haksızlığı ve edebiyat kanonunun yeniliğe kapalı, erkek tercihlerini kendine has keskinlikteki diliyle eleştiren -hatta yerden yere vuran- Erbil, diğer kitaplarıyla hiçbir ödülle katılmadığı gibi eserlerinin girişine "Bu kitap hiçbir ödüle katılmamıştır," şerhini düşerek kanona karşı radikal bir dişil temsil oluşturmuştur.

Bu bildiride Leylâ Erbil'in ilk öykülerinde yarattığı poetikanın biçimsel özellikleri ve içeriğine dair sınırlar çizilecek, ardından dönemin edebiyat kanonu ve bu kanonun tercihleriyle birlikte Sait Faik Hikâye Armağanı'nın yanlı tarihi anlatılacak ve döneme dair kurmaca dışı eserler, tanıklıklar aracılığıyla modern Türkçe edebiyatın sosyolojisi "kadın yazısı" odağında tartışmaya açılacaktır.

Anahtar sözcükler: Leylâ Erbil, modern Türkçe edebiyat, kanon, edebiyat ödülleri, toplumsal cinsiyet.

26. Oturum: Emek, Politika ve Kimlik

Moderatör: Hakan Koçak

1.Sunum

Türkiye’de Emek Enternasyonalizminin Profesyonelleşmesi: Örgütsel İzomorfizmin Yerel Sendikal Stratejilere Etkisi, İrem Yıldırım

Özet

Bu çalışma, küresel sendika federasyonlarıyla işbirliği geliştirmenin somut faydalarına rağmen, son yirmi yılda Türkiye’deki işkolu sendikaları arasında emek enternasyonalizmine katılım açısından neden farklılıklar gözlemlendiğini incelemektedir. Geleneksel teoriler bu farklılıkları ideolojik yönelimlere veya sektörel dinamiklere bağlarken, ben bu ayrışmaları Paul J. DiMaggio ve Walter W. Powell tarafından geliştirilen “örgütsel izomorfizm” kavramıyla açıklıyorum. Türkiye’de sendikal haklar ve örgütlenmeler önündeki engelleri göz önüne alırsak, bir tür kaynak bağımlılığı sendikaları aktif bir şekilde uluslararası destek aramaya itmektedir. Bu noktada küresel federasyonların bürokratik yapıları ve işleyişleri yerel sendikalar üzerinde, uluslararası ilişkilerini profesyonelleştirmelerine yönelik normatif baskılar oluşturmaktadır. Bununla birlikte, Türkiye’deki sektör sendikalarının bu izomorfik baskılara verdikleri tepkiler önemli ölçüde çeşitlilik göstermektedir. Bulgularına göre bir sendikanın küresel ekonomiyle doğrudan bağlantılı bir sektörde faaliyet gösterip göstermemesi ya da ideolojik eğilimleri, o sendikanın uluslararası stratejilerini sanıldığı kadar etkilememektedir. Sınır ötesi ittifaklar ancak yerel sendikaların gerekli örgütsel kapasiteye sahip olmasıyla, özellikle de iki grup profesyonel sendika çalışanının varlığıyla mümkün olabilmektedir: Türkiye’deki işkolu sendikalarında çalışan uluslararası ilişkiler uzmanları ve küresel federasyonlarda çalışan Türkiyeli sendikacılar. Buna karşın küçük ölçekli ve genellikle bağımsız sendikalar, çoğunlukla bahsi geçen emek profesyonellerinin eksikliği nedeniyle küresel federasyonlarla etkili iş birliği yapamamaktadır. Araştırmam derinlemesine görüşmeler, sektör sendikalarının arşivlerinden edinilen belgeler, Türkiye’de emek üzerine haber üreten 14 medya organının içerik analizi ve sendikal istatistiklerden yararlanarak, 90 işkolu sendikasının küresel faaliyetlerini nicel ve nitel analiz yöntemleriyle irdelenmektedir.

2.Sunum

Otoriterlik ve Popülizm Koşullarında Türkiye Emek Hareketi: Ulusal Çaplı ve Başarılı Üç Vaka, Alpkan Birelma

Özet

Türkiye emek hareketi literatürüne hakim olan anlatı, hareketin AKP döneminde son derece etkisizleştiği yönündedir. Ancak gerçek bundan farklıdır. Bu bildiri son on yılda gerçekleşen üç ulusal çaplı ve başarılı emek hareketini incelemektedir.

Birinci vaka 2015'te gerçekleşen yasadışı grev dalgasıdır. Türkiye'deki işçi sınıfı protestolarını inceleyen protesto olay analizi araştırmamıza göre, 2015 yılında yaklaşık 65 bin işçi yasadışı grevlere katıldı. "Metal Fırtına" da bu dalganın içindeydi. AKP bu dalgaya cevaben 2016 yılında asgari ücreti, yıllık %9 enflasyona karşı, %33 oranında artırdı.

İkincisi taşeron işçi hareketidir. Kamu sektöründe çalışan taşeron işçilerin sayısı 2000'li yıllarda 1 milyona ulaştı. Bu işçiler yurt çapında onlarca taşeron işçi derneği kurdular, birlikte eylemler yaptılar. İstanbul'da kurulan iki derneğin faaliyetlerine verdiğim destek üzerinden yakından takip ettiğim bu mobilizasyon, AKP'yi 2018'de bu işçilerin çoğunu düzenli kamu istihdamına geçirmek zorunda bıraktı.

Üçüncü vaka ise emeklilikle ilgilidir. 1999 yılında emeklilik yaşı 18 yıl artırılmıştı. Bu durum 1999'dan önce çalışmaya başlayan kişiler için de geçerli oldu. 2010'ların ortalarında bu kuşak işçiler, 1999 öncesindeki koşullara göre emekli olmak için örgütlenmeye başladı. Dernekler kurdular, lobi faaliyetleri yürüttüler, kitlesel mitingler yaptılar. 2019'da bu talebi asla kabul etmeyeceğini açıklayan Erdoğan, 2023'te kabul etmek zorunda kaldı.

Türkiye'de tüm engellere rağmen güçlü emek hareketleri ortaya çıkabilmekte ve AKP bu hareketleri ciddiye alarak onlara tavizler verebilmektedir. AKP'nin kimi popülist uygulamalarının arkasında işçi sınıfı mobilizasyonları vardır. Bildiri bu hareketlerin temel niteliklerini ve AKP ile etkileşimlerini incelemekte, günümüz Türkiye'sindeki emek hareketine dair daha gerçekçi bir resim ortaya koymaktadır. Neoliberal dönemdeki popülizm ve sosyal politikalar ile işçi sınıfı arasındaki ilişki tartışmalarına katkı yapmaktadır.

3.Sunum

Çalışma Hayatı Şekillenirken: Artvin'de Etnik Gruplar, Öznur Yılmaz Altun & Elif Hacısalihoğlu

Özet

Artvin, etnik ve kültürel çeşitliliğiyle öne çıkmakta; bölgede yaşayan Lazlar, Hemşinliler, Gürcüler ve Poşalar, geleneksel kimliklerini koruyarak ekonomi ve sosyal hayatta önemli rol oynamaktadır. Bu çalışma, bu etnik grupların tarih boyunca Artvin'de kır-kent hareketliliğini de içererek, çalışma yaşamındaki etkinliklerini serimlemeyi amaçlamaktadır. Artvin'in kendine özgü coğrafi ve kültürel koşulları, ilgili etnik grupların kenti kullanma biçimlerini, bu kapsamda hayatını idame ettirme ve nihayetinde çalışma yaşamına eklemlenme sürecini de değiştirmiştir. Bu sürecin parçası olan etnik gruplar, kentin koşullarından etkilenen olmakla beraber, bu koşulları yaratanlar olarak da konumlanırlar. Çalışmada amaçlanan, kent bütününde söz konusu farklı etnik grupların kır-kent kullanımındaki değişimler de göz önünde bulundurularak dahil oldukları ekonomik faaliyetlerin ilişkisini, değişim ve etkileşimini ortaya koymaktır. Bu kapsamda ilgili etnik grupların zaman içerisinde hem geleneksel hem de çağdaş iş kollarında üstlendikleri rollerin sosyal yapı ve kimlik oluşumları ile ilişkisini ortaya koymak adına, tarihsel süreç içerisinde çalışma yaşamına hangi işkolları-işleri yaparak ve işveren, toprak sahibi, ücretli çalışan, memur vb. hangi katmanlardan dahil oldukları tarihsel ve sosyo-ekonomik dönüşüm süreçleriyle birlikte ele alınacaktır.

Artvin'de otokton olarak yaşayan Laz, Hemşin, Gürcü ve Poşa etnik gruplarının Artvin'de tarihsel süreçte belirli çalışma alanlarında uzmanlaşmakla beraber, ortak faaliyet alanlarında da bulunabildikleri ya da diğer grupların ekonomik faaliyetleri üzerinde belirleyici/etkileyici olabildikleri görünmektedir. Bu çalışma, ilişkiel sosyal bilimsel bir perspektiften, bahse konu etnik grupların Artvin'deki ekonomik faaliyetlerinin tarihsel süreçteki seyri, bu kapsamda etkileşimlerini nitel bir araştırma ile inceleyecektir. Sistematik gözlem ve derinlemesine görüşmeler ile toplanan veriler, betimleyici analiz kullanılarak değerlendirilecektir.

4.Sunum

Meriç'in İki Yakasından İşgal Fabrikalarında İşçi Özyönetimi Deneyimleri: VioMe ve Kazova Kolektifleri, Doğukan Dere

Özet

Kurtarılmış fabrikalar, işçilerin iflas kisvesi altında alacaklı ve tazminatsız bir şekilde işsizliğe terk edilmeye bir yanıt olarak işgal yoluyla özyönetim kurdukları işyerlerini ifade eder. Maaşları gasp edilmiş, fabrikanın kapatılma sürecinde kandırılmış ve onurları zedelenmiş, ve hukuki süreçlerden beklediği sonucu elde edememiş işçiler, önce işyerini şgal etmek sonra da işyerinde üretimi yeniden aktifleştirmek için kolları sıvamaya karar verirler. Kurtarılmış fabrikaların, kapitalizmin işsizlik, yabancılaşıma ve sömürü gibi toplumsal sorunlarına işçi sınıfının geliştirdiği ve tabandan bir çözüm önerisi sundukları için akademik ve siyasi bir ilgiyi hak ettiğine inanıyorum. Öte yandan bu çözüm önerisi beraberinde bir dolu kaçınılmaz çelişki ve sınırlılıkla gelmektedir. Tüm bunlara rağmen, kurtarılmış fabrikalar gerek müşterekler gerek otonom alanlar ve gerekse kooperatifler literatüründe en az çalışılmış alt kümelerinden biri olmaya devam ediyor.

Bu sunum, Avrupa'da üretimini sürdüren tek kurtarılmış fabrika olan Vio.Me ve Türkiye'nin yakın tarihindeki tek kurtarılmış fabrika olan Kazova'ya odaklanan ve halen devam etmekte olan doktora araştırmamı temel almaktadır. Vio.Me ve Kazova işçileri 2013 yılında kendi fabrikalarını işgal etmiş ve ardından kendi işçi kolektiflerini kurmuşlardır. O zamandan bu yana, tahliye girişimleri de dahil olmak üzere çeşitli iç ve dış zorluklarla karşılaştılar. Bu zorluklar karşısında Kazova 2017-2018 yılları boyunca yavaş yavaş dağılırken, Vio.Me Kolektifi kısa süre önce 11. yıldönümünü bir dayanışma festivaliyle kutladı. Bu araştırma, Meriç Nehri'nin iki tarafında kalan bu iki özgün vakaya odaklanarak iki yönlü bir sorgulamayı amaçlamaktadır: i) bu kurtarılmış fabrikaların oluşumunda, devamında ve dağılmasında hangi faktörlerin ne ölçüde etkili olduğunu anlamak ve ii) bu yolculukların işçilerin sosyo-politik öznellikleri, özellikle de kendilerine, üretim sürecine ve sınıf mücadelesine dair algıları, üzerindeki etkilerini incelemek.

27.Oturum: Kimlik, Ötekilik ve Modernleşme

Moderatör: Egemen Yılıgür

1.Sunum

Grup İçi Tahakküm ve Katmanlı Ötekilik: Uşaklı Alevi Romanlar Örneği,
Ozan Doğan

Özet

Türkiye’de yaşayan etnik/kültürel gruplar içerisinde sosyal dışlanmaya, damgalanmaya, mekânsal eşitsizliklere en yoğun maruz kalan kesimin Romanlar olduğu söylenebilir. Öyle ki Romanların parçası olduğu bütün karşılaşmalarda iç içe geçmiş çok katmanlı ötekileştirme mekanizmalarının üretildiği görülmektedir. Romanlara yönelik kalıp yargılar onların inanç dünyasını da kapsayacak şekilde yayılmakta; Romanların inançsız olduğu, gittikleri yerlerin dini inanışlarını kolayca kabul ettikleri, inanç kurumlarını kendi çıkarları doğrultusunda kullandıkları dile getirilmektedir. Bu nedenle Türkiye’de yaşayan Romanlar dahil oldukları inanç çevreleri tarafından dışlanmaktadır. Keza Romanların “gerçekten” inançlı olabileceği düşünülmemektedir. Bu durum Alevi inancını benimseyen Romanlar açısından da geçerlidir. Ötekileştirilen bir inanç grubu içerisinde görünür olan grup içi dışlama biçimleri konuyu çok boyutlu bir düzleme taşımaktadır. Örneğin Uşak’ta yaşayan 10-12 bin dolayındaki Roman nüfusunun tamamına yakını Alevi inancını benimsemekte ve 1800’lü yıllardan bu yana Alevi inancında önemli bir yere sahip olan “ocak geleneğini” sürdürmektedir. Aile büyükleri Kütahya’da Işık Çakır Sultan ocağına bağlanan Romanlar yoğun olarak Uşak, Afyon, Balıkesir, Çivril (Denizli) ve Akhisar’a (Manisa) göç etmiştir. Uşaklı Romanlar onlarca yıl boyunca çadırlarda, evlerde sürdürdükleri inanç pratiklerini yaklaşık kırk yıldır cemevi etrafında devam ettirmektedir. Bu tarihsel sürekliliğe rağmen Uşaklı Romanlar, Roman olmayan Aleviler (Türk ve Kürt) tarafından dışlanmakta ve inançlarına şüpheyle yaklaşılmaktadır. Tez aşamasında olduğum doktora çalışmamın saha verileri ekseninde şekillenen sunumum esas olarak Alevi Romanların Alevi olup Roman olmayan etnilerle karşılaşmalarına, ortaya çıkan gerilimlere, Romanların bu gerilimleri alımlama ve konumlanma biçimlerine odaklanmaktadır.

2.Sunum

Kimlik ve Modernleşme İlişkisi: Fenomenolojik Bir Analiz, Mehmet Latif Çevik

Özet

Modernleşme ve kimlik arasındaki ilişki sorunsalına yaklaşımın nasıl olması gerektiği önemli konu olarak gündemde yerini tutmaktadır. Modernleşmenin kimlik inşasına bakıldığında karşımıza bulanık bir görüntü çıkmaktadır. Özellikle bireyselleşen kimliğin varoluşsal boyutu gündeme geldiğinde bu sorun daha açık bir şekilde ortaya çıkmaktadır. Bu çalışmada din ve etnisite gibi kimliği oluşturan temel unsurlar üzerinden aynı etnik kimliğe ve dini geleneğe sahip bireylerin kimliğine bağlı olarak öztanımlarının nasıl çeşitlilik gösterdiği üzerinde durulmuştur. Diğer bir deyişle bireysel dindarlığın özelleştirilmiş alanı ile “dünya” arasındaki ilişkinin ortaya koyduğu muğlak ya da sorunlu kimliksel içerikler anlaşılmalı çalışılmıştır. Bu temel argüman çerçevesinde ilerleyen araştırmada nitel yaklaşım desenlerinden birisi olan fenomenolojik desen kullanılmıştır. Bu amaçla Türkiye'nin farklı kentlerinde yaşayan sekiz kadın ve yirmi erkekten oluşan Kürt katılımcı ile yarı yapılandırılmış görüşme gerçekleştirilmiştir. Araştırmada katılımcıların kimlik algılarını ön plana çıkararak onu nasıl konumlandıklarını anlaşılmalı çalışılmıştır. Veriler sonucunda çalışmanın örneklemini oluşturan bireylerde etnisite ve dini içeren “Reformist kimlik”, “dindar Kürt”, “çatı kimlik” gibi tipolojiler ortaya çıkmıştır. Söz konusu tipolojiler aslında bireyin modern dönemdeki varoluşsal krizini gündeme getirmektedir. Bu anlamda modernleşme sürecinin önemli bir söylemi olan “değişim”in bireyler üzerinde etkin olduğu söylenebilir. Bu açıdan bakıldığında etnisite kavramı ve düşüncesinin de bireysel boyutta ele alındığında bireyin anlam dünyasını nasıl şekillendirdiği daha anlaşılır hale gelmektedir. Kısacası bu çalışma bir taraftan etnisite ve din ekseninde oluşan kimlik örneğini ortaya koymaktadır. Diğer taraftan aynı kimlik biçiminin derinlere indikçe homojen görünümünün nasıl değiştiğini de göstermektedir.

3.Sunum

Türkiye'deki Etnik Grupların Milliyetçiliği: Karşılaştırmalı Bir Analiz,
Cüneyt Mühürdaroğlu

Özet

Günümüzde siyasal ve sosyal alanda etkinliğini güçlü biçimde hissettiren bir fenomen olarak karşımıza çıkan milliyetçilik, halen bireysel ve kolektif kimliğin önde gelen kurucularından ve kitlelerin mobilize olmasını sağlayan en önemli motivasyon kaynaklarından biridir. Tarihsel bir fenomen olan milliyetçilik, her şeyden önce benlik-tanımı yaparak bir kimlik türünü öne çıkarır. Dünyaya dair algıları ve anlamlandırma süreçlerini belirleyen ve etkileyen milliyetçilik, benlik-tanımı üzerinden grupların/faillerin dünyadaki konumlanışını etkiler. Geçmişten gelen ya da geldiğine inanılan sembol, mit ve gelenekler bugünün milliyetçiliklerinin içeriğini belirler. Çalışmanın teorik arka planını oluşturacak olan etno-sembolist yaklaşım da merkezine etnik kimliği alarak sembol, mit, hatıra, ritüel ve gelenekler üzerinden millet ve milliyetçiliği anlamaya çalışır. Hâlihazırda yazdığım doktora tezimi zemin alan bu çalışma, Türkiye'de yaşayan Kürtlerin ve Lazların kimlikle kurduğu ilişkiyi milliyetçilik çerçevesinde irdelenecektir. Bu açıdan, önerdiğim çalışma, Türkiye'de yaşayan etnik grupların kendi kimliklerinin farkına nasıl vardıklarını, kimliklerini/kendilerini nasıl tanımladıklarını, merkezi otoritenin kimlik politikalarına karşı nasıl bir tutum sergilediklerini ve bunun kendi etnik kimlikleri üzerindeki etkisini; bu anlamda milliyetçiliğe dair algılarının nasıl geliştiğini; Kürt ve Laz olarak tanımlanan grupların bu kimlikler çerçevesinde nasıl bir arada olduklarını ve onları kendi içinde birleştiren bağın ne(ler) olduğunu milliyetçilik kuramlarıyla ilişkili biçimde cevaplayacaktır.

Bu cihetle, çalışma, hem toplumsal ve tarihsel süreci hem de sahadan elde edilecek verileri göz önünde tutarak, Türkiye'de yaşayan iki farklı etnik grubun kimliklerini nasıl inşa ettiğini ve hangi uzamlarda kimliklerini yeniden üreterek var kıldığını, bu grupları bir araya getiren ve milli bir bilinç yaratan süreçlerin ne(ler) olduğunu cevaplamaya çalışacaktır.

Anahtar Kelimeler: Milliyetçilik, Etnik kimlik, Etno-sembolizm, Kürt, Laz

4.Sunum

Lanetlenmiş Bellek, Ölümcül Kimlik, Muhayyel Tarih: İh Manamu, Atilla Seçkin Babacan

Özet

Patriyotlar, 1924 Türkiye-Yunanistan Zorunlu Nüfus Mübadelesi kapsamında Yunanistan'ın Grebene ve Naslıç kazalarından İzmir ve İstanbul'daki limanlara göç etmek zorunda kalan Rumca (Macedo-greek) anadilli Müslümanlardır. Türkçe literatürde Patriyotlar olarak bilinen grup, akademik literatürde Rumca Anadilli Müslümanlar, Yunanistan ve Batı literatüründe Vallahades olarak bilinmektedir.

Ben bu çalışmayı, Patriyot kimliğini ve tarihini araştırdığım yüksek lisans tez çalışmam kapsamında, oto-etnografi yöntemini kullanarak, etno-dini azınlığımızın kolektif belleğini, kimliğini ve tarihini kültürel çalışmalar perspektifiyle açıklamak amacıyla hazırlıyorum. İçine kapalı olarak yaşayan, karmaşık, dışardan anlaşılması zor, 140 senedir travmatik deneyimler yaşayan bir gizli azınlığın mensubu olarak sırlarımızı ortaya koymaya çalışıyorum. 2006-2012 yılları arasında tuttuğum günlük, 2021 yılından beri tuttuğum oto-etnografik saha notları, 2 yıllık akademik saha deneyimlerimi kullanarak Ege bölgesine iskan edilen Rumca anadilli Müslümanların hafızası, kimlik algıları ve tarihleriyle olan ilişkilerini açıklamayı hedefliyorum.

Çalışma, benim etnik kimliğimi anlama yolundaki mücadelem ve etnik kimliğimle yüzleştiğim anla başlar. Aileme ve bizden olanlara sorduğum sorulara aldığım tutarsız cevaplarla devam eder. Türkiye'deki Balkan Diasporası'nın mağruz kaldığı ayrımcılık, ötekileş(tir)me, asimilasyon ve Türkleş(tir)me olgularını tarihsel ve sosyolojik analize tabi tutar. Bu çalışma, sosyal bilimlerdeki nesne-özne arasındaki hiyerarşik ilişkiyi kırmama izin veren özgün oto-etnografi yönteminin bilimselliği ve gruba mensubiyetim sayesinde; Türk veya Yunan uluslarına dahil ol(a)mayan, akışkan, ölümcül kimliğimizi ve tarihin kolektif bellekle iç içe geçişini mikro düzeyde analiz eder.

Bu çalışma, bireyci anarşist kinik ekol ve post-anarşist politik kuram ekseninde gerçekleştirilmiştir. Muhteviyatı başlıkta saklıdır.

28.Oturum: Göç ve Gençlik: Sosyal Dinamikler ve Eşitsizlikler

Moderatör: Derya Fırat

1.Sunum

Türkiye’de Yaşayan Suriyeli Göçmenler Arasında Bebek Ölümünün Sosyal Belirleyicileri: Eşitsizlikte Eşitlik, Büşra Göktürk & İsmet Koç

Özet

Türkiye’de geçici koruma altında yaşayan yaklaşık 3.1 milyon Suriyeli göçmen arasındaki bebek ölümlerine ve bu ölümlerin hangi sosyal eşitsizliklerden kaynaklandığına ilişkin sınırlı sayıda çalışma bulunmaktadır. Sağlığın sosyal belirleyicileri teorik çerçevesinden hareket eden bu çalışmada, Türkiye’de binde 9; Suriyeli göçmenler arasında ise binde 22 seviyesinde olan bebek ölüm hızının arkasında yatan sosyal faktörler ortaya konularak; bu eşitsizliğin ortadan kaldırılmasına yönelik politika ve stratejilerin ortaya konulması amaçlanmaktadır. Çalışmada, Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü tarafından gerçekleştirilen 2018 Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması (2018 TNSA) Suriyeli Göçmen Örneklemi’nin verileri kullanılmaktadır. Bu araştırmada Türkiye’deki Suriyeli göçmen nüfusu temsil eden 1826 hanede 2216 kadınla yapılan görüşmelerde, bebek ölümleri ve bebek ölümlerinin sosyal belirleyicilerine ek olarak fiziksel çevreye, sağlık hizmetlerine ulaşmaya ve sağlık davranışına ilişkin oldukça ayrıntılı veri toplanmıştır. Çalışmada betimsel analizlerin yanında, Farah ve Preston (1982) tarafından geliştirilen ve kadınların çocukları arasındaki bebek ölüm riskini toplam nüfusun bebek ölüm riski ile karşılaştıran “Çocuk Ölümleri Endeksi” ile elde edilen değerler kullanılarak bir seri doğrusal regresyon modeli ile bu ölümlerin arkasında yatan sosyal eşitsizlikler anlaşılmasına çalışılmıştır. Çalışmanın ilk sonuçları Suriyeli bebekler arasındaki ölüm riskinin Türkiye’deki bebeklere göre 1.12 kat daha yüksek olduğunu göstermektedir. Ancak, hem Suriyeli göçmen kadınların bebeklerinin hem de Türkiye’deki kadınların bebeklerinin ölüm riskinin sağlığın sosyal belirleyicilerine göre farklılaştığı görülmekle birlikte, Suriyeli göçmen kadınların bebeklerinin ölüm riskinin sosyal belirleyicilere göre farklılaşma seviyesinin daha az olduğu görülmektedir. Bu durum, yoksulluğun, kadınların ve eşlerinin eğitimsizliğinin, üreme sağlığı hizmetlerine ulaşmakta yaşanan güçlüğü, yüksek doğurganlığın, geleneksel sosyo-kültürel özelliklerin ve konutlardaki olumsuz hijyen koşullarının farklı sosyal gruplardaki Suriyeli göçmenler arasında ayırım gözetmeksizin daha yüksek seviyede olduğuna işaret etmektedir.

Anahtar kelimeler: bebek ölümleri, çocuk ölümleri endeksi, göçmen sağlığı, sosyal eşitsizlikler, Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması (TNSA)

2.Sunum

Uluslararası Göçte Gençlik Dinamikleri: Lise Düzeyinde Stratejiler ve Eğilimler, Abdulkadir Öncel

Özet

Bu çalışmada, İstanbul'daki çeşitli lise türlerinden (Fen, Anadolu, Meslek ve Özel) seçilen 300 öğrenciyle gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış mülakatların tematik analizi doğrultusunda, gençlerin ekonomik, kültürel ve sosyal kaynaklarının gelecekteki yaşamlarını ve göç stratejilerini nasıl etkilediği araştırılmıştır. “Potansiyel Göçmenler Olarak Liseli Gençler: Göçe Yönelik Eğilimler, Stratejiler ve Beklentiler” başlıklı TÜBİTAK 1001 projesinin sonuçları, gençlerin uluslararası göç konusundaki kararlarını belirleyen faktörleri açığa çıkarmayı hedeflemiştir. Araştırma, gençlerin iş ve gelir beklentileri doğrultusunda daha iyi yaşam koşulları arayışının uluslararası göç eğilimlerini beslediğini göstermektedir. Bulgular, ekonomik güvencesizlik, liyakatsizlik ve gençliklerini tam anlamıyla yaşayamama kaygısı gibi yapısal sorunların, gençlerde geleceğe dair karamsarlık ve güvensizlik hissini artırdığına işaret etmektedir. Bu sorunlar, uluslararası göçü bir çözüm olarak cazip hale getirirken, ailelerinden ve sevdiklerinden ayrılacak olmanın duygusal yükü, alışkanlıklarını bırakma endişesi ve hedef ülkenin sosyo-ekonomik ve kültürel durumları hakkındaki bilgi eksikliği, gençleri karar verme süreçlerinde ikileme sürüklemektedir. Bu ikilem, göç etme ya da kalma arasında bir sıkışmışlık hissi yaratarak gençleri psikolojik olarak da zorlamaktadır. Katılımcılar, göç kararlarını vermeden evvel birkaç ülkeyi turist olarak ziyaret etmeyi planladıklarını belirtmişlerdir. Bu bağlamda, yurtdışı bağlantıları olan veya yurtdışı deneyimi bulunan öğrenciler, dil becerilerini arttırmaya ve uluslararası sınavlara (GRE, SAT) hazırlanmaya öncelik vermekte, aynı zamanda gitmeyi planladıkları ülkelerde şimdiden sosyal ağlar kurarak kalıcı yerleşim stratejileri geliştirmektedirler. Bu çerçevede, gençler, esnek çalışma koşulları ve konforlu bir emeklilik hayali peşindedir. Bu arayışları, her fırsatı değerlendirme ve potansiyel kazançlar sağlama isteğiyle birleşmekte ve uluslararası göçü teşvik etmektedir.

3.Sunum

Araştırmacıların Gözünden: Liseli Gençlerin Göç Eğilimlerine Dair Saha Deneyimleri, Merve Seçmen

Özet

Bu çalışma “Potansiyel Göçmenler Olarak Liseli Gençler: Göçe Yönelik Eğilimler, Stratejiler ve Beklentiler” başlıklı TÜBİTAK destekli proje kapsamında, İstanbul’da 300 lise öğrencisiyle görüşen araştırmacıların saha deneyimlerini konu edinmektedir. Bu araştırma projesinde göç ve gençlik temaları etrafında lise öğrencilerinin gençlik deneyimleri incelenmiştir. Projenin ana hedefi, liseli gençlerin uluslararası göç eğilimlerini, bu süreçte geliştirdikleri stratejileri ve beklentilerini ortaya koymaktır. Ancak çalışma, aynı zamanda öğrencilerin günlük yaşam pratikleri, sahip oldukları kültürel, ekonomik ve sosyal sermaye türleri, geleceğe yönelik beklentileri ile duygu ve düşüncelerine dair zengin bir veri seti sunmaktadır. Bu veriler ise araştırmanın gerçekleştirildiği semtler (Kadıköy, Ümraniye, Üsküdar, Fatih, Beylikdüzü, Küçükçekmece) ve okul türleri arasında önemli farklılıklar göstermiştir. Örneğin görüşmelerin süresi, öğrencilerin okuduğu lise türüne göre değişiklik göstermiş, meslek lisesi öğrencileri ile yapılan görüşmeler diğer okullara kıyasla daha kısa sürdüğu gözlemlenmiştir. Dahası öğrencilerin toplumsal konumları ve sahip oldukları sermayenin niteliği de görüşmelerin içeriğini derinlemesine etkilemiştir. Ayrıca, görüşmeler sırasında öğrencilerin kişilik özellikleri de (çekingen, dışa dönük, konuşkan vs.) süreci doğrudan etkilemiştir. Kültürel sermayesi yüksek olan öğrenciler, sorulara daha ayrıntılı yanıtlar vermişlerdir. Görüşme yapılan tüm öğrencilere ulaşmada ise okul müdürleri ve rehber öğretmenler kritik bir rol üstlenmiştir. Öğrencilerin 15-18 yaş aralığında olması nedeniyle velilerden izin alınması gerekmiş, bu süreçte veli ve öğrenci onam formlarının imzalanması rehber hoca eşliğinde sağlanmıştır. Görüşmeler ise okul yönetiminin sağladığu sessiz ve uygun mekanlarda gerçekleştirilmiştir. Araştırma sürecinde bazı okulların, özellikle Beylikdüzü ve Küçükçekmece’deki okulların, projeye katılım konusunda isteksiz olduğu saptanmıştır.

4.Sunum

Metropolde Gençlik: İstanbul'da Liseli Gençlerin Uluslararası Göç Projeksiyonları, Merve Gizem Uğur

Özet

Bu araştırma projesinde göç ve kentleşme temaları etrafında metropoldeki gençlerin gençlik deneyimleri incelenmiştir. "Potansiyel Göçmenler Olarak Liseli Gençler: Göçe Yönelik Eğilimler, Stratejiler ve Beklentiler" başlıklı TÜBİTAK 1001 projesi, liseli gençlerin potansiyel göç eğilimlerini, stratejilerini ve beklentilerini nitel saha araştırması ile incelemeyi amaçlamıştır. Bu bağlamda, İstanbul'daki özel, fen, Anadolu ve meslek liselerinde eğitim gören 15-18 yaş arası toplam 300 gencin uluslararası göçe yönelik eğilimleri Bourdieu'nun alan, sermaye ve habitus kavramları üzerinden analiz edilmiştir. Ayrıca, gençlerin gelecek planları ve göç stratejileri, sınıf, toplumsal cinsiyet, etnisite ve diğer sosyo-kültürel konuları dahilinde araştırılmıştır. Gençlerin göç eğilimlerine dair İstanbul'un farklı semtlerinde (Fatih, Küçükçekmece, Beylikdüzü, Kadıköy, Üsküdar, Ümraniye) yürütülen çalışmada yerele ve küresele dair ortaklaşan ve farklılaşan bilgilere ulaşılması hedeflenmiştir. İstanbul, göç alma-verme oranları, farklı lise türlerine ev sahipliği yapması ve temsil yeteneği yüksek nüfus oranı nedeniyle araştırma sahası olarak seçilmiştir. İstanbul'un seçilmesinde metropol olması, geniş eğitim imkanları ve genç nüfusun yoğunlaşması gibi unsurlar etkili olmuştur. Nitekim gençlik coğrafyası çalışmalarında mekân da önem taşımaktadır. Gençlerin konumlarına, ekonomik-kültürel-sosyal sermayelerine ilişkin bir bakış geliştirmek adına yer aldıkları mekân ve burada edindikleri tecrübeler, mevcut güç ilişkileri içinde nasıl bir mücadele alanı oluşturduklarının anlaşılmasına yardımcı olmaktadır. Sonuç olarak proje dahilinde yapılan çalışmada Türkiyeli liseli gençlerin göç eğilimlerinin farklı faktörler eşliğinde yapılandığı (ekonomik, kültürel ve siyasi sorunlar) görülmüştür. Bu sunumda liseli gençlerin uluslararası göç projeksiyonlarına dair genel bir tablo paylaşılacaktır.

29.Oturum: Erkeklik İnşası ve Toplumsal Yapılar

Moderatör: Nil Mutluer

1.Sunum

Günümüz Türkiye Yahudi Toplumunda Erkekliğin İnşası: ‘Toplumsal ve Bedensel Duraklar’, Sena Nur Arusal

Özet

Pınar Selek, “Sürüne Sürüne Erkek Olmak” çalışmasında Türkiye’de hegemonik erkeklige giden ‘dört durağın’ varlığından söz eder. Bunlar sırasıyla, sünnet; askerlik, iş bulma ve evliliğdir. Atilla Barutçu, 2013 yılında tamamladığı tez çalışmasında Selek’in bu dört durak çizgisine bir durak daha ilave eder: sünnet, ilk cinsel deneyim, askerlik, iş bulma ve evlilik. Türkiye’deki erkeklik literatürü incelendiğinde, ele alınan grubun ekseriyetle hâkim nüfus grup ekseninde olduğu görülmektedir. Örneğın, bu izlekte yer alan; Türkiye’de erkekliğin inşasında kritik bir yerde duran sünnet ritüeli dahi Türkiye’deki Müslüman erkekler nezdinde incelenmiş, tartışılmıştır. Oysaki sünnet, semavi dinler arasında sadece Müslümanlıkta uygulanan bir ritüel değildir, Yahudilikte de sünnet bir dini vecibedir. Sözünü ettiğim tez çalışmam bir eleştirel erkeklik çalışması olmakla birlikte, çalışmamda Türkiye Yahudi cemaatiyle derinlemesine görüşmeler gerçekleştirdiğim bir saha çalışması ayağı bulunmaktadır. Çalışmam, Türkiye Yahudi toplumunda hangi erkeklik formları olduğunu, bu formlarda egemen olan erkek formunun ne olduğunu; erkekliğin inşasında hangi toplumsal ve bedensel durakların var olduğunu keşfetmeye çalışacak, keşfedilen bedensel duraklarda açığa çıkan toplumsal cinsiyet örüntülerinin neler olduğunu, bu duraklarda hangi gelenek- göreneklerin ve pratiklerin var olduğunu ve bu gelenek-görenek, pratiklerin ardında hangi toplumsal-kültürel kodların olduğunu izini sürecektir ve tüm bu sorulara yanıt aramaya çalışacaktır. Böylelikle bu araştırma, Türkiye’de erkekliğin inşasında toplumsal ve bedensel durakları ve erkekliğin inşasını daha kapsayıcı bir yerden okuyacak; literatürde daha önce ‘erkeklik’ tecrübeleri konu edinilmemiş Türkiye Yahudi toplumunun ‘erkeklik’ tecrübelerinin peşine düşecektir. Ayrıca, çalışmamla literatürdeki söz konusu eksikliği tamamlama gayesinde olacağım.

Anahtar Sözcükler: erkeklik, hegenomik erkeklik, ritüel, erkekliğin inşası, gelenek.

2.Sunum

Cinsiyetlendirilmiş Boş Zaman Faaliyetleriyle Gündelik Yaşamdaki Erkeklik ve Kadınlık İnşaları, Sinem Çakır

Özet

Gündelik yaşam sosyolojisi kuramıyla birlikte erkeklerin ve kadınların boş zaman faaliyetlerinde cinsiyet inşaları çalışmanın konusudur. Literatürde olduğu gibi gündelik yaşam ve boş/serbest zaman ayrı olarak ele alınmaktadır. Gündelik hayatın diğer yönlerinden ayrı olarak boş zamana iş dışındaki, üretim yapılmayan zaman olarak yer verilmektedir. Goffman'ın gündelik yaşamda benliğin sunumuyla insan ilişkilerini ve etkileşimlerini oyun ve tiyatro gibi ele almaktadır. Çalışma kapsamında erkek ve kadının gündelik boş zaman faaliyetlerinde sahnedeyken cinsiyetin rollerinin sunumu hakkında çalışılmıştır. Erkek ve kadın için bir boş zaman faaliyeti olan kahvehaneye ve kadın günlerine gitme deneyimi "oyuncuların" cinsiyet inşalarının yeniden üretimleri incelenmektedir.

Çalışma nitel araştırma modelini kapsamaktadır. Araştırma örneklemi İstanbul ilinde iki mahalle kahvehanesi ve iki kadın/altın günüdür. Bu faaliyetlere katılan 15 kadın ve 15 erkek ile yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılarak veriler toplanmıştır. Kartopu örnekleme ile bu faaliyetlere katılan kişilere ulaşılabilmektedir. Çalışmada araştırmacı katılımcı gözlemci rolünde bulunmuştur. Erkekler ve kadınlar katıldıkları boş zaman faaliyetlerinde cinsiyetleriyle kesişen pratiklerde bulunurken, bunun bilincinde değildirler.

Hemcinsleriyle birlikte ortak mekânı ve deneyimi paylaşırken ait oldukların cinsiyet rollerine göre davranmaktadırlar. Konuşma şekilleri, sohbetlerinin gündemi ve katıldıkları boş zaman faaliyetini kapsayan her bir unsurda kadın ve erkek olmakla ilişkili sonuçlar ortaya çıkmaktadır. Çalışmada cinsiyet ile kesişen noktalara yer verilirken erkek ve kadına dair benzerlik ve farklılıkların olabilmesi üzerinde durulmuştur. Cinsiyetlendirilmiş pratiklerin şekli ve davranışları, sohbetleri, toplumsal cinsiyetin aktarımı ve yeniden üretimi cinsiyetler arası karşılaştırmaya tabi tutulmuştur. Bu karşılaştırmayla her iki cinsiyetin benzer ve farklı taraflarının olabileceği öngörülmektedir.

Anahtar sözcükler: Toplumsal cinsiyet, gündelik hayat, boş zaman faaliyeti, cinsiyetlendirilmiş pratikler.

3.Sunum

Militarizm ve Erkeklik: Türk Silahlı Kuvvetleri Personelinde Toplumsal Cinsiyet Rollerini ve İktidar İlişkileri, Deniz Katıel Kurt

Özet

Askerlik, sadece vatandaşlık koşulu olarak değil, aynı zamanda modern hegemonik erkekliğin inşasında da belirleyici bir yere sahiptir. Militarist değerlere dayalı savaşçılık, cinsiyetlere indirgenmiş pratikler olarak yaşanır; erkekler kahraman koruyucular olarak kışla eğitimi süreçlerinden geçirilerek savaşa hazırlanır. Bu süreçte, kadınsı olan her şey dışlanıp aşağılanırken, farklı cinsel eğilimlere sahip erkeklerin askeri birliklerden uzaklaştırılması sıklıkla gözlemlenir. Bu bağlamda, askeri eğitim, bir tür hegemonik erkeklik öğrenme okulu olarak işlev görmektedir. Bu çalışma, Türk Silahlı Kuvvetleri personeli ile yapılan kişisel mülakatlar üzerinden, farklı erkeklik deneyimlerinin toplumsal inşasını ve bu deneyimlerin toplumsal cinsiyet ile nasıl iç içe geçtiğini incelemektedir. Bu çalışmanın amacı, Türk Silahlı Kuvvetleri (TSK) personeli ile yapılan kişisel mülakatlar aracılığıyla erkeklik deneyimlerinin toplumsal inşasını ve bu deneyimlerin toplumsal cinsiyetle nasıl iç içe geçtiğini incelemektir. Çalışma, R.W. Connell'in hegemonik erkeklik kuramı çerçevesinde, askerlik deneyimlerinin erkeklik pratikleri üzerindeki etkilerini analiz etmektedir. Çalışmada derinlemesine mülakat yöntemi kullanılarak yarı yapılandırılmış soru tekniği kullanılmıştır. Araştırmada, farklı toplumsal kesimlerden gelen ve farklı yaşam deneyimlerine sahip askeri personelin yaşa ve deneyimlere göre değişen erkeklik biçimleri (life course perspective) sorgulanmıştır. Bu bağlamda oluşan veriler çalışmanın teorik çerçevesi doğrultusunda analize tabi tutulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Toplumsal cinsiyet, Erkeklik, Türk Silahlı Kuvvetleri, Militarizm

4.Sunum

Çevrim İçi Anti-Feminist Erkek Hareketi: “İncel” Alt Kültür Örneği, Cansel Solmaz

Özet

İkinci dalga feminist hareket, 1970’lerde başlayacak olan erkek hareketine ön ayak olmuştur. Pro-feminist ve anti-feminist olarak kutuplaşan erkek hareketinin anti-feminist ayağı feminist mücadelenin talep ve kazançlarına karşı örgütlenmiş bir oluşumdur. Kamusal alanda başlayan erkek hakları hareketi, 1990’lardan itibaren çevrim içi ortamda gerçekleştirilen bir tür dijital aktivizme evrilmiştir. Bu mizojin karakterdeki dijital aktivizm, çevrim içinde “erkek evreni” adı verilen manosfer katmanını şekillendirmektedir. Manosfer içerisindeki Incel alt kültürü, istemsiz bekarlık anlamına gelen involuntary celibate tamlamasının kısaltılmış halidir. Incel’ler ilgi duydukları kişilerle romantik ve/ya cinsel ilişki yaşayamadıklarını iddia etmektedirler. Bu nedenle hegemonik erkeklığe has kabul edilen değerlere ve kadınlara öfke duymaktadırlar. Incel topluluğun yapmış olduğu paylaşımlarda yer alan cinsiyetçi, ırkçı ve homofobik söylemlerin birer nefret suçu oluşturmasının yanı sıra şiddet vakalarını normalleştirmeye aracılık etmektedir.

Çalışmanın amacı; mizojinist ve anti-feminist bireylerden oluşan Incel topluluğun sosyal medya uygulamaları aracılığıyla yapmış oldukları paylaşımlarla topluluğa dair erkeklik biçimini ortaya çıkarmak, kadınlara yönelik çevrim içi şiddeti anlamak ve şiddet eylemlerini meşrulaştırma girişimlerinin izini sürmektir. Temelde bu çalışma, netnografi yöntemi kullanılarak Türkiye’deki Incel alt kültürünü keşfetmek ve betimlemek için kurgulanmıştır. Bugün kadınların ve LGBTİ+’ların sosyal medyada kendi kimlikleriyle var olmaları beraberinde bir topluluğun hedefi haline gelme, kişisel verilerin ifşa edilmesi ve can güvenliği tehdidi gibi çok boyutlu siber şiddet ile mücadele etmek anlamına gelmektedir. Bu anlamda çevrim içi ortam; eşitlikçi ve güvenilir alanları mümkün kılabilmek için incelenmesi gereken yeni bir mücadele alanı olarak karşımıza çıkmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Erkeklik, erkek hareketi, dijital aktivizm, mizojini, anti-feminizm.

30.Oturum: Çalışmanın Anlamı ve Emeğin Güçlenmesi

Moderatör: Feryal Saygılıgil

1.Sunum

Üretici Kadınların Emek Motivasyonları: Beşiktaş Kadın Emeği Pazarı Örneği, Cafer Furkan Latifoğlu

Özet

Bu çalışma, İstanbul Gönüllüleri'nin İstanbul Büyükşehir Belediyesi (İBB) tarafından sunulan olanaklarla hayata geçirdiği Kadın Emeği Projesi'ndeki (KEP) üretici kadınların emek motivasyonlarını inceleme amacı ile hazırlanmıştır. Kadın üreticilerin toplumsal yaşamda kendilerine biçilmiş cinsiyet kalıplarından sıyrılıp bu gibi projelerde boy göstermeleri, eril düzene bir başkaldırı niteliği taşımaktadır. Yalnızca ev içi yaşamdan sorumlu, ilişkilerde kapsayıcı, tampon, çekip çevirici bir rol üstlenmesi gerektiği düşüncesi de bu atılımın sebeplerini oluşturabilmektedir. Ayrıca maddiyatın ve paranın yalnızca erkekle özdeşleşmesi, çalışması gerekenin mutlak erkek olması ve kadının o paraya muhtaç halde yaşaması, kadını ikincil plana itmekte, dolayısıyla bu hareketliliğin nedenlerinden bir diğerini de erkeğe bağımlı halde yaşamayı reddeden kadının aile ekonomisine katkı verme arzusu oluşturmaktadır. Bu çalışmada Beşiktaş meydanında tezgâhı olup, satışlarını gerçekleştiren toplam 10 kadın üreticiyle derinlemesine görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Kadınların hepsinin daha öncesinde ev kadını olarak yaşamlarını idame ettirdikleri, daha sonrasında ise çeşitli süreçlerden geçerek bu hareketliliğe katıldıkları görülmüştür. Söz konusu süreçlerden en mühiminin zanaat eğitimi olduğu, çoğunun sabit bir mesleği olmadığı, dönemsel hobi olarak el işi ürünleriyle uğraştıkları saptanmıştır. Esasen katılımcı kadınların tümünün, pazarlarda yer alma motivasyonlarının maddiyat, meşgale ve sosyalleşme olguları etrafında şekillendiği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Kadın, Emek, Emek Motivasyonu, Kadın Emeği Pazarı

2.Sunum

İstanbul'da İşçi Pazarları ve Çalışma Alanları, Celal Altın

Özet

İşçi pazarları, işçilerin beden gücünü kullanarak emeklerini belli bir ücret karşılığında satmak amacıyla günün belli saatlerinde veya gün boyunca bekledikleri mekanlardır. İstanbul'daki işçi pazarlarında ilk dönemlerde Türk işçiler yoğunlukta iken sonraki dönemlerde ise Kürt işçilerin de yoğunluğu arttı. 1990'lardan itibaren Romanya, Azerbaycan, Nahçıvan Özerk Cumhuriyeti, Afganistan, Türkmenistan, Özbekistan, Suriye, Somali, Nijerya, Sierra Leone vb. ülkelerden gelen düzenli/düzensiz göçmen işçiler de İstanbul'daki işçi pazarlarına dahil olmaya başladı. Bu durum sadece Türkiye'ye özgü olmayıp ABD, Güney Afrika, Japonya vb. ülkelerde de yerli işçilerin yanı sıra yabancı göçmen işçiler de gündelik işgücü piyasasında yer almaktadır. Gündelik işçiler, birçok ülkede formel emek piyasasında yer aldığı gibi enformel emek piyasasında da yer almaktadır. Türkiye'de (özelde İstanbul ilinde) ise gündelik işçilerin büyük çoğunluğu enformel emek piyasasında yer almaktadır. Gündelik işçiler, inşaat işleri, kömür taşıma, baca temizliği, bostan/bahçe bakımı, ev taşıma, belli başlı esnafların/firmaların/fabrikaların yüklerini taşıma işlerinde çalıştıkları tespit edilmiştir. Gündelik işçiler, ağır çalışma koşullarında çoğunlukla sosyal güvenceden yoksun bir şekilde ucuz işgücü olarak çalışmaktadır.

2021-2022 yılları arasında İstanbul'un 39 ilçesinde yapılan saha araştırmasında İstanbul'un 37 ilçesinde 116'dan fazla noktada işçi pazarının bulunduğu tespit edilmiştir. Bu çalışmada yerli işçi gruplarının ve farklı ülkelerden gelen düzenli/düzensiz göçmen işçilerin İstanbul'un hangi ilçesindeki işçi pazarlarında bekledikleri haritalandırılacaktır. Çalışmada ABD, Güney Afrika, Japonya ve Türkiye'nin gündelik işçi profili ve bekleme alanlarının karşılaştırılması yapılacaktır. Aynı şekilde işçi gruplarının çalışma alanları ve çalışma koşulları ele alınacaktır. İşçilerle yapılan derinlemesine görüşmelerde ve katılımlı gözlem tekniğinden elde edilen verilerin bir bölümü paylaşılacaktır.

3.Sunum

Mühendislerin Değişen Anlam Dünyası, Elif Aksu Kaya

Özet

Bu bildiri önerisi, MSGSÜ sosyoloji doktora programında mühendisler üzerine yürüttüğüm araştırmaya dayanmaktadır. Çalışmamda, kendi mesleğim olan mühendislik mesleğinin tarihsel olarak nasıl değiştiğini; mühendislerin bugün çalışma ilişkilerini nasıl deneyimlediğini; mühendisin işine, mesleğine ve toplumsal konumuna yönelik algısını araştırmaktayım. Araştırma kapsamında bilişim, telekomünikasyon, savunma, enerji, maden, gıda, makine, inşaat gibi farklı mühendislik dallarından oluşturduğum bir örneklem ile derinlemesine görüşmeler gerçekleştirmekteyim.

Mühendislerin işlerinde buldukları anlam ve tatmin kaynakları, mesleklerini icra ederken yaşadıkları iç ve dış çatışmalar araştırmamın bir alt başlığını oluşturmaktadır. Türkiye’de önce devlet tarafından yetiştirilip istihdam edilen ayrıcalıklı bir meslek grubu olarak şekillenen, sonra devletten özerkleşen ve profesyonelleşen, zaman içinde serbest çalışma ve işletme sahipliği statüleri gitgide gerileyerek bugün ezici çoğunluğu özel sektörün çeşitli kademelerinde ücretli çalışan haline gelmiş olan mühendislerin anlam dünyası bu değişimlere paralel olarak nasıl değişmiştir? Mühendisler bugün mesleklerinin çalışma ve toplum yaşamındaki konumunu nasıl değerlendirmektedir? Meslekleri onlara ne tür anlam ve tatmin olanakları sunmaktadır? Mühendisler mesleklerini icra ederken teknik bilginin gerekleri, meslek etiği ve işveren talepleri arasında sıkışarak iç ve dış çatışmalar yaşamakta mıdır? Bunlar ne tür çatışmalardır ve ne tür sorgulamalara, tepkilere yol açmaktadır?

Bütün bu soruları çalışma sosyolojisinde iş anlamlılığı (meaningfulness) literatürüyle, ayrıca neoliberal emek rejiminde işle kurulan ilişkinin kişinin özneliliği üzerindeki etkilerini ele alan Richard Sennett, Frédéric Lordon, Kathi Weeks gibi yazarların çalışmalarıyla birlikte düşünmeye çalışacağım. Bu düşünceleri ve saha araştırmamın bu kısmıyla ilgili bulguları konferans katılımcılarıyla paylaşıp tartışarak emek çalışmalarına katkı yapmak amacındayım.

31.Oturum: Toplumsal Hafızanın İzinde Geçmiş

Moderatör: Tuğçe Tezer

1.Sunum

Hafıza Aktivizmi ve Siyasi Yükümlülük: İnsanlığa Karşı Suçlarla Yüzleşme, Bengi Bezirgan Tanış

Özet

Bu çalışma, toplumsal belleğin inşasında, özellikle insanlığa yönelik suçlarla ilgili devlet güdümünde yukarıdan aşağıya işleyen geçmiş kontrol etme mekanizmalarına karşı hafıza aktivizmine odaklanmaktadır. Resmî ideoloji ve söylemlere uyum sağlamayı reddeden hafıza aktivizmi, insan hakları ihlallerinin, adaletsizliklerin ve cezasızlıkların görünür kılınmasında kritik bir rol üstlenmektedir. Hafıza aktivizmi, gayriresmî bir müdahale alanı olarak toplumsal adalet mücadelelerine dair belleğin oluşması ve gelecek kuşaklara aktarılması açısından ayrı bir öneme sahiptir. Bu çerçevede, çalışma iki temel soru etrafında şekillenmektedir: İlki geçmişteki insanlığa karşı işlenen suçların, insan hakları ihlallerinin ve adaletsizliklerin zamanaşımına uğramaması için hafıza aktivizmi tepeden inme hafızasızlaştırma söylemlerine ve pratiklerine karşı nasıl harekete geçmektedir? Bir diğeri, hafıza aktivizmi, dolaylı tanıklığın sınırlarını hangi yollarla genişletebilmektedir? Bu soruları Türkiye bağlamında incelemek amacıyla Hakikat, Adalet ve Hafıza Merkezi'nin yürüttüğü projeler, takip ettiği davalar ve yayımladığı raporlar eleştirel söylem analizi yöntemiyle değerlendirilmiştir. Bu bağlamda, merkezin farklı yollar aracılığıyla dolaylı tanıklara geçmişle hesaplaşma zemini sunduğu ve hatırlama sorumluluğu ile birlikte siyasi bir yükümlülük getirdiği tartışılmaktadır. Bu tartışma, aynı zamanda görünmez kılınan, hesabı sorulamayan, cezasızlıkla ödüllendirilen ve bu nedenle hâlâ işlenmeye devam eden suçlara ilişkin dolaylı tanıkların konumlanışını da ortaya koymaktadır. Tabandan gelen mücadele alanlarını genişleten hafıza aktivizmi, dolaylı tanıklara siyasi yükümlülükler yüklerken suç ortaklığı olasılıklarını da hatırlatmaktadır. Bu çalışma, susturulmaya veya üzeri kapatılmaya çalışılan hak ihlallerinin soruşturulması ve hesap verilebilirliğin sağlanması için hafıza aktivizminin sunabileceği müzakere alanlarını açığa çıkarmayı hedeflemektedir.

2.Sunum

Smyrna/İzmir'in Hayatta Kalan Harabeleri ve Hikayeleri: Yüzüncü Yılında 1922 Büyük Yangınının Hafızalaştırılma Biçimleri, Ege Mehmet Akman

Özet

Bu sunum, Sabancı Üniversitesi Kültürel Çalışmalar bölümünde, Prof. Ayşe Gül Altınay danışmanlığında, 2024 Temmuz ayında savunduğum “Smyrna/İzmir'in Hayatta Kalan Harabeleri ve Hikayeleri: Yüzüncü Yılında 1922 Büyük Yangınının Hafızalaştırılma Biçimleri” başlıklı yüksek lisans tezimin özeti niteliği taşımaktadır. Sunumda, 1922 Büyük Smyrna/İzmir Yangını'na ilişkin İzmir merkezli ve yangının yüzüncü yıldönümüne giden son yirmi yılda gerçekleşmiş olan karşı-hafıza çalışmalarının hikayelerini ve anlatılarını incelemeyi amaçlıyorum. Bunu yaparken, Büyük Yangın'ın Türkiye'deki ulus inşası süreci bağlamında resmi tarih yazımında yer bulamayışını ve toplumsal hafızada da sessizleştirilmiş oluşunu takiben son dönemdeki bu karşı-hafıza çalışmalarının bu çok katmanlı sessizleştirmelere meydan okumaya yönelik kolektif bir çaba oluşturduğunu ileri sürüyorum. Bu çabayı anlamlandırmaya çalışırken, özellikle sessizleştirme örüntülerinin nasıl kaynakların, arşivlerin, anlatıların, ve tarihsel üretimin sessizleştirmeleriyle kurulduğunu (Trouillot 1995) ve bu sessizleştirmelere karşı kolektif hafızanın nasıl çokyönlü işleyebildiğini (Rothberg 2009) bir arada gösteriyorum. İzmir'deki hafızalaştırmaları, kentin çokkültürlü yapısının yitirilmesiyle sonuçlanan şiddetli dönüşümle yüzleşmek ve Smyrna'nın kaybının İzmir'de tutulamamış kolektif yasını tutmak adına ortak bir zemin oluşturma yolunda fırsatlar olarak değerlendiriyorum. Bu ortak zemini kuran aktivistler, sanatçılar ve hemşerilerin bunu yaparken özellikle kentin eski yangın alanı ve çevresinde (yangın öncesi Rum, Ermeni ve Frenk mahalleleri) hayatta kalmış olan harabeler ve/ya hikayelerden referans noktaları olarak yararlandıklarını gösterip karşı-hafıza işlerini üreten bu kişilerin birbirleriyle ve hayatta kalanlarla kurdukları ilişkileri analiz ediyorum. Bu analizimi, otoetnografik desenler de barındıran saha çalışmama (Mart 2023-Mart 2024) ve bu sırada gerçekleştirdiğim derinlikli, açık-uçlu mülakatlara dayandırıyorum.

3.Sunum

Hafızalar Arasında Yürümek: Hafıza Yürüyüşlerinde Gündelik ve Duygulanımsal Karşılaşmalar ve Geçmişle Yüzleşme, Damla Barın

Özet

Bu sunum, hafızalaştırma pratikleri aracılığıyla geçmişle yüzleşmenin gündelik deneyimleri üzerinedir. Katılımcıların kentte kolektif yürüme ve hikaye anlatımı yoluyla tarihlerle ve anılarla karşılaştığı Hafıza Yürüyüşleri'ni araştırma konusu olarak ele alır. Gündelik yaşam, mekân, performans/performativite, hafıza ve duygulanım kuramlarına ve araştırma metodu olarak etnografik alan çalışmasına dayanan bu yüksek lisans araştırması, Hafıza Yürüyüşleri'nin kentteki görünmez tarihlere ve anılara, kenti deneyimlemenin yeni yollarına, ve zorlu geçmişlere dair hissetme ve bilme yollarına nasıl kapı açtığını ortaya koyar. Kent deneyimlerini, yürüyüş pratiklerini, ve hafıza performanslarını bir araya getirir, geçmişle yüzleşmeye ilişkin yasal, politika bağlantılı ve ulus-devlet merkezli anlayışları genişletmeyi amaçlar ve gündeliğe dair bir çerçeve önerir. Geçmişle yüzleşmenin ucu açık bir süreç olduğunu savunarak Hafıza Yürüyüşleri'ndeki gündelik ve duygulanımsal deneyimlere iki ana eksenle bakar. İlk olarak, yürümenin performatif ve kritik yönlerini inceleyerek insanların şehirle ilişkilerini şekillendirmede ve kentsel mekanlar oluşturmada yürümenin rolünü gösterir. İkinci olarak, hafızalaştırma pratiklerinde duyguların rolünü araştırır ve geçmişle yüzleşmeye dair hissetme ve bilme yollarını inceleyerek Hafıza Yürüyüşleri'ndeki duygulanımsal karşılaşmaları analiz eder. Bu iki ekseni araştıran araştırma şu soruya cevap arar: Hafızalaştırma pratikleri aracılığıyla ortaya çıkan gündelik ve duygusal karşılaşmalar, geçmişle gündelik hayatta yüzleşme deneyimleriyle nasıl bağlantılıdır?

32.Oturum: Gençlik ve Güvencesizlik

Moderatör: Kemal Dil

1.Sunum

Yüksek Öğretimde Özel Gereksinimli Birey Olmak, Onur Güngör

Özet

Tarihsel ve kültürel süreç içerisinde insanın yaşadığı toplumun bedene yaklaşımını, kendi bedenine, cinsiyetine dair algılarını, pratiklerini ve deneyimlerini şekillendirdiği, kontrol altında tuttuğu ve dönüştürdüğü göz önüne alındığında toplumsal bir kategori olarak beden sosyoloji için güncel ve önemli bir kategori olmuştur. Bu konuda yapılan çalışmalar, ideal bedenden uzaklaşan, bir başka deyişle; doğurgan olmayan, güçlü olmayan, güzel olmayan bedenlerin ya da “eksik” bedenlerin toplum tarafından sorunlu bir kategori olarak konumlandırıldığını ortaya koymaktadır. Özel gereksinimli bireyler de bu bağlamda tarih boyunca dışlanmış ya da ötekileştirilmiştir. Ancak özellikle II. Dünya Savaşından sonra özel gereksinimlilik insan hakları temelinde ele alınmaya ve farklı bir var oluş biçimi olarak görülmeye başlanmıştır. Özel gereksinimli bireylerin hakları her ülkede farklılık gösterse de bu tarihten itibaren çeşitli uluslararası ve ulusal hukuki metinlerle güvence altına alınmaya ve toplum içinde insana yakışır şekilde yaşamaları desteklenmeye çalışılmaya başlanmıştır. Bu hakların başında da sağlıklı yaşayabilme, sosyal ve hukuki destek, eğitim hakkı gelmektedir. Söz konusu bu çalışma, belirli bir alan deneyiminden hareketle özel gereksinimli bireylerin eğitim hakkının yüksek öğretimde aldığı hallere odaklanmıştır. Bu amaçla çalışmada özel gereksinimli üniversite öğrencilerinin eğitim sürecinde karşılaştıkları çok yönlü içerilme ve dışlanma hallerine Bourdieu sosyolojisinin kavramlarıyla (yeniden üretim, alan, habitus ve sermaye biçimleri) ve niteliksel araştırma tekniklerinden hareketle ele alınmıştır. Çalışmaya gönüllü olarak katılan Türkiye’deki üniversitelerin çeşitli bölümlerinde eğitim almış ve almakta olan aynı zamanda da özel gereksinimi dışarıdan görünür olan yirmi katılımcıyla derinlemesine görüşmeler yapılmıştır. Görüşmelerde elde edilen veriler tematik analiz ve saha notlarıyla yorumlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Özel gereksinimlilik, Bourdieu, eğitim.

2.Sunum

Türkiye'deki Elit Okullarda Ayrıcalığın Dönüşümü, Vildan Özertürk Sofu

Özet

Elit okullar literatüründe, sınıfsal imtiyazları perdeleyecek şekilde meritokratik söylem üzerinden, bahşedilmiş (ascribed) yahut hak edilmiş (achieved) ayrıcalık teması sıklıkla araştırma odağına alınmış olmakla beraber, bu çalışmaların ağırlıklı olarak küresel kuzey ülkelerinde yapılmış olması, bilhassa aristokratik gelenekten gelmeyen ülkelerdeki okullarda ayrıcalığın nasıl tecrübe edildiği sorusunu gündeme getirmiştir. Devam etmekte olan bir doktora araştırmasının bulgularına dayanan bu çalışma, Türkiye'deki farklı dönem, devlet ve özel elit okul mezunları ile gerçekleştirilen 35 adet derinlemesine mülakat üzerinden, elit okullarda tecrübe edilen ayrıcalığın nasıl tanımlandığı sorusuna odaklanmaktadır. Gömülü teori araştırma deseninde gerçekleştirilmiş olan bu nitel araştırmada, bulgular, okullara ait betimleyici nicel verilerle de desteklenmiştir. Araştırma bulguları, merkezi sınavla %1'lik yüzdelerle öğrenci alan en prestijli elit okulların mezunlarının, 'hak edilmiş ayrıcalık' ve edinilen 'elit nitelikler' üzerinden ayrıcalığı meşrulaştırdıklarını bulgulamıştır. Bununla birlikte ayrıcalığın kaynağına ilişkin eski ve yakın dönem mezunlarla, elit devlet ve özel okul mezunlarının anlatıları arasında belirgin nüanslar mevcuttur: Bernstein'in kavramsal çerçevesinden hareketle, eski dönem mezunları (2000 yılı öncesi) çoğunlukla nitelikli eğitim ve yabancı dil kazanımı gibi 'teknik-araçsal kazanımlar'a işaret ederken; yakın dönem mezunları daha çok okulun marka imajı, mezun ağı ve yurtdışı bağlantıları gibi 'pratik-anlamsal kazanımlar'a vurgu yapmıştır. Yine, örnekteki elit devlet okulu mezunları öğrenciler arasındaki kardeşlik söylemi ve mezunların birbirini tutmasını ön plana çıkarırken, elit özel okul mezunları okulun fiziksel ve sosyokültürel imkanlarını daha fazla dile getirmişlerdir. Bu farklılıkların olası gerekçeleri çalışmada, ilgili literatüre kıyasla analiz edilmiştir.

Anahtar sözcükler: elit okullar, ayrıcalık, elit devlet okulları, elit özel okullar

3.Sunum

Eğitimde ve İstihdamda Olmayan Genç Kadınların Yoksullaşması, Meryem Çelik

Özet

Bu sunumda, eğitim ve istihdam alanlarından uzak olan yükseköğretim mezunu genç kadınların yaşadıkları süreçleri ve bu süreçlerin maddi, sosyal ve kültürel boyutlarda çok yönlü yoksullaşmaya nasıl yol açtığını inceleyeceğim. Eğitimde, istihdamda veya herhangi bir yetiştirme programında olmayan gençler için 'NEET' (Not in Employment, Education or Training) kavramı kullanılmaktadır. Bu kavram, gençlerin durumunu analiz etmek ve ihtiyaçlarını belirlemek amacıyla geniş ve çeşitli grupları kapsayan bir tanımlamadır. NEET kategorisine alınan gençler, ülkelerin ve araştırma gruplarının amaçlarına göre 15-34 yaş aralığında değişiklik göstermekle birlikte, genellikle 15-29 yaş grubundadır. Bu araştırma ise 23-29 yaş aralığındaki mezun, evli ve bekar genç kadınları incelemektedir. Bu çalışmada, NEET statüsündeki genç kadınların durumu, genç işsizlik ve yoksulluk kavramları çerçevesinde ele alınmıştır. Nitel araştırma yöntemi kullanılarak, yarı yapılandırılmış derinlemesine mülakatlar aracılığıyla İstanbul'da yaşayan, yükseköğretim mezunu 9 NEET kadının deneyimleri incelenmiştir. Katılımcıların, eğitim ve iş bulma süreçlerinde karşılaştıkları zorluklar, çok boyutlu yoksullaşma deneyimleri ve bu süreçlerin toplumsal etkileri derinlemesine analiz edilmiştir.

Türkiye'de yapılan araştırmalara göre, NEET oranları kadınlarda erkeklere kıyasla daha yüksektir. Ayrıca yaş ilerledikçe NEET statüsündeki kadınların oranında da artış gözlenmektedir. Genç kadınların hem eğitimden hem de istihdamdan uzak olmaları ve düzenli bir gelire sahip olmamaları, onları yoksullukla daha yakından ilişkilendirmekte; genç işsizliği ve toplumsal cinsiyet rolleri bu süreci daha da karmaşık hale getirmektedir. Bu çalışmanın ana konusu, genç kadınların yaşadığı çok boyutlu yoksullaşma süreci, sosyal dışlanma ve karşılaştıkları toplumsal cinsiyet temelli kısıtlamalardır.

Anahtar Kelimeler: NEET, Kadın, Çok boyutlu yoksulluk

4.Sunum

Bir Özneleşme Süreci Olarak Genç Borçluluğu: KYK Kredisi Üzerinden Bir İnceleme, Hilal Kurt

Özet

Refah devletlerini karşılaştırarak farklı refah rejim türleri etrafında sınıflandıran araştırmalar, ülkelerin refah rejimlerinin gençlerin hayatlarını nasıl şekillendirdiğini inceleyen çalışmalara öncülük etmiştir. Güney Avrupa refah rejimi modeline dahil edilen ve aileciliğin vurgulandığı Türkiye’de, bu rejimin gençlere nasıl davrandığı ve onların gençlikten yetişkinliğe geçiş süreçlerini nasıl etkilediği araştırılmıştır. Türkiye’deki refah rejiminin aileci karakteri devletin gençlerin güvenliğini sağlama sorumluluğunu aileye yükleyerek gençler için koruyucu olmayan bir refah rejimi tipine örnek teşkil etmektedir. Türkiye’deki refah rejiminin bu yapısı, mezun olduktan sonra doğrudan çalışma hayatına başlayamayan ya da makul ücretli ve güvenceli iş bulmakta zorlanan gençlerin korunmasının sadece aileye yüklenmesi ile gençlerin ailelerine bağımlılığını artırmaktadır. Bu durum üniversite eğitimi sırasında KYK öğrenim kredisiyle borçlanarak mezun olan gençlerin bu borçları ödemek zorunda kalmaları ile yaşadıkları sorunları derinleştirmektedir. Bu araştırma üniversitedeyken KYK kredisi ile borçlanmaya başlayan mezun gençlerin borçluluk deneyimlerinin gençlikten yetişkinliğe geçiş sürecini nasıl şekillendirdiğini anlamayı ve bu borçluluk üzerinden kurulan öznelliklerin inşasını incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmanın hedef kitesini üniversite mezunu, KYK öğrenim kredisi almış, 22-29 yaş aralığındaki katılımcılar oluşturmaktadır. Mezun olan ve ücretli bir işte çalışan veya çalış(a)mayan gençlerin borçlanma deneyimleri yapılandırılmış derinlemesine görüşmeler ile anlaşılmaya çalışılacak olup, araştırma süreci yürütülmeye devam etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Karşılaştırmalı refah rejimleri, Ailecilik, Gençlik, Genç borçluluğu, KYK Öğrenim Kredisi.

KATILIMCILAR

- Abdulkadir Öncel (Doktora Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi)
Ahmet Erkan Koca (Prof. Dr. Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi)
Aişe Nur Fakıoğlu (Yüksek Lisans İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi)
Alpkan Birelma (Dr. Öğr. Üyesi Özyeğin Üniversitesi)
Aslı Odman (Öğr. Gör. MSGSÜ)
Ayça Yüksel (Doktora MSGSÜ)
Aylın Dikmen (Dr. Öğr. Üyesi MSGSÜ)
Ayşe Betül Ekici (Doktora Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi)
Ayşe Yetiş Bayraktar (Dr. Öğr. Üyesi Marmara Üniversitesi)
Ayşula Kurt (Arş. Gör. Dr. Karadeniz Teknik Üniversitesi)
Atilla Barutçu (Doç. Dr. Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi)
Atilla Seçkin Babacan (Yüksek Lisans MSGSÜ)
Bahar Yavuz (Yüksek Lisans Mez. Bağımsız Araştırmacı)
Balkır Uysal (Öğr. Gör. Dr. Kastamonu Üniversitesi)
Baran Konak (Doktora Bordeaux Üniversitesi)
Barış Başaran (Dr. Öğr. Üyesi MSGSÜ)
Bengi Bezirgan Tanış (Dr. Öğr. Üyesi İstanbul Nişantaşı Üniversitesi)
Besim Can Zırh (Dr. Öğr. Üyesi ODTÜ)
Betül Sazoğlu (Uzman Dil ve Konuşma Terapisti)
Bilge İpek (Arş. Gör. Gelişim Üniversitesi)
Burak Gökalp (Dr. Öğr. Üyesi İstanbul Aydın Üniversitesi)
Burak Onaran (Prof. Dr. MSGSÜ)
Burak Varol (Maxqda Eğiitmeni)
Büke Koyuncu (Dr. Öğr. Üyesi MSGSÜ)
Büşra Göktürk (Doktora Hacettepe Üniversitesi)
Büşra Kılıç (Arş. Gör. Ondokuz Mayıs Üniversitesi)
Büşra Nur Huka (Yüksek Lisans MSGSÜ)
Cafer Furkan Latifoğlu (Yüksek Lisans Üsküdar Üniversitesi)
Caner Altıntaş (Yüksek Lisans Marmara Üniversitesi)
Cansel Solmaz (Yüksek Lisans MSGSÜ)

KATILIMCILAR

- Celal Altın (Doktora MSGSÜ)
Ceren Lordoğlu (Öğr. Gör. Dr. MSGSÜ)
Ceylin Arslan (Doktora İstanbul Üniversitesi)
Cüneyt Mühürdaroğlu (Doktora İstanbul Üniversitesi)
Çağdaş C. Kara (Doktora York Üniversitesi)
Çağlayan Kovanlıkaya (Prof. Dr. MSGSÜ)
Çisel Karacebe (Doktora MSGSÜ)
Damla Barın (Yüksek Lisans Mez. Bağımsız Araştırmacı)
Damla Uyar (Doktora Kadir Has Üniversitesi)
Daniela Kızıldağ (Yüksek Lisans Boğaziçi Üniversitesi)
Deniz Katıel Kurt (Dr. Bağımsız Araştırmacı)
Deniz Yazgan Şenay (Doktora Bahçeşehir Üniversitesi)
Derya Fırat (Prof. Dr. MSGSÜ)
Derya Yıldız (Yüksek Lisans MSGSÜ)
Devrim Nesin (Özel Eğitim Öğretmeni)
Dicle Paşa (Doktora Ankara Üniversitesi)
Didem Ozan (Yüksek Lisans Sabancı Üniversitesi)
Didem Türkoğlu (Dr. Öğr. Üyesi Kadir Has Üniversitesi)
Dijan Özkurt (Arş. Gör. Dr. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi)
Doğan Çelik (Yüksek Lisans Sakarya Üniversitesi)
Doğukan Dere (Doktora London School of Economics)
Ebrar Begüm Üstün (Doktora Kadir Has Üniversitesi)
Ebru Aykut (Doç. Dr. MSGSÜ)
Ece Bora (İletişim Stratejisti)
Ege Mehmet Akman (Yüksek Lisans Mez. Bağımsız Araştırmacı)
Egemen Yılgür (Prof. Dr. Yeditepe Üniversitesi)
Ekin Aydın (Doktora MSGSÜ)
Elif Aksu Kaya (Doktora MSGSÜ)
Elif Hacısalihoğlu (Dr. Öğr. Üyesi Trakya Üniversitesi)
Elif Soysal (Yüksek Lisans İstanbul Arel Üniversitesi)
Elif Yönden (Doktora Ankara Üniversitesi)
Emir Aydoğan (Arş. Gör. Beykoz Üniversitesi)

KATILIMCILAR

Erhan Korkmaz (Yüksek Lisans Ankara Üniversitesi)

Fatma Betül Kocaaslan (Yüksek Lisans Mez. Bağımsız Araştırmacı)

Fatma Çetinkaya Türkmen (Yüksek Lisans İzmir Bakırçay Üniversitesi)

Fazilet Dalfidan (Arş. Gör. Dr. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi)

Feryal Saygılıgil (Prof. Dr. Arel Üniversitesi)

Fırat Kurt (Dr. Öğr. Üyesi Kadir Has Üniversitesi)

Figen Balamir (Dr. Öğr. Üyesi Iğdır Üniversitesi)

Figen Uzar Özdemir (Dr. Öğr. Üyesi Zonguldak Bülent Ecevit
Üniversitesi)

Fikriye Yücesoy (Dr. Bağımsız Araştırmacı)

Funda Sönmez Öğütle (Arş. Gör. Dr. Zonguldak Bülent Ecevit
Üniversitesi)

Gamze Çevrimkaya (Yüksek Lisans Acıbadem Üniversitesi)

Gamze Toksoy (Doç. Dr. MSGSÜ)

Gizem Aksümer (Doç. Dr. MSGSÜ)

Gizem Aykanat Ceviz (Doktora MSGSÜ)

Güler Özdemir (Doktora İstanbul Üniversitesi)

Gülşah Kurt (Doktora İstanbul Beykent Üniversitesi)

Hakan Koçak (Doç. Dr. Bağımsız Araştırmacı)

Hatice Sena Arıcıoğlu (Doktora Koç Üniversitesi)

Hatice Özer (Dr. Öğr. Üyesi MSGSÜ)

Hazan Özturan (Yüksek Lisans Mez. Bağımsız Araştırmacı)

Hilal Ekşi (Doktora MSGSÜ)

Hilal Kaşık (Arş. Gör. Trabzon Üniversitesi)

Hilal Kurt (Yüksek Lisans Arel Üniversitesi)

Huri Gonca Gümüşayak (Öğr. Gör. Doğu Üniversitesi)

Hümeyra Çalışkan (Yüksek Lisans MSGSÜ)

Hüseyin Serbes (Dr. Bağımsız Araştırmacı)

İlhan Zeynep Karakılıç (Dr. Öğr. Üyesi Bahçeşehir Üniversitesi)

İlsu Oynar (Doktora MSGSÜ)

KATILIMCILAR

- İlyas Seyrek (Doktora MSGSÜ)
İnci User (Prof. Dr. Acıbadem Üniversitesi)
İrem Kopuz (Yüksek Lisans Boğaziçi Üniversitesi)
İrem Sıla (Yüksek Lisans İstanbul Teknik Üniversitesi)
İrem Yıldırım (Doktora McGill Üniversitesi)
İsmet Koç (Prof. Dr. Hacettepe Üniversitesi)
İzlem Mızrak (Yüksek Lisans Üsküdar Üniversitesi)
Kemal Dil (Prof. Dr. Çankırı Karatekin Üniversitesi)
K. Murat Güney (Dr. Özyeğin Üniversitesi)
Kurtuluş Kayalı (Prof. Dr. Ankara Üniversitesi)
Ladin Bayurgil (Dr. Öğr. Üyesi Türk-Alman Üniversitesi)
M. Fuat Kına (Dr. Öğr. Üyesi Marmara Üniversitesi)
Mehmet Bozok (Doç. Dr. Maltepe Üniversitesi)
Mehmet Latif Çevik (Dr. Öğr. Üyesi Hakkari Üniversitesi)
Mehmet Şahinler (Arş. Gör. Dr. MSGSÜ)
Mehtap Öncü (Yüksek Lisans Bahçeşehir Üniversitesi)
Melike Avcu (Yüksek Lisans MSGSÜ)
Melike Şeker (Dr. Bağımsız Araştırmacı)
Melis Aydın (Doktora Hamburg Üniversitesi)
Merve Çalış Kayahan (Doktora MSGSÜ)
Merve Çetin (Doç. Dr. Pamukkale Üniversitesi)
Merve Gizem Uğur (Doktora MSGSÜ)
Merve Seçmen (Doktora Aydın Adnan Menderes Üniversitesi)
Merve Yüksel (Yüksek Lisans Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi)
Meryem Çelik (Yüksek Lisans Mez. Bağımsız Araştırmacı)
Muhammet Çelik (Yüksek Lisans MSGSÜ)
Muhammet Ertoyl (Doç. Dr. İzmir Katip Çelebi Üniversitesi)
Müge Yılmaz (Dr. Bağımsız Araştırmacı)
Nalan Dağıstan (Yüksek Lisans Université Paris Cité)
Nazan Yasan (Doktora Ankara Üniversitesi)
Neşe Voyvoda (Arş. Gör. Dr. MSGSÜ)

KATILIMCILAR

- Nida Çelik (Yüksek Lisans Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi)
Nihan Bozok (Doç. Dr. Beykent Üniversitesi)
Nil Mutluer (Dr. Öğr. Üyesi Leipzig Üniversitesi)
Nilay Kestevur (Yüksek Lisans MSGSÜ)
Nilüfer Narlı (Prof. Dr. Bahçeşehir Üniversitesi)
Nur Kıpçak (Dr. Bağımsız Araştırmacı)
Nur Özer (Dr. Arş. Gör. İstanbul Beykent Üniversitesi)
Okan Yılmaz (Doktora Yıldız Teknik Üniversitesi)
Onur Güngör (Yüksek Lisans Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi)
Orhun Kaan Kahraman (Doktora İstanbul Üniversitesi)
Ozan Doğan (Doktora MSGSÜ)
Önder Küçükural (Doç. Dr. İbn-i Haldun Üniversitesi)
Özge Akdeniz (Yüksek Lisans MSGSÜ)
Özgür Umut Baz (Doktora ODTÜ)
Özlem Atik (Dr. Bağımsız Araştırmacı)
Özlem Güçlü (Doç. Dr. MSGSÜ)
Özlem İlyas Şavk (Doktora Warwick Üniversitesi)
Özlem Türkdoğan (Dr. Bağımsız Araştırmacı)
Öznur Yılmaz Altun (Arş. Gör. Dr. Artvin Çoruh Üniversitesi)
Rumeysa Çavuş Peksöz (Dr. Bağımsız Araştırmacı)
Saim Buğra Kurban (Arş. Gör. MSGSÜ)
Sare Öztürk (Doktora MSGSÜ)
Seçil Bozkurt (Doktora MSGSÜ)
Seda Hayal Tatlı (Dr. Öğr. Üyesi İstanbul Topkapı Üniversitesi)
Sedat Karal (Doktora İstanbul Medeniyet Üniversitesi)
Selen Göbelez (Dr. EHESS - CNE, Marsilya, Fransa)
Selin Bozkurt (Doktora Süleyman Demirel Üniversitesi)
Sena Nur Arusal (Yüksek Lisans MSGSÜ)
Serpil Karakaya Doğan (Doktora MSGSÜ)
Sevcan Tiftik (Dr. Bağımsız Araştırmacı)
Sibel Yardımcı (Prof. Dr. MSGSÜ)

KATILIMCILAR

Sinem akır (Yüksek Lisans Sakarya Üniversitesi)

Süheyb Kurt (Doktora MSGSÜ)

Şeyma Çiçek (Yüksek Lisans Üsküdar Üniversitesi)

Şeyma Özdili (Doktora Koç Üniversitesi)

Tuba Emiroğlu (Dr. Bağımsız Araştırmacı)

Tuba Usseli (Öğr. Gör. Acıbadem Üniversitesi)

Tuğçe Kaban (Doktora Sabancı Üniversitesi)

Tuğçe Tezer (Dr. Öğr. Üyesi MSGSÜ)

Tülin Ural (Doç. Dr. MSGSÜ)

Vefa Saygın Öğütle (Prof. Dr. Bülent Ecevit Üniversitesi)

Vildan Özertürk Sofu (Doktora İstanbul Medeniyet Üniversitesi)

Yağmur Dönmez (Yüksek Lisans Berlin İktisat ve Hukuk Üniversitesi)

Yeşim Tatar Say (Yüksek Lisans Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi)

Yıldırım Şentürk (Prof. Dr. MSGSÜ)

Yıldız Taghızade (Yüksek Lisans MSGSÜ)

Zeynep Aytekin (Yüksek Lisans Marmara Üniversitesi)

Zeynep Baykal (Dr. Bağımsız Araştırmacı)

ORGANİZASYON EKİBİ

Ada Sapan
Batuhan Yanar
Çağla Aydın
Damla Erol
Esmâ Görmez
Halil Kimyon
Hanne Yılmaz
İleyin Yazıcı
İsmet Halim Selen
Meriç Bilman
Mizgin Biliceli
Murat Can Kaya
Nilsu Özmen
Öykü Opuz
Rana Karaca
Sait Çetin
Selin Sungar
Sena Kurman
Yağmur Günenç
Zehra Söylemez
Zeyneb Berre Tunca
Zeynep Türidi

Konferansımıza kahve ikramıyla destek veren
Montag'a teþekkürlerimizi sunarız.

